

Hæstaréttardómar 1964 - Registur

Útgáfa 2.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 2.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

HÆSTARÉTTARDÓMAR

ÚTGEFANDI
HÆSTIRÉTTUR

XXXV. BINDI
1964

REYKJAVÍK
FÊLAGSPRENTSMIÐJAN H/F
MCMLXVII

Reglulegir dómarar Hæstaréttar 1964:

Lárus Jóhannesson. Forseti dómsins frá 1. janúar til 10. marz,
er hann lét af embætti.

Þórður Eyjólfsson. Varaforseti dómsins frá 1. janúar til 23. marz.
Forseti dómsins frá 23. marz.

Gizur Bergsteinsson. Varaforseti dómsins frá 23. marz.

Árni Tryggvason. Lét af embætti 1. júní 1964.

Einar Arnalds. Skipaður hæstaréttardómari frá 1. ágúst 1964.

Jónatan Hallvarðsson.

Logi Einarsson. Skipaður hæstaréttardómari frá 1. ágúst 1964.

Registur.

I. MÁLASKRÁ.

	Dómur	Bls.
1. Gjaldheimtan í Reykjavík gegn Hallbirni Þórarins- syni. Útivistardómur	8 $\frac{1}{1}$	1
2. Ákærvaldið gegn Guðbergi Ingvari Guðmundssyni. Ólögleg meðferð á fundnu fé	10 $\frac{1}{1}$	1
3. Ákærvaldið gegn Arthur Wood Bruce. Ákæra um fiskveiðabrot. Alþjóðalög. Ómerking héraðsdóms. Vísun máls frá dómstólum	13 $\frac{1}{1}$	10
4. Sveinn Gunnarsson gegn Mjólkursamsölunni. Bif- reiðar. Skaðabótamál	17 $\frac{1}{1}$	19
5. Unnur Á. Jónsdóttir gegn Magnúsi Thorlacius per- sónulega og Magnúsi Thorlacius f. h. Ryszard Gorka, til vara Ryszard Gorka persónulega. Kæru- mál. Frávísun	17 $\frac{1}{1}$	34
6. Ákærvaldið gegn Roy Belcher. Ákæra um fisk- veiðabrot. Alþjóðalög. Ómerking héraðsdóms. Vís- un máls frá dómstólum	22 $\frac{1}{1}$	44
7. Ákærvaldið gegn Guðlaugi Jónssyni Jónatanssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengis- lögum	22 $\frac{1}{1}$	54
8. Ákærvaldið gegn Halldóri Þráni Sigfússyni. Ákæra um brot gegn iðnlöggjöf	22 $\frac{1}{1}$	59
9. Bæjarútgerð Hafnarfjarðar og skipshöfn b/v Maí, GK 346, gegn Bæjarútgerð Reykjavíkur og Sam- tryggingu íslenzkra botnvörpunga til réttargæzlu. Úrskurður um öflun gagna	24 $\frac{1}{1}$	73
10. Bæjarstjórinn í Vestmannaeyjum f. h. hafnarsjóðs gegn Marcel Lambregt, eiganda og útgerðarmanni b/v Marie José Rosette, O 285, og til réttargæzlu váttryggjanda og ábyrgðarváttryggjanda togarans. Kærumál. Varnarþing	29 $\frac{1}{1}$	74
11. Sigurður Sigurjónsson gegn Þuríði Magnúsdóttur og gagnsök. Lögbann við byggingu bílskúrs á lóð fjölbýlishúss. Sératkvæði	31 $\frac{1}{1}$	79
12. Ákærvaldið gegn Braga Eyjólfssyni. Ákæra um brot gegn umferðarlögum og áfengislögum	31 $\frac{1}{1}$	91
13. Einar Olgeirsson gegn Eyjófi Konráði Jónssyni. Ærumeiðingar	31 $\frac{1}{1}$	96
14. Eyjólfur Þorsteinsson, Tómas Magnússon, Jón Hjörleifsson, Ísleifur Gizurarson, Björn Gizurarson,		

	Dómur	Bls.
Kristján Magnússon og Þorsteinn Jónsson gegn Sigurði Jónssyni og Óskari Guðnasyni. Útivistardómur	3½	101
15. Helgi Benediktsson gegn Framkvæmdabanka Íslands. Útivistardómur. Ómaksbætur	3½	102
16. Sigurður Jónsson og Óskar Guðnason gegn Eyjólf Þorsteinssyni, Tómasi Magnússyni, Jóni Hjörleifssyni, Ísleifi Gizurarsyni, Birni Gizurarsyni, Kristjáni Magnússyni og Þorsteini Jónssyni. Útivistardómur	3½	102
17. Jón Tómasson gegn Póst- og símamálastjórninni. Útivistardómur	3½	103
18. Póst- og símamálastjórnin gegn Jóni Tómassyni. Útivistardómur	3½	103
19. Ákærvaldið gegn Gísla Kárasyni. Ákæra. Frávísunardómur úr gildi felldur	7½	104
20. Bjarnfríður Pálsdóttir gegn Teiti Guðmundssyni. Skaðabótamál. Gallar á seldri húseign	7½	108
21. Ragnar Jóhannesson gegn Tryggingum og fasteignum. Ómerking og heimvísun	7½	119
22. Tollstjórinn í Reykjavík f. h. ríkissjóðs gegn dánarþúi Soffíu E. Haraldsdóttur. Ómerking fógetaðurskurðar um lögtak og heimvísun máls	10½	122
23. Ólafur B. Jónasson gegn Erlingi Ólafssyni. Bifreiðar. Skaðabætur. Sératkvæði	10½	138
24. Ákærvaldið gegn Barry William Green. Fiskveiðabrot	17½	144
25. Samlag skreiðarframleiðenda gegn tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkissjóðs. Tekju- og eignarskattur. Lögtak	21½	159
26. Hulda H. Ólafsdóttir gegn Keili h/f. Skaðabótamál	21½	167
27. Haraldur Jóhannsson gegn Ástu Hansen. Húsaleiga. Krafa um útbuð	24½	174
28. Dánar- og félagsbú Eyjólf Guðmundssonar og Arnþrúðar Guðjónsdóttur, Guðmundur Eyjólfsson og Sigurður Eyjólfsson gegn Kristjáni Bjarnasyni. Vanhæfi landskiptamanns. Yfirlandskiptagerð felld úr gildi	24½	179
29. Landssími Íslands gegn Magnúsi Magnússyni. Yfirvinnukaup verkfræðings	24½	192
30. Jón Einarsson gegn Jóhannesi Oddssyni og gagnsök. Vixilréttur. Málflutningur. Sératkvæði	24½	197
31. Örn Herbertsson gegn Lisibet Gestsdóttur. Útivistardómur	2½	205
32. Ákærvaldið gegn Charles Alfred Grimmer. Úrskurður um öflun gagna	2½	205

Málaskrá		VII	
		Dómur	Bls.
33. Sigurður Teitsson gegn Gunnari Elíassyni. Bifreiðar. Skaðabætur	$\frac{4}{3}$	206	
34. Oddviti Djúpárhrepps f. h. hreppsins gegn Elli- og hjúkrunarheimilinu Grund og borgarstjóranum í Reykjavík f. h. borgarsjóðs og Elli- og hjúkrunarheimilið Grund gegn oddvita Djúpárhrepps f. h. hreppsins, borgarstjóranum í Reykjavík f. h. borgarsjóðs og Katrínu Helgadóttur. Lögheimili. Frávísun aðalsakar dómsmáls frá Hæstarétti ..	$\frac{6}{3}$	210	
35. Áki Jakobsson gegn Gunnari Ásgeirssyni. Úrskurður. Frestbeiðni synjað	$\frac{9}{3}$	214	
36. Áki Jakobsson gegn Gunnari Ásgeirssyni. Úrskurður. Frestbeiðni synjað	$\frac{9}{3}$	215	
37. Áki Jakobsson gegn Gunnari Ásgeirssyni. Úrskurður. Frestbeiðni synjað	$\frac{9}{3}$	216	
38. Landsbanki Íslands gegn Sigurbirni Eiríkssyni. Úrskurður. Hrunðið kröfu um frávísun máls frá Hæstarétti	$\frac{9}{3}$	217	
39. Bjarni Pálsson gegn Haraldi Böðvarssyni & Co. Kaup og sala. Krafa um sölulaun	$1\frac{1}{3}$	219	
40. Kristinn Guðbrandsson gegn Bergi Lárussyni, Einari Guðmundssyni, Halldóri Davíðssyni, Halldóri Hávarðssyni, Helga Pálssyni, Júlíusi Lárussyni, Magnúsi Pálssyni, Magnúsi Sigurðssyni, Páli Þorgilssyni, Siggeiri Lárussyni og Vilhjálmi Eyjólfssyni og gagnsök. Skuldamál. Umboð	$1\frac{1}{3}$	229	
41. Guðrún Sæmundsdóttir og Högni Jónsson gegn Ragnari Jónssyni. Vixilmál	$1\frac{1}{3}$	242	
42. Landsbanki Íslands gegn Sigurbirni Eiríkssyni. Úrskurður. Frestur veittur	$1\frac{8}{3}$	245	
43. X gegn K og Y. Kærumál. Frávísun	$1\frac{8}{3}$	246	
44. Bjarni Bjarnason gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Lögtaksmál	$1\frac{8}{3}$	249	
45. Áki Jakobsson gegn Gunnari Ásgeirssyni. Fjárnámssgerð staðfest	$2\frac{3}{3}$	252	
46. Áki Jakobsson gegn Gunnari Ásgeirssyni. Fjárnámssgerð staðfest	$2\frac{3}{3}$	254	
47. Áki Jakobsson gegn Gunnari Ásgeirssyni. Fjárnámssgerð staðfest	$2\frac{3}{3}$	256	
48. Már Frimannsson gegn Nordisk Kamfabrik Aktieselskab. Kaup og sala	$2\frac{3}{3}$	258	
49. Geislahitun h/f gegn Valdimar Vigfússyni og Ólafi Pálssyni og gagnsök. Skaðabótamál	$2\frac{4}{3}$	268	
50. Gunnar Ásgeirsson gegn Áka Jakobssyni. Úti- vistardómur	$\frac{6}{4}$	282	
51. Gunnar Ásgeirsson gegn Áka Jakobssyni. Úti-			

	Dómur	Bls.
vistardómur	$\frac{6}{4}$	283
52. Gunnar Ásgeirsson gegn Áka Jakobssyni. Útivistardómur	$\frac{6}{4}$	283
53. Ragnar Þórðarson gegn Jóni Þórarinssyni og Sigurbirni Eiríkssyni. Útivistardómur	$\frac{6}{4}$	284
54. Snæbjörn Sigurðsson gegn Katli Guðjónssyni, Öttari Ketilssyni, Agli Halldórssyni, Helga Schiöth, Margréti Sigurðardóttur og Aðalsteinu Magnúsdóttur. Landamerksamál	$\frac{6}{4}$	284
55. Kaupfélag Skagfirðinga gegn bæjarstjóranum á Sauðárkróki f. h. bæjarsjóðs. Útsvarsmál. Endurheimta	$\frac{8}{4}$	296
56. Gjaldheimtan í Reykjavík gegn Sjómannadagsráði f. h. Laugarásbíós. Aðstöðugjald. Lögtak	$1\frac{1}{4}$	309
57. Ingólfur Guðmundsson gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík. Skattamál. Lögtak	$1\frac{1}{4}$	314
58. Ákærvaldið gegn Þórnari Hinrikssyni. Áfengislagabrot	$1\frac{5}{4}$	323
59. Ákærvaldið gegn Ingólfi Guðmundssyni. Ákæra um brot gegn umferðarlögum og áfengislögum ..	$1\frac{5}{4}$	326
60. Jón Ellert Jónsson gegn tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkissjóðs. Skattamál	$1\frac{5}{4}$	337
61. Sigurður Árnason gegn Jóni Árnasyni. Synjað um framkvæmd innsetningargerðar	$2\frac{0}{4}$	344
62. Skiptaráðandinn í Reykjavík f. h. dánarbús Gunnlaugs B. Melsteðs gegn Guðmundi Óskari Þorleifssyni. Frávísun	$2\frac{0}{4}$	350
63. Skiptaráðandinn í Reykjavík f. h. dánarbús Gunnlaugs B. Melsteðs gegn Guðmundi Óskari Þorleifssyni. Frávísun	$2\frac{0}{4}$	353
64. K gegn M. Barnsfaðernismál. Úrskurður um framkvæmd blóðrannsóknar	$2\frac{2}{4}$	355
65. K gegn M. Barnsfaðernismál. Ómerking héraðsdóms og heimvísun máls	$2\frac{2}{4}$	356
66. Ákærvaldið gegn Magnúsi Andræssyni. Ákæra um brot gegn áfengislögum	$2\frac{4}{4}$	363
67. Ólafur M. Ólafsson gegn Útvegsbanka Íslands. Áhætta ábyrgðaraðilja og skuldara láns í erlendri mynt af gengisbreytingu	$2\frac{7}{4}$	366
68. Sigurbjörn Eiríksson gegn Landsbanka Íslands. Útivistardómur	$\frac{1}{5}$	370
69. Gunnólfur Sigurjónsson gegn Jónasi Guðmundssyni. Ómerking og heimvísun	$\frac{4}{5}$	371
70. Ragnar Jónsson gegn Samvinnutryggingum. Lögmannslaun	$\frac{6}{5}$	385
71. Bæjarútgerð Hafnarfjarðar og skipshöfn b/v Maí,		

Málaskrá		IX	
		Dómur	Bls.
GK 346, gegn Bæjarútgerð Reykjavíkur og Samtryggingu íslenzkra botnvörpunga til réttargæzlu. Dráttaraðstoð		8/5	389
72.	Dánarbú Sigurðar Skarphéðinssonar gegn Maríu J. Bjarkar, Þórði Bjarkar og Árelíusi Níelssyni f. h. ófjárráða barna hans, Rögnvalds Bjarkar, Sæmundar Bjarkar og Ingvars H. Bjarkar. Hrundið kröfu um riftun afsalsgernings látins manns	1 1/5	406
73.	Oddviti Reyðarfjarðarhrepps f. h. hreppsins gegn Garðari Jónassyni, Guðnýju Jónasdóttur, Jónu Jónasdóttur, Ólafi Jónassyni, Ragnari Jónassyni, Sigurlínu Jónasdóttur og Sæbjörgu Jónasdóttur og Jóhann Björnsson gegn oddvita Reyðarfjarðarhrepps f. h. hreppsins, Garðari Jónassyni, Guðnýju Jónasdóttur, Jónu Jónasdóttur, Ólafi Jónassyni, Ragnari Jónassyni, Sigurlínu Jónasdóttur og Sæbjörgu Jónasdóttur. Námaréttindi, Lögbann	13/5	417
74.	Gísli G. Ísleifsson f. h. John Smith gegn ákæruvaldinu. Kærumál. Ákæra gegn útlendum togarskipstjóra um fiskveiðabrot og brot gegn 261. gr. siglingalaga nr. 56/1914 og 4. mgr. 220. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Ákærði hafði eigi komið fyrir dóm hér á landi, en ákæran verið birt honum á heimili hans í Skotlandi, réttilega að lögum þess lands. Að svo vöxnu máli og samkvæmt 129. gr. laga nr. 82/1961 varð ákærunni að sinni eigi framfylgt, að því er varðaði ákvæði siglingalaga og almennra hegningarlaga. Hins vegar mátti málið þegar ganga til dóms, að því er varðaði ákæru um fiskveiðabrot	20/5	428
75.	Kristín Jósefsdóttir og Þórður Jósefsson gegn Eggert Ólafssyni og Ólöfu Áslaugu Ólafsdóttur og skiptaráðandanum í Reykjavík vegna dánarbús Matthíasar Ólafs Stefánssonar og Óskar Jósefsdóttur til réttargæzlu og gagnsakir. Erfðamál ..	20/5	462
76.	Óskar Guðlaugsson og Haraldur Sigurðsson gegn Árna Árnasyni og Sigríði Sæmundsdóttur og gagnsök. Byggingargallar á húsi. Skaðabótamál. Löghald	20/5	474
77.	Laugavegur 105 h/f gegn Gísla Gíslasyni, Skaðabótamál	2 2/5	497
78.	Oddviti Reykdælahrepps f. h. hreppsins og oddviti Aðaldælahrepps f. h. hreppsins gegn landbúnaðarráðherra f. h. Kirkjujarðasjóðs. Kristfé	25/5	503
79.	Samgöngumálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Ísleifi Gizurarsyni og gagnsök.		

	Dómur	Bls.
Skaðabótamál. Sératkvæði	27/6	513
80. Ragnar Halldórsson gegn Þórólfi Beck Sveinbjörns- syni. Sameignarslit með sölu eignar á uppboði ..	27/6	528
81. Auður Sigurðardóttir gegn Magnúsi Halldórssyni. Mál fellt niður. Ómaksbætur	1/6	534
82. Olíuverzlun Íslands h/f gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Útivistardómur	1/6	535
83. Svavar Pálsson gegn Péttri Valdimarssyni. Úti- vistardómur	1/6	535
84. Daniel Þórhallsson f. h. eigenda m/s Hringsjár, SI 94, gegn Péttri Sigurðssyni f. h. Landhelgisgæzlu Íslands og áhafnar v/s Mariu Júlíu og gagnsök. Björgun	3/6	536
85. Helgi Benediktsson gegn Olíuverzlun Íslands h/f og gagnsök. Fjárnám. Greiðslur skuldunauts gengu upp í aðfararhæfa dómskuld hans, þar sem öðru- vísi var ekki samið, áður en kvitta mætti aðrar kröfur á hendur honum eftir einhliða ákvörðun lánardrottins	3/6	540
86. K gegn M. Barnsfaðernismál	3/6	545
87. Oddviti Njarðvíkurhrepps f. h. hreppsins gegn Byggi h/f. Kærumál. Frávisun.	10/6	555
88. Félagsmálaráðuneytið gegn Sigurleifi Jóhannssyni. Skipulagsmál kaupstaðar. Lögbann	12/6	561
89. Landsbanki Íslands gegn Sigurbirni Eiríkssyni og gagnsök. Úrskurður. Frestbeiðni synjað	12/6	572
90. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Guðmundi Ásbjörnssyni og gagnsök. Skaðabætur vegna banns við eldi sundmarða, sbr. lög nr. 32/1951	12/6	573
91. Verkamannafélagið Dagsbrún gegn Kassagerð Reykjavíkur h/f og Kassagerð Reykjavíkur h/f gegn Verkamannafélaginu Dagsbrún, Eðvarð Sig- urðssyni, Guðmundi J. Guðmundssyni, Tryggva Emilssyni, Tómasi Sigurbórssyni, Kristjáni Jó- hannessyni, Halldóri Björnssyni og Hannesi M. Stephensen. Valdbeiting verkfallsmanna. Lögbann	16/6	596
92. Landsbanki Íslands gegn Sigurbirni Eiríkssyni og gagnsök. Skuldamál. Fjárnám	20/6	606
93. Málmei h/f gegn Árna Gunnlaugssyni, Emil Eyj- ólffssyni, Guðmundi Guðmundssyni, Gunnari Gunn- arssyni, Ingimundi Sigurjónssyni, Sigurði Þorsteins- syni og Sæmundi Ágústssyni. Kærumál. Krafa um lausn skips úr vörzlu uppboðshaldara	20/6	613
94. Hreppsnefnd Kolbeinsstaðahrepps f. h. hreppsins gegn Sigurði Sigurbergssyni og dánarbúi Kristjáns Einarssonar. Landamerksamál. Veiðiréttindi	23/6	618

Málaskrá		Dómur	XI Bl.
95.	Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Landsbanka Íslands. Veðréttindi. Sératkvæði	2 $\frac{9}{10}$	638
96.	Gústaf A. Sveinsson gegn Kvenfélaginu Hringnum og gagnsök. Kærumál. Lögmannspóknun	2 $\frac{9}{10}$	649
97.	Kristján Ágústsson gegn Eiríki Helgasyni. Kærumál. Frávísun	2 $\frac{8}{9}$	665
98.	Arnór Sigurðsson gegn Jóhanni Salberg Guðmundssyni sýslumanni f. h. sýslunefndar Skagafjarðarsýslu og sýslusjóðs Skagafjarðarsýslu. Kærumál. Vanhæfi dómara. Ómerking	2 $\frac{8}{9}$	668
99.	Málmei h/f gegn Þorvaldi Karlssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	671
100.	Málmei h/f gegn Árna Gunnlaugssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	671
101.	Málmei h/f gegn Ingimundi Sigurjónssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	672
102.	Málmei h/f gegn Guðmundi Guðmundssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	672
103.	Málmei h/f gegn Gunnari Gunnarssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	673
104.	Málmei h/f gegn Sæmundi Ágústssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	673
105.	Málmei h/f gegn Emil Eyjólffssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	674
106.	Málmei h/f gegn Sigurði Þorsteinssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	674
107.	Stefán Guðmundsson gegn Kristjáni Kristjánssyni yfirborgarfógeta. Útivistardómur	2 $\frac{1}{10}$	675
108.	Pípuverksmiðjan h/f gegn Gróttu h/f. Útivistardómur	2 $\frac{1}{10}$	675
109.	Byggingarfélagið Snæfell gegn Valgeiri Davíðssyni. Útivistardómur	2 $\frac{1}{10}$	676
110.	Byggingarfélagið Snæfell gegn Steinþóri Marteinsyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{10}$	676
111.	Gler og Listar h/f gegn Jóni Ólafssyni og Benedikt Bogasyni og gagnsök. Vixilmál	2 $\frac{1}{10}$	677
112.	Gunnlaugur Þorláksson gegn Ólafi Finsen. Bifreiðar. Skaðabótamál. Sératkvæði	2 $\frac{1}{10}$	680
113.	Gjaldheimtan í Reykjavík gegn Múlalundi. Skattamál. Sératkvæði	2 $\frac{1}{10}$	687
114.	Fjöliðjan h/f, Kópavogi, gegn Fjöliðjunni h/f, Ísafirði, og gagnsök. Firma hlutafélags	14 $\frac{1}{10}$	695
115.	M gegn K. Barnsfaðernismál	14 $\frac{1}{10}$	699
116.	Gunnar Einarsson og Vátryggingafélagið h/f gegn Esther Edwards Torres og Francisco Muna Torres og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabótamál. Frávísun ..	19 $\frac{1}{10}$	704

	Dómur	Bls.
117. Bæjarstjórinn á Ísafirði f. h. Ísafjarðarkaupstaðar gegn Guðmundi K. Kjartanssyni. Eignarhefð	19 $\frac{1}{10}$	716
118. Eiríkur Helgason gegn Markúsi B. Þorgeirssyni. Kærumál. Frávísun máls, sem höfðað var á röngu varnarþingi	21 $\frac{1}{10}$	726
119. Ákærvaldið gegn Gunnari Jóhanni Guðbjörnssyni. Héraðsdómur ómerktur vegna ófullkominnar og gallaðrar rannsóknar	21 $\frac{1}{10}$	728
120. Kristján B. Magnússon gegn Íslenzkum aðalverk-tökum s/f. Samningar	23 $\frac{3}{10}$	734
121. Ákærvaldið gegn Kristjáni Ágústssyni, Haraldi Ólafssyni og Eiríki Helgasyni. Tolllagabrot. Upp-taka smygilvarnings	26 $\frac{6}{10}$	742
122. Ákærvaldið gegn Einari Karlssyni. Þjófnaður. Bótakrafa. Frávísun. Sératkvæði	28 $\frac{8}{10}$	777
123. Sveinn Ólafsson gegn Hauki Péturssyni og gagn-sök. Árekstur bifreiða. Skaðabótamál	2 $\frac{1}{11}$	783
124. Ákærvaldið gegn Jósteini Magnússyni. Skjalafals	2 $\frac{1}{11}$	797
125. Oddur Helgason gegn dánarbúi Sigurðar Bernd-sens. Útivistardómur	2 $\frac{1}{11}$	801
126. Remedia h/f gegn Jóni N. Sigurðssyni f. h. Busch & Co. Útivistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{1}{11}$	801
127. Valdstjórnin gegn Guðjóni Jakob Valtýssyni Mýr-dal. Svipting sjálfræðis. Sératkvæði	4 $\frac{1}{11}$	802
128. Jón Halldór Magnússon gegn Önnu V. Sigurjóns-dóttur og gagnsök. Bifreiðarslys. Dánarbætur ..	6 $\frac{1}{11}$	805
129. Helgi Benediktsson gegn Bataábyrgðarfélagi Vest-mannaeyja og gagnsök. Skuldamál	13 $\frac{3}{11}$	818
130. Ákærvaldið gegn Arnoddi Gunnlaugssyni. Ákæra um fiskveiðabrot	16 $\frac{6}{11}$	833
131. Ákærvaldið gegn Hjálmari Jónssyni. Fiskveiðabrot	16 $\frac{6}{11}$	838
132. Guðmundur Guðlaugsson gegn Ástu Magnúsdóttur, Jóni Magnússyni og Halldóri Brynjólfi Stefánssyni og svo til réttargæzlu skiptaráðandanum í Vest-mannaeyjum f. h. dánarbús Unu Jónsdóttur. Bú-skipti. Kaupkrafa. Erfðir	18 $\frac{8}{11}$	843
133. Ákærvaldið gegn Ingólfi Simon Matthíassyni. Fiskveiðabrot	24 $\frac{4}{11}$	851
134. Ákærvaldið gegn Richard Taylor. Ákæra um fisk-veiðabrot. Frávísun	24 $\frac{4}{11}$	859
135. Teppi h/f gegn Guðna Helgasyni og gagnsök. Kærumál. Vitnamál	24 $\frac{4}{11}$	866
136. Ákærvaldið gegn Sveini Björgvin Jakobssyni og Bjarna Þorsteinssyni. Kærumál. Heitfesting vitnis	24 $\frac{4}{11}$	869
137. Helgi Benediktsson f. h. eigenda v/s Hringvers, VE 393, gegn Pétri Sigurðssyni f. h. Landhelgis-		

	Dómur	Bls.
gæzlu Íslands og skipshafnar v/s Maríu Júlíu og gagnsök. Mál til heimtu björgunarlauna	27/11	872
138. K gegn M. Barnsfaðernismál	27/11	881
139. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Gunnari Hermannssyni. Skattamál	30/11	887
140. Byggingafélagið Atli h/f gegn Hermannni Stefánsyni og gagnsök og svo til réttargæzlu Verzluninni Brynju. Skaðabótakrafa vegna galla á seldri húseign	30/11	892
141. Örn Herbertsson gegn Lisibet Gestsdóttur. Útivistardómur. Ómaksbætur	2/12	896
142. X gegn K og Y. Barnsfaðernismál. Frávísun. ..	4/12	897
143. Rolf Johansen gegn Gísla Júlíussyni. Kaup og sala. Skuldamál	7/12	900
144. Ákærvaldið gegn Óttó Laugdal Ólafssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum og áfengislögum	9/12	908
145. Landhelgisgæzla Íslands f. h. eiganda og áhafnar varðskipsins Ægis og Ólafur Jónsson f. h. eiganda og áhafnar v/b Jóns Gunnlaugs, GK 444, gegn Trolle & Rothe h/f f. h. eiganda m/s Talis frá Frederikstad, Noregi, Krossanesverksmiðjunni og Kveldúlfí h/f og gagnsakir. Bjarglaun	16/12	912
146. Landhelgisgæzla Íslands f. h. eiganda og áhafnar varðskipsins Þórs gegn Guttormi Erlendssyni hestaréttarlögmanni f. h. eiganda m/s Elgo, R-70-A, Fiskeriaktieselskapet Grindhaug, Noregi, og f. h. eiganda farms m/s Elgo, R-70-A, B. Heide, Kristiansand, Noregi, og gagnsök. Bjarglaun	16/12	925
147. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Sveini Sigursteinssyni og gagnsök. Stjórnsýsla. Ríkisstarfsmanni dæmdar bætur, er staða hans hafði verið lögð niður	18/12	936
148. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Þóri Maronssyni og gagnsök. Stjórnsýsla. Ríkisstarfsmanni dæmdar bætur, er staða hans hafði verið lögð niður	18/12	942
149. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Marínó Gestí Kristjánssyni og gagnsök. Stjórnsýsla. Ríkisstarfsmanni dæmdar bærur, er staða hans hafði verið lögð niður	18/12	948
150. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Óskari Ósvaldssyni og gagnsök. Stjórnsýsla. Ríkisstarfsmanni dæmdar bætur, er staða hans hafði verið lögð niður	18/12	954
151. Ákærvaldið gegn Bjarna Pálmarssyni. Atvinnuréttindi leigubifreiðarstjóra	18/12	960
152. Guðlaugur Einarsson f. h. Fasteignaviðskipta h/f		

	Dómur	Bls.
gegn yfirborgarféðgetanum í Reykjavík, Jóni Magnússyni héraðsdómslögmanni og Gjaldheimtunni í Reykjavík. Kærumál. Réttarneitun	18 $\frac{1}{12}$	965

II. NAFNASKRÁ.

A. Einkamál.

	Bls.
Aðaldælahreppur	503
Aðalsteina Magnúsdóttir	284
Anna V. Sigurjónsdóttir	805
Arnór Sigurðsson	668
Arnþrúður Guðjónsdóttir, dánarbú	179
Atli, byggingafélag, h/f	892
Auður Sigurðardóttir	534
Áki Jakobsson	214, 215, 216, 252, 254, 256, 282, 283
Árelíus Nielsson	406
Árni Árnason	474
Árni Gunnlaugsson	613, 671
Ásta Hansen	174
Ásta Magnúsdóttir	843
B. Heide	925
Bátaábyrgðarfélag Vestmannaeyja	818
Benedikt Bogason	677
Bergur Lárusson	229
Berndsen, Sigurður, dánarbú	801
Bjarkar, Ingvar H.	406
Bjarkar, María J.	406
Bjarkar, Rögnvaldur	406
Bjarkar, Sæmundur	406
Bjarkar, Þórður	406
Bjarnfríður Pálsdóttir	108
Bjarni Bjarnason	249
Bjarni Pálsson	219
Björn Gizurarson	101, 102
Björn Guðmundsson	892
Borgarstjórinn í Reykjavík	210
Brynja, verzlun	892
Busch & Co.	801
Byggingafélagið Atli h/f	892
Byggingarfélagið Snæfell	676
Byggir h/f	555
Bæjarstjórinn á Ísafirði	716
Bæjarstjórinn á Sauðárkróki	296
Bæjarstjórinn í Vestmannaeyjum	74
Bæjarútgerð Hafnarfjarðar	73, 389
Bæjarútgerð Reykjavíkur	73, 389

	Bls.
Dagsbrún, verkamannafélag	596
Daniel Þórhallsson	536
Djúpárhreppur	210
Eðvarð Sigurðsson	596
Eggert Ólafsson	462
Egill Halldórsson	284
Einar Guðmundsson	229
Einar Olgeirsson	96
Eiríkur Helgason stórkaupmaður	665
Eiríkur Helgason	726
Elgo, m/s, eigandi	925
Ellí- og hjúkrunarheimilið Grund	210
Emil Eyjólfsson	613, 674
Erlingur Ólafsson	138
Esther Edwards Torres	704
Eyjólfur Guðmundsson, dánarbú	179
Eyjólfur Konráð Jónsson	96
Eyjólfur Þorsteinsson	101, 102
Félagsmálaráðuneytið	561
Finsen, Ólafur	680
Fiskeriaktieselskabet Grindhaug	925
Fjármálaráðherra	513, 535, 573, 638, 887, 936, 942, 948, 954
Fjöliðjan h/f, Ísafirði	695
Fjöliðjan h/f, Kópavogi	695
Framkvæmdabanki Íslands	102
Francisco Muna Torres	704
Garðar Jónsson	417
Gísli Gíslason	497
Gísli Júlíusson	900
Geislahitun h/f	268
Gjaldheimtan í Reykjavík	1, 249, 309, 314, 687, 965
Gler og Listar h/f	677
Gorka, Ryszard	34
Grindhaug, fiskeriaktieselskab	925
Gróttu h/f	675
Grund, ellí- og hjúkrunarheimili	210
Guðlaugur Einarsson hæstaréttarlögmaður	965
Guðmundur Ásbjörnsson	573
Guðmundur Eyjólfsson	179
Guðmundur Guðlaugsson	843
Guðmundur Guðmundsson	613, 672
Guðmundur J. Guðmundsson	596
Guðmundur K. Kjartansson	716
Guðmundur Óskar Þorleifsson	350, 353
Guðni Helgason	866
Guðný Jónasdóttir	417

Guðrún Sæmundsdóttir	242
Gunnar Ásgeirsson 214, 215, 216, 252, 254, 256, 282,	283
Gunnar Einarsson	704
Gunnar Eliasson	206
Gunnar Gunnarsson	613, 673
Gunnar Hermannsson	887
Gunnlaugur Melsted, dánarbú	350, 353
Gunnlaugur Þorláksson	680
Gunnólfur Sigurjónsson	371
Guttormur Erlendsson hæstaréttarlögmaður	925
Gústaf A. Sveinsson hæstaréttarlögmaður	649
Hallbjörn Þórarinnsson	1
Halldór Björnsson	596
Halldór Brynjólfur Stefánsson	843
Halldór Davíðsson	229
Halldór Hávarðsson	229
Hannes M. Stephensen	596
Hansen, Ásta	174
Haraldur Böðvarsson & Co.	219
Haraldur Jóhannsson	174
Haraldur Sigurðsson	474
Haukur Pétursson	783
Heide, B.	925
Helgi Schiöth	284
Helgi Benediktsson	102, 540, 818, 872
Helgi Pálsson	229
Hermann Stefánsson	892
Hringsjá, m/s, SI 94, eigendur	536
Hringurinn, kvenfélag	649
Hringver, v/s, VE 393, eigendur	872
Hulda H. Ólafsdóttir	167
Högni Jónsson	242
Ingimundur Sigurjónsson	613, 672
Ingólfur Guðmundsson	314
Ingvar H. Bjarkar	406
Ísafjarðarkaupstaður	716
Ísleifur Gizurarson	101, 102
Íslenzkir aðalverktakar s/f	734
Johansen, Rolf	900
Jóhann Björnsson	417
Jóhann Salberg Guðmundsson sýslumaður	668
Jóhannes Oddsson	197
Jón Árnason	344
Jón Einarsson	197
Jón Gunnlaugs, v/b, GK 444, áhöfn	912
Jón Hjörleifsson	101, 102

	Bls.
Jón Ellert Jónsson	337
Jón Magnússon	843
Jón Magnússon héraðsdómslögmaður	965
Jón Halldór Magnússon	805
Jón Ólafsson	677
Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður	801
Jón Tómasson	103
Jón Þórarinnsson	284
Jóna Jónasdóttir	417
Jónas Guðmundsson	371
Júlíus Lárusson	229
K. 246, 355, 356, 545, 699, 881,	897
Kassagerð Reykjavíkur h/f	596
Katrín Helgadóttir	210
Kaupfélag Skagfirðinga	296
Keilir h/f	167
Ketill Guðjónsson	284
Kirkjujarðasjóður	503
Kolbeinsstaðahreppur	618
Kristinn Guðbrandsson	229
Kristín Jósefsdóttir	462
Kristján Ágústsson	665
Kristján Bjarnason	179
Kristján Einarsson, dánarbú	618
Kristján Jóhannesson	596
Kristján Kristjánsson yfirborgarfégeti	675, 965
Kristján Magnússon	101, 102
Kristján B. Magnússon	734
Krossanesverksmiðjan	912
Kveldúlfur h/f	912
Kvenfélagið Hringurinn	649
Lambregt, Marcel	74
Landbúnaðarráðherra	503
Landhelgisgæzla Íslands	536, 872, 912, 925
Landsbanki Íslands	217, 245, 370, 572, 606, 638
Landssími Íslands	192
Laugarásbíó	309
Laugavegur 105 h/f	497
Lisibet Gestsdóttir	205, 896
M. 355, 356, 545, 699, 881	
Magnús Halldórsson	534
Magnús Magnússon	192
Magnús Pálsson	229
Magnús Sigurðsson	229
Magnús Thorlacius hæstaréttarlögmaður	34
Maí, b/v, GK 346, áhöfn	73, 389

	Bls.
Marcel Lambregt	74
Margrét Sigurðardóttir	284
Marie José Rosette, b/v, eigandi	74
Maria J. Bjarkar	406
María Júlía, v/s, áhöfn	536, 872
Marínó Gestur Kristjánsson	948
Markús B. Þorgeirsson	726
Matthías Ólafur Stefánsson, dánarbú	462
Málmey h/f	613, 671, 672, 673, 674
Már Frimannsson	258
Melsteð, Gunnlaugur, dánarbú	350, 353
Mjólkursamsalan	19
Múlalundur	687
Njarðvíkurhreppur	555
Nordisk Kamfabrik Aktieselskab	258
Oddur Helgason	801
Oddviti Aðaldælahrepps	503
Oddviti Djúpárhrepps	210
Oddviti Njarðvíkurhrepps	555
Oddviti Reyðarfjarðarhrepps	417
Oddviti Reykdælahrepps	503
Oliuverzlun Íslands h/f	535, 540
Ólafur Finsen	680
Ólafur Jónasson	417
Ólafur B. Jónasson	138
Ólafur Jónsson	912
Ólafur M. Ólafsson	366
Ólafur Pálsson	268
Ólöf Áslaug Ólafsdóttir	462
Ósk Jósefsdóttir, dánarbú	462
Óskar Guðlaugsson	474
Óskar Guðnason	101, 102
Óskar Ósvaldsson	954
Óttar Ketilsson	284
Páll Þorgilsson	229
Pétur Sigurðsson	536, 872
Pétur Valdimarsson	535
Pípuverksmiðjan h/f	675
Póst- og símamálastjórnin	103
Ragnar Halldórsson	528
Ragnar Jóhannesson	119
Ragnar Jónasson	417
Ragnar Jónsson hæstaréttarlögmaður	242, 385
Ragnar Þórðarson	284
Remedia h/f	801

	Bls.
Reyðarfjarðarhreppur	417
Reykdælahreppur	503
Reykjavíkurborg	210
Ríkissjóður 122, 159, 337, 513, 535, 573, 638, 887, 936, 942, 948,	954
Rolf Johansen	900
Ryszard Gorka	34
Rögnvaldur Bjarkar	406
Samgöngumálaráðherra	513
Samlag skreiðarframleiðenda	159
Samtrygging íslenzkra botnvörpunga	73, 389
Samvinnutryggingar	385
Sauðárkrókskaupstaður	296
Siggeir Lárusson	229
Sigríður Sæmundsdóttir	474
Sigurbjörn Eiríksson	217, 245, 284, 370, 572, 606
Sigurður Árnason	344
Sigurður Berndsen, dánarbú	801
Sigurður Eyjólfsson	179
Sigurður Jónsson	101, 102
Sigurður Sigurbergsson	618
Sigurður Sigurjónsson	79
Sigurður Skarphéðinsson, dánarbú	406
Sigurður Teitsson	206
Sigurður Þorsteinsson	613, 674
Sigurleifur Jóhannsson	561
Sigurlína Jónasdóttir	417
Sjómannadagsráð	309
Skagafjarðarsýsla, sýslunefnd	668
Skagafjarðarsýsla, sýslusjóður	668
Skiptaráðandinn í Reykjavík	350, 353, 462
Skiptaráðandinn í Vestmannaeyjum	843
Snæbjörn Sigurðsson	284
Snæfell, byggingarfélag	676
Soffía E. Haraldsdóttir, dánarbú	122
Stefán Guðmundsson	675
Steinþór Marteinsson	676
Svavar Pálsson	535
Sveinn Gunnarsson	19
Sveinn Ólafsson	783
Sveinn Sigursteinsson	936
Sýslunefnd Skagafjarðarsýslu	668
Sæbjörg Jónasdóttir	417
Sæmundur Ágústsson	613, 673
Sæmundur Kr. Bjarkar	406
Talis, m/s, eigendur	912
Teitur Guðmundsson	108

Teppi h/f	866
Thorlacius, Magnús	34
Tollstjórinn í Reykjavík	122, 159, 337
Torres, Esther Edwards	704
Torres, Francisco Muna	704
Tómas Magnússon	101, 102
Tómas Sigurbórsson	596
Trolle & Rothe h/f	912
Tryggingar og fasteignir	119
Tryggvi Emilsson	596
Una Jónsdóttir, dánarbú	843
Unnur Á. Jónsdóttir	34
Útvegsbanki Íslands	366
Valdimar Vigfússon	268
Valgeir Davíðsson	676
Vátryggingafélagið h/f	704
Verkamannafélagið Dagsbrún	596
Verzlunin Brynja	892
Vilhjálmur Eyjólffsson	229
X	246, 897
Y	246, 897
Þorsteinn Jónsson	101, 102
Þorvaldur Karlsson	671
Þór, varðskip, áhöfn	925
Þórður Bjarkar	406
Þórður Jósefsson	462
Þórir Maronsson	942
Þórólfur Beck Sveinbjörnsson	528
Þuríður Magnúsdóttir	79
Ægir, varðskip, áhöfn	912
Örn Herbertsson	205, 896

B. *Opinber mál.*

Arnoddur Gunnlaugsson	833
Arthur Wood Bruce	10
Barry William Green	144
Belcher, Roy	44
Bjarni Pálmarsson	960
Bjarni Þorsteinsson	869
Bragi Eyjólffsson	91
Bruce, Arthur Wood	10
Charles Alfred Grimmer	205
Einar Karlsson	777
Eiríkur Helgason	742
Gisli Kárasón	104
Green, Barry William	144

	Bls.
Grimmer, Charles Alfred	205
Guðbergur Ingvar Guðmundsson	1
Guðjón Jakob Valtýsson Mýrdal	802
Guðlaugur Jónsson Jónatansson	54
Gunnar Jóhann Guðbjörnsson	728
Halldór Þráinn Sigfússon	59
Haraldur Ólafsson	742
Hjálmar Jónsson	838
Ingólfur Guðmundsson	326
Ingólfur Simon Matthíasson	851
John Smith	428
Jósteinn Magnússon	797
Kristján Ágústsson	742
Magnús Andrésson	363
Mýrdal, Guðjón Jakob Valtýsson	802
Otto Laugdal Ólafsson	908
Richard Taylor	859
Roy Belcher	44
Smith, John	428
Sveinn Björgvin Jakobsson	869
Taylor, Richard	859
Þórarinn Hinriksson	323

III. SKRÁ

um lög, reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til
í XXXV. bindi hæstaréttardóma.

1281, *Jónsbók.*

Framfærslubálkur, 23. kap. — 415.

30. kap. — 415.

Kaupabálkur, 20. kap. — 531.

1394. *Máldagabók Péturs biskups.*

— 504.

1746, 1. júlí. *Erindisbréf handa biskupum.*

— 504.

1814, 3. marz. *Konungsúrskurður um heimild kansellisins til að staðfesta profentugerninga.*

— 414, 416.

1866, 26. janúar. *Reglugerð um að gera verzlunarstaðinn Ísafjörð að kaupstað og um stjórn bæjarmálefna þar.*

— 569.

16. gr. — 569.

1866, 26. janúar. *Opið bréf um að stofna byggingarnefnd í kaupstaðnum Ísafirði.*

— 568, 569.

4. gr. — 566, 569.

1878, nr. 3, 12. apríl. *Lög um skipti á dánarbúum og félagsbúum o. fl.*

4. kapituli — 351, 353.

5. kapituli — 351, 353.

33. gr. — 41.

35. gr. — 41.

81. gr. — 41.

1882, nr. 5, 17. marz. *Landamerkjälög.*

— 286.

1883, 20. marz. *Parísarsamþykkt um vernd eignarréttinda á sviði iðnaðar.*

— 697.

1885, nr. 29, 16. desember. *Lög um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar.*

— 131.

8. gr. — 129.

11. gr. — 129.

12. gr. — 129.

13. gr. — 129.
15. gr. — 640.
1887, nr. 18, 4. nóvember. Lög um veð.
3. gr. — 640.
1887, nr. 19, 4. nóvember. Lög um aðför.
1. gr. — 349.
4. gr. — 349.
47. gr. — 616, 617.
49. gr. — 616, 617.
1903, nr. 42, 13. nóvember. Lög um verzlunarskrár, firmu og prókúruumboð.
10. gr. — 697.
1905, nr. 14, 20. október. Lög um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda.
3. gr. — 844.
1905, nr. 46, 10. nóvember. Lög um hefð.
2. gr. — 720, 723, 726.
3. gr. — 720, 723, 726.
1907, nr. 40, 16. nóvember. Lög um verndun fornminja.
— 587.
1907, nr. 46, 16. nóvember. Lög um laun sóknarpresta.
— 504.
8. gr. — 504.
24. gr. — 504.
26. gr. — 504.
1907, nr. 50, 16. nóvember. Lög um sölu kirkjujarða.
— 619.
15. gr. — 504.
1909, nr. 44, 30. júlí. Lög um aðflutningsbann á áfengi.
— 582.
9. gr. — 581.
1913, nr. 66, 22. nóvember. Girðingalög.
— 346.
1914, nr. 56, 30. nóvember. Siglingalög.
— 402, 538, 877, 879, 934.
X. kafítuli — 401, 873.
14. gr. — 230.
229. gr. — 396, 404, 873, 913, 919, 920, 921, 922, 926
236. gr. — 396, 405, 873, 914, 926.
238. gr. — 873.
261. gr. — 429, 430, 448.
1917, nr. 67, 14. nóvember. Lög um bæjarstjórn Ísafjarðar.
15. gr. — 569.
1917, nr. 77, 14. nóvember. Lög um einkasöluheimild landsstjórnarinnar á steinolíu.
6. gr. — 582.

- 1919, nr. 41, 28. nóvember. *Lög um landamerki o. fl.*
— 286.
9. gr. — 426.
16. gr. — 347.
18. gr. — 426.
- 1920, nr. 5, 18. maí. *Lög um bann gegn botnvörpuveiðum.*
1. gr. — 12, 46, 146, 430, 447, 834, 840, 853, 854, 858, 860.
2. gr. — 46, 146, 854, 858.
3. gr. — 13, 46, 147, 430, 431, 448, 834, 840, 853, 854, 858, 860.
5. gr. — 840, 842, 860.
- 1920, nr. 9, 18. maí. *Stjórnarskrá konungsríkisins Íslands.*
63. gr. — 589, 591, 593.
- 1921, nr. 36, 27. júní. *Lög um samvinnufélög.*
38. gr. — 300.
- 1921, nr. 46, 27. júní. *Lög um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna.*
36. gr. — 463, 464.
- 1921, nr. 55, 27. júní. *Lög um skipulag kauptúna og sjávarþorpa.*
— 566.
4. kafli — 587.
9. gr. — 566, 567.
14. gr. — 561.
23. gr. — 566.
- 1921, nr. 75, 27. júní. *Lög um stimpilgjald.*
12. gr. — 204.
- 1921, nr. 77, 27. júní. *Lög um hlutafélög.*
16. gr. — 697.
- 1922, nr. 33, 19. júní. *Lög um rétt til fiskiveiða í landhelgi.*
— 12, 46, 146, 430, 447, 834, 840, 853, 860.
13. gr. — 592.
- 1922, nr. 39, 19. júní. *Lög um lausafjárkaup.*
43. gr. — 383, 384, 894.
43.gr. — 383.
52. gr. — 893.
- 1923, nr. 15, 20. júní. *Vatnalög.*
— 587.
V. kafli — 582.
136. gr. — 594.
- 1923, nr. 25, 20. júní. *Lög um berklaveiki í nautpeningi.*
4. gr. — 586.
- 1926, nr. 42, 15. júní. *Lög um skipströnd og vogrek.*
30. gr. — 78.
- 1927, nr. 17, 31. maí. *Lög um varnir gegn sýkingu nytjajurta.*
6. gr. — 586.
- 1927, nr. 18, 31. maí. *Lög um iðju og iðnað.*
13. gr. — 69.
14. gr. — 59, 60, 61, 62, 69, 71.

17. gr. — 65, 70.
27. gr. — 60, 61, 62, 72.
1928, nr. 59, 7. maí. *Lög um friðun Þingvalla.*
— 587.
1930, nr. 2, 7. janúar. *Auglýsing um staðfestingu Stjórnarráðsins á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík.*
3. gr. — 779.
46. gr. — 814.
96. gr. — 779, 814.
1930, nr. 41, 19. maí. *Sjómannalög.*
1. gr. — 891.
1931, nr. 122, 29. desember. *Reglugerð um einkasölu á tóbaki.*
3. gr. — 582.
1932, nr. 61, 23. júní. *Lög um lax- og silungsveiði.*
— 588.
1933, nr. 73, 19. júní. *Lög um bann við okri, dráttarvexti o. fl.*
7. gr. — 906.
1933, nr. 84, 19. júní. *Lög um varnir gegn óréttmætum verzlunarháttum.*
9. gr. — 697, 698.
1933, nr. 93, 19. júní. *Vixillög.*
1. gr. — 204, 677, 727.
2. gr. — 727.
4. gr. — 198.
7. gr. — 677.
16. gr. — 244.
18. gr. — 244.
38. gr. — 198, 204.
42. gr. — 198, 204.
44. gr. — 198, 204.
48. gr. — 204.
53. gr. — 204.
69. gr. — 204.
72. gr. — 204.
91. gr. — 198.
1934, nr. 140, 31. desember. *Reglugerð um einkasölu á eldspýtum.*
3. gr. — 582.
1935, nr. 21, 13. marz. *Reglugerð um einkasölu á rafvélum, rafáhöldum o. fl.*
3. gr. — 582.
1935, nr. 40, 26. apríl. *Reglugerð um einkasölu á bifreiðum, bifhjólum og bifreiðahjólbörðum.*
— 582.
1935, nr. 112, 18. maí. *Lög um Hæstarétt.*
38. gr. — 484.
1936, nr. 17, 1. febrúar. *Lög um samningsgerð, umboð og ógilda*

löggjörninga.

30. gr. — 905, 906.

32. gr. — 905, 906.

1936, nr. 79, 23. júní. Lög um breytingu á lögum nr. 61 23. júní 1932 um lax- og silungsveiði.

— 591.

1936, nr. 85, 23. júní. Lög um meðferð einkamála í héraði.

— 124, 125, 190, 426, 668, 866.

X. kafli — 125, 190.

XVII. kafli — 640, 679.

36. gr. — 371, 669, 670.

37. gr. — 670.

46. gr. — 42, 290.

52. gr. — 696.

71. gr. — 682.

82. gr. — 727.

84. gr. — 75, 76, 78.

95. gr. — 460.

105. gr. — 124, 125, 559.

106. gr. — 125.

109. gr. — 123.

110. gr. — 679.

111. gr. — 125.

113. gr. — 679.

114. gr. — 559.

115. gr. — 559.

116. gr. — 560.

118. gr. — 119, 609, 727.

120. gr. — 73, 556, 559.

131. gr. — 187.

133. gr. — 866.

141. gr. — 180, 191.

153. gr. — 244.

158. gr. — 244.

180. gr. — 560.

190. gr. — 126, 967.

193. gr. — 120, 126, 304, 418.

194. gr. — 36.

196. gr. — 69.

208. gr. — 679.

209. gr. — 679, 680.

211. gr. — 248, 360, 899.

213. gr. — 548.

214. gr. — 699.

215. gr. — 362, 548, 886.

220. gr. — 721.

223. gr. — 123, 124, 125, 126.
- 1936, nr. 105, 23. júní. *Lög um breytingu á lögum nr. 18 31. maí 1936 um iðju og iðnað.*
— 61, 62, 70.
1. gr. — 66, 69.
2. gr. — 59, 60, 66, 69, 71.
5. gr. — 70.
15. gr. — 60, 72.
- 1936, nr. 115, 19. nóvember. *Lög um þingsköp Alþingis.*
27. gr. — 131.
- 1937, nr. 29, 13. júní. *Lög um útrýmingu sels í Húnaósi.*
— 587.
- 1937, nr. 38, 13. júní. *Lög um loðdýrarækt og loðdýralánadeild.*
— 594.
- 1937, nr. 46, 13. júní. *Lög um samvinnufélög.*
41. gr. — 300.
- 1938, nr. 64, 11. júní. *Lög um breytingu á lögum nr. 55 27. júní 1921 um skipulag kaupþúna og sjávarþorpa.*
4. gr. — 561.
- 1938, nr. 80, 11. júní. *Lög um stéttarfélög og vinnudeilur.*
— 596, 600, 603.
18. gr. — 598, 601, 604.
44. gr. — 603.
- 1939, nr. 21, 12. júní. *Lög um ostrurækt.*
— 587.
- 1940, nr. 19, 12. febrúar. *Almenn hegningarlög.*
13. gr. — 587, 591.
20. gr. — 779, 782.
57. gr. — 2, 6, 7, 9.
69. gr. — 3, 8, 592, 837.
71. gr. — 62.
74. gr. — 71.
76. gr. — 782.
77. gr. — 782.
155. gr. — 798, 800
215. gr. — 814.
218. gr. — 869.
220. gr. — 429, 430, 448.
234. gr. — 98.
235. gr. — 96, 98, 100.
236. gr. — 98, 100.
239. gr. — 99, 100.
241. gr. — 98, 100.
244. gr. — 2, 779, 781, 782.
246. gr. — 2, 3, 6.
248. gr. — 381.

253. gr. — 3, 7.
254. gr. — 3, 7, 780, 781.
264. gr. — 98.
268. gr. — 429.
- 1940, nr. 27, 12. febrúar. *Lög um friðun Eldeyjar.*
— 587.
- 1940, nr. 50, 12. febrúar. *Lög um lögreglumenn.*
4. gr. — 599, 601.
- 1940, nr. 94, 14. maí. *Lög um breytingu á lögum nr. 38 13. júní 1937 um loðdýrarækt og loðdýralánadeild.*
— 594.
- 1941, nr. 46, 27. júní. *Landskiptalög.*
— 190.
3. gr. — 182, 423, 424, 425.
4. gr. — 182.
5. gr. — 181, 345.
6. gr. — 190.
13. gr. — 182.
- 1943, nr. 172, 23. ágúst. *Byggingarsamþykkt fyrir Ísafjarðarkaupstað.*
— 568, 569.
3. gr. — 569.
46. gr. — 569.
- 1944, nr. 33, 17. júní. *Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.*
— 131, 132, 593.
41. gr. — 132.
42. gr. — 132.
44. gr. — 131.
45. gr. — 131.
67. gr. — 83, 86, 87, 88, 129, 132, 369, 580, 581, 589, 593, 594.
69. gr. — 71, 132, 580, 581, 962, 963.
79. gr. — 132.
- 1945, nr. 66, 12. apríl. *Lög um útsvör.*
— 301.
5. gr. — 301.
6. gr. — 300.
18. gr. — 301.
22. gr. — 298, 301.
25. gr. — 301, 305, 315, 319, 321.
27. gr. — 303.
- 1945, nr. 70, 12. apríl. *Lög um fasteignamat.*
— 134.
- 1945, nr. 195, 22. október. *Byggingarsamþykkt fyrir Reykjavík.*
— 482, 483, 485, 487, 489, 491, 492, 493, 494.
6. gr. — 87.
- 1946, nr. 12, 2. apríl. *Raforkulög.*
18. gr. — 582.

1947, nr. 34, 22. apríl. *Vegalög.*

— 346.

40. gr. — 345, 346, 349.

1947, nr. 61, 31. maí. *Lög um váttryggingarfélag fyrir fiskiskip.*

11. gr. — 819.

30. gr. — 829.

1947, nr. 87, 5. júní. *Lög um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna.*

17. gr. — 463, 464.

1947, nr. 95, 5. júní. *Lög um lögræði.*

5. gr. — 804.

7. gr. — 803.

13. gr. — 805.

15. gr. — 802.

37. gr. — 409.

39. gr. — 640.

53. gr. — 803.

1947, nr. 112, 30. september. *Lög um loðdýrarækt.*

— 575, 594.

6. gr. — 575.

1948, nr. 31, 1. apríl. *Lög um breytingu á lögum nr. 33 19. júní 1922 um rétt til fiskveiða í landhelgi.*

1. gr. — 592.

1948, nr. 44, 5. apríl. *Lög um vísindalega verndun fiskimiða landgrunnnsins.*

— 12, 46, 146, 430, 447, 457, 834, 853, 854, 858, 860.

3. gr. — 13, 46, 146, 430, 448, 592, 834, 840, 853, 854, 858, 860.

1949, nr. 18, 22. marz. *Lög um kyrrsetningu og lögbann.*

12. gr. — 89.

23. gr. — 562.

24. gr. — 41, 43.

27. gr. — 89.

1949, nr. 42, 23. maí. *Erfðalög.*

— 657, 850.

1. gr. — 463, 464.

13. gr. — 134.

32. gr. — 413, 414, 415, 416.

1949, nr. 56, 25. maí. *Lög um eyðingu refa og minka.*

11. gr. — 575.

1949, nr. 57, 25. maí. *Lög um nauðungaruppböð.*

— 640.

5. gr. — 616.

1950, nr. 22, 19. marz. *Lög um gengisskráningu, launabreytingar, stóreignaskatt, framleiðslugjöld o. fl.*

— 132.

1950, 4. nóvember. *Mannréttindasáttmáli Evrópuráðsins.*

— 131.

- 1951, nr. 5, 29. janúar. Lög um breytingu á lögum nr. 5 18. maí 1920 um bann gegn botnvörpuveiðum.
1. gr. — 13, 46, 147, 430, 448, 834, 840, 853, 854, 858, 860.
- 1951, nr. 11, 9. febrúar. Lög um breytingu á lögum nr. 112 30. september 1947 um loðdýrarækt.
— 575, 583, 584.
5. gr. — 575.
- 1951, nr. 27, 5. marz. Lög um meðferð opinberra mála.
43. gr. — 837.
- 1951, nr. 32, 8. marz. Lög um loðdýrarækt.
— 573, 575, 582, 583, 586, 593, 594.
6. gr. — 575, 581.
- 1952, nr. 23, 1. febrúar. Lög um öryggisráðstafanir á vinnustöðum.
26. gr. — 520.
- 1952, nr. 24, 1. febrúar. Girðingalög.
— 346.
13. gr. — 349.
16. gr. — 346.
- 1952, nr. 81, 8. desember. Lög um breytingu á lögum nr. 44 5. apríl 1948 um visindalega verndun fiskimiða landgrunnsins.
1. gr. — 13, 46, 146, 430, 448, 592, 834, 840, 853, 854, 858, 860.
- 1953, nr. 4, 2. febrúar. Fjárlög fyrir árið 1953.
22. gr. — 584.
- 1953, nr. 19, 11. febrúar. Lög um ættleiðingu.
— 657.
- 1953, nr. 47, 7. júlí. Tilskipun um reglur til að koma í veg fyrir árekstra á sjó.
21. gr. — 440.
24. gr. — 439.
27. gr. — 439.
28. gr. — 439.
29. gr. — 439.
- 1953, nr. 87, 24. desember. Fjárlög fyrir árið 1954.
22. gr. — 584.
- 1954, nr. 11, 9. febrúar. Auglýsing um fullgildingu Evrópuráðssamnings um verndun mannréttinda og mannfrelsis.
— 131.
- 1954, nr. 20, 8. marz. Lög um vátryggingarsamninga.
54. gr. — 873.
73. gr. — 819.
- 1954, nr. 34, 12. apríl. Sóttvarnarlög.
42. gr. — 586.
- 1954, nr. 38, 14. apríl. Lög um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.
— 940, 946, 952, 958.
1. gr. — 939, 945, 951, 957.

14. gr. — 937, 939, 940, 941, 943, 945, 946, 947, 949, 951, 952, 953, 955, 957, 958, 959.
- 1954, nr. 46, 14. apríl. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
3. gr. — 159.
4. gr. — 160, 687, 688, 690, 691, 692, 693.
7. gr. — 338, 339, 341, 342, 343.
13. gr. — 160.
15. gr. — 160, 688.
16. gr. — 160.
21. gr. — 160.
35. gr. — 167, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321.
- 1954, nr. 58, 24. apríl. *Áfengislög.*
- VIII. kafli — 592.
18. gr. — 325.
19. gr. — 324, 325, 364, 365.
21. gr. — 779.
24. gr. — 55, 58, 92, 327, 328, 336, 729, 730, 733, 814, 909, 911.
42. gr. — 324, 325, 364, 365, 366.
44. gr. — 779.
45. gr. — 55, 58, 92, 327, 328, 336, 729, 733, 814, 909.
- 1955, nr. 3, 6. marz. *Lög um skógrækt.*
8. gr. — 587.
- 1955, nr. 22, 3. maí. *Lög um breytingar á almennum hegningarlögum nr. 19. 12. febrúar 1940.*
4. gr. — 2, 6, 7, 9.
- 1955, nr. 25, 7. maí. *Lög um breytingu á lögum nr. 23 16. febrúar 1953 um leigubifreiðar í kaupstöðum.*
- 962.
1. gr. — 963.
- 1955, nr. 33, 14. maí. *Lög um samræmingu á mati fasteigna.*
- 134.
- 1955, nr. 40, 16. maí. *Lög um Fiskveiðasjóð Íslands.*
11. gr. — 615.
- 1955, nr. 92, 24. desember. *Lög um laun starfsmanna ríkisins.*
- 936, 937, 941, 942, 943, 947, 948, 949, 953, 954, 955, 959.
- 1955, nr. 147, 30. desember. *Reglugerð um tekjuskatt og eignarskatt.*
8. gr. — 690, 691, 693.
12. gr. — 341, 342, 343, 693.
15. gr. — 341, 342, 343.
27. gr. — 162, 165, 166.
53. gr. — 164, 165.
- 1956, nr. 23, 10. marz. *Lög um varnir gegn útbreiðslu næmra sauðfjársjúkdóma og útrýmingu þeirra.*
- 586.
17. gr. — 586.
23. gr. — 586.

- 42.gr. — 586.
- 1956, nr. 24, 29. marz. *Lög um almannatryggingar.*
24. gr. — 313.
29. gr. — 312.
32. gr. — 313.
43. gr. — 311.
- 1956, nr. 29, 7. apríl. *Lög um atvinnuleysistryggingar.*
4. gr. — 312, 313.
5. gr. — 312.
- 1956, nr. 35, 4. apríl. *Lög um breytingu á lögum nr. 20 8. marz 1954 um vátryggingarsamninga.*
— 819.
- 1956, nr. 42, 4. apríl. *Lög um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum.*
— 105, 106.
1. gr. — 104, 105, 106, 107.
9. gr. — 105.
- 1956, nr. 48, 7. apríl. *Lög um náttúruvernd.*
— 587.
- 1956, nr. 57, 10. apríl. *Lög um prentrétt.*
16. gr. — 99.
- 1956, nr. 68, 17. ágúst. *Lög um tollheimtu og tolleftirlit.*
— 770.
22. gr. — 746, 772.
23. gr. — 746, 775.
38. gr. — 746, 747, 775.
42. gr. — 746, 772.
- 1956, nr. 82, 21. júní. *Reglugerð um skipulagningu fólksflutninga með bifreiðum.*
— 106.
1. gr. — 105.
4. gr. — 107.
8. gr. — 105, 107.
22. gr. — 105.
- 1957, nr. 40, 29. maí. *Lög um leigubifreiðar í kaupstöðum og kaup-
túnum.*
3. gr. — 961.
- 1957, nr. 44, 3. júní. *Lög um skatt á stóreignir.*
— 122, 125, 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137.
2. gr. — 133, 134.
3. gr. — 134.
4. gr. — 128, 134, 136, 137.
5. gr. — 132.
7. gr. — 133.
9. gr. — 130, 133.
10. gr. — 125, 129, 131, 135.

- 1957, nr. 53, 5. júní. *Lög um lax- og silungsveiði.*
— 588, 592.
- XIII. kafli — 588.
14. gr. — 588.
16. gr. — 591.
20. gr. — 591.
35. gr. — 591, 592.
108. gr. — 590, 591, 592.
- 1957, nr. 95, 28. júní. *Reglugerð um skatt á stóreignir.*
23. gr. — 125, 129, 131, 135.
- 1958, nr. 10, 19. marz. *Farsóttalög.*
15. gr. — 585, 594.
16. gr. — 594.
- 1958, 29. apríl. *Genfarsamningurinn um réttarreglur á úthafinu.*
— 11.
23. gr. — 457, 461, 865.
- 1958, nr. 26, 2. maí. *Umferðarlög.*
2. gr. — 209.
4. gr. — 814.
25. gr. — 55, 58, 92, 327, 328, 336, 729, 733, 814, 909.
26. gr. — 814.
27. gr. — 55, 58.
37. gr. — 327, 328, 336, 814, 909.
41. gr. — 327, 328, 336.
46. gr. — 909.
48. gr. — 209, 685, 686, 705.
49. gr. — 207, 814.
65. gr. — 704.
66. gr. — 704.
67. gr. — 139, 140, 143, 806.
68. gr. — 139, 140.
80. gr. — 55, 58, 92, 327, 328, 336, 729, 733, 814, 909.
81. gr. — 55, 92, 328, 336, 730, 909, 911.
- 1958, nr. 29, 14. maí. *Lög um breytingu á lögum nr. 40 29. maí 1957 um leigubifreiðar í kaupstöðum og kaupúnum.*
— 961.
- 1958, nr. 70, 30. júní. *Reglugerð um fiskveiðilandhelgi Íslands.*
1. gr. — 834, 840, 853.
1. gr. — 964.
- 1958, nr. 87, 29. ágúst. *Reglugerð um viðauka við reglugerð nr. 70 30. júní 1958 um fiskveiðilandhelgi Íslands.*
1. gr. — 834, 840, 853, 858.
2. gr. — 834, 840, 853, 854, 858.
- 1958, 10. desember. *Mannréttindayfirlýsing Sameinuðu þjóðanna.*
— 131.
- 1959, nr. 6, 17. febrúar. *Lög um breytingu á lögum nr. 5 18. maí*

1920 um bann gegn botnvörpuveiðum.

1. gr. — 12, 46, 146, 430, 447, 834, 840, 853, 854, 860.

2. gr. — 46, 146, 854, 858.

1959, nr. 19, 24. apríl. Lög um sameign fjölbýlishúsa.

— 87, 90.

1. gr. — 83.

2. gr. — 81, 83.

9. gr. — 82, 87.

10. gr. — 81, 82, 83, 84, 87, 88.

11. gr. — 87.

1959, 19. maí. Gjaldskrá Lögmannafélags Íslands.

— 386, 387, 660, 661, 662.

2. gr. — 662.

8. gr. — 662.

9. gr. — 385, 387, 388.

11. gr. — 662.

1959, nr. 40, 23. maí. Lög um breytingu á lögum nr. 46 14. apríl 1954 um tekjuskatt og eignarskatt.

4. gr. — 166.

1959, nr. 202, 19. nóvember. Reglugerð um takmörkun leigubifreiða í Reykjavík og ráðstöfun atvinnuleyfa.

2. gr. — 961.

6. gr. — 964.

1960, nr. 4, 20. febrúar. Lög um efnahagsmál.

— 368, 369, 580.

1. gr. — 368.

4. gr. — 368, 369.

5. gr. — 368.

1960, nr. 35, 30. maí. Lög um lögheimili.

2. gr. — 213.

14. gr. — 212.

1960, nr. 40, 9. júní. Lög um takmarkað leyfi til dragnótaveiða í fiskveiðilandhelgi Íslands undir vísindalegu eftirliti.

8. gr. — 592.

1960, nr. 43, 9. júní. Lög um bráðabirgðabreytingu á lögum nr. 66 12. apríl 1945 um útsvör.

— 300, 301, 305.

6. gr. — 296, 297, 299, 302, 304, 307.

8. gr. — 302, 306.

11. gr. — 297, 302.

12. gr. — 303.

13. gr. — 304, 308.

1961, nr. 3, 11. marz. Reglugerð um fiskveiðilandhelgi Íslands.

1. gr. — 12, 46, 146, 430, 448, 457, 834, 840, 853, 854, 860.

2. gr. — 12, 46, 146, 430, 447, 860.

4. gr. — 46, 146, 854, 858.

6. gr. — 146, 430, 448.

7. gr. — 13, 46, 146, 430, 448, 834, 840, 853, 854, 858, 860.

1961, nr. 4, 11. marz. *Reglugerð um breytingu á reglugerð nr. 87*
29. ágúst 1958 um viðauka við reglugerð nr. 70 30. júní 1958
um fiskveiðilandhelgi Íslands.

— 457.

3. gr. — 146, 430, 448.

1961, nr. 82, 21. ágúst. *Lög um meðferð opinberra mála.*

— 454, 455.

XVII. kafli — 782.

2. gr. — 802, 803.

21. gr. — 802.

40. gr. — 54, 456.

77. gr. — 456, 460.

80. gr. — 460.

101. gr. — 870.

108. gr. — 71.

113. gr. — 454, 455, 460.

114. gr. — 454, 460.

115. gr. — 9, 460.

116. gr. — 460.

117. gr. — 454, 455, 460.

118. gr. — 145.

121. gr. — 455.

122. gr. — 455.

124. gr. — 428, 454.

126. gr. — 454, 455, 460.

127. gr. — 455.

129. gr. — 430, 431, 454, 455, 460.

130. gr. — 460.

131. gr. — 455.

141. gr. — 72.

145. gr. — 777, 778, 908.

146. gr. — 430.

168. gr. — 69.

171. gr. — 104.

172. gr. — 869.

178. gr. — 805.

1961, nr. 102, 28. desember. *Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina*
til að staðfesta fyrir Íslands hönd Parísarsamþykktina um
vernd eignarréttinda á sviði iðnaðar.

— 697.

1962, nr. 5, 5. júní. *Auglýsing um aðild Íslands að alþjóðasamþykkt*
(Parísarsamþykkt) um vernd eignarréttinda á sviði iðnaðar.

— 697.

1962, nr. 8, 14. marz. *Erfðalög.*

1. gr. — 463, 464.
19. gr. — 470.
38. gr. — 464, 471.
50. gr. — 511.
54. gr. — 416.
57. gr. — 464.
58. gr. — 464.
- 1962, nr. 57, 18. apríl. *Lög um Hæstarétt Íslands.*
 16. gr. — 138.
 20. gr. — 218, 606.
 21. gr. — 246, 966.
 23. gr. — 669.
 31. gr. — 74.
 33. gr. — 34.
 34. gr. — 218.
 36. gr. — 249.
 39. gr. — 249.
 42. gr. — 35.
 44. gr. — 475.
 45. gr. — 199.
 47. gr. — 245.
 53. gr. — 803.
- 1962, nr. 68, 27. apríl. *Lög um heimild til sameiginlegrar innheimtu opinberra gjalda.*
— 249.
- 1962, nr. 69, 28. apríl. *Lög um tekjustofna sveitarfélaga.*
 8. gr. — 310, 311, 312, 313, 688, 690, 691, 692, 693.
 9. gr. — 312.
 29. gr. — 687, 688, 690, 691, 692, 693.
 42. gr. — 301.
 58. gr. — 303.
- 1962, nr. 70, 28. apríl. *Lög um tekjuskatt og eignarskatt.*
 6. gr. — 687, 688, 690, 691, 692, 693.
- 1962, nr. 81, 21. júní. *Reglugerð um aðstöðugjald.*
 5. gr. — 312, 692, 693.
- 1962, nr. 95, 14. ágúst. *Reglugerð um sameiginlega innheimtu opinberra gjalda í Reykjavík.*
— 249.
- 1963, nr. 66, 31. desember. *Siglingalög.*
 199. gr. — 922, 923.
- 1963, nr. 71, 30. desember. *Vegalög.*
 79. gr. — 346.

IV. EFNISSKRÁ TIL YFIRLITS.

Aðfarargærðir. Sjá fjárnám, innsetningargærðir, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburðargærðir.	
Aðgerðaleysi. Sjá tómlæti.	Bls.
Aðild	34, 73, 122, 167, 210, 242, 389, 462, 843, 892
Aðstöðugjald. Sjá skattar	
Afsal	406
Alþjóðalög	10, 44, 859
Atvinnuheiti	695
Atvinnuréttindi	54, 59, 326, 960
Ábyrgð	366, 872
Ábyrgð á verkum annarra	19, 167, 497, 513, 680
Áfengislagabrot	54, 91, 323, 326, 363, 908
Áfrýjun 1, 19, 44, 73, 91, 108, 119, 122, 144, 197, 205, 210, 219, 249, 323, 355, 371, 389, 417, 462, 503, 513, 545, 606, 638, 695, 716, 777, 802, 805, 833, 838, 851, 872, 881, 897, 912, 936, 942, 948, 954	
Áfrýjunarfjárhæð	138
Áfrýjunarleyfi:	
Áfrýjunarfjárhæð nemur eigi kr. 5.000.00, sbr. 13. og 16. gr. laga nr. 57/1962	138
Áfrýjunarfrestur liðinn 19, 122, 167, 192, 219, 284, 337, 350, 353, 356, 371, 385, 389, 417, 513, 540, 545, 573, 606, 677, 695, 734, 783, 818, 872, 897	
Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.	
Ákæra	54, 59, 428
Banamein. Sjá líkskurður, lækna.	
Barnsfaðernismál	355, 356, 545, 699, 881
Bifreiðar:	
a) Einkamál	19, 138, 206, 680, 704, 783, 805
b) Opinber mál	54, 91, 323, 326, 363, 908, 960
Bílskúr. Sjá sameign.	
Björgun	536, 872, 912, 925
Blóðbankinn. Sjá blóðrannsókn.	
Blóðrannsókn:	
a) Barnsfaðernismál	355, 356, 545, 699, 881
b) Bifreiðamál	54, 704, 805, 908
Botnvörpuveiðar. Sjá fiskveiðabrot.	
Byggingarefni	474
Byggingargallar	474, 892
Byggingarréttur	79

Byggingaryfirvöld	474
Dagsektir	79, 695
Dánarbætur. Sjá skaðabætur.	

Dómar:

Dómenda ekki getið í héraðsdómi, sbr. 193. gr. laga um meðferð einkamála í héraði nr. 85/1936 54, 74, 122, 159, 258, 296, 309, 314, 337, 540, 545, 668, 687, 818, 833, 843, 851, 869	
Frávísunardómur úr gildi felldur	34, 104
Ómerking	10, 44, 119, 122, 356, 371, 417, 668, 728
Vitnað til dóma	474, 503
Dómarar (sbr. ómerking, réttarfarsvitur):	
Dómenda ekki getið í héraðsdómi, svo sem boðið er í 193. gr. laga um meðferð einkamála í héraði nr. 85/1936. Sjá dómar.	
Réttarneitun kærð	965
Samdómendur í héraði:	
Fiskveiðabrot	10, 44, 144, 833, 838, 851, 859
Iðnlöggjöf	59
Kaup	258
Landamerksamál	284, 618
Landskipti	179
Samningar um flutninga	734
Sjó- og verzlunardómur 74, 219, 389, 536, 695, 818, 872, 912, 925	
Skaðabótamál	108, 167, 371, 474, 497, 513, 892
Vettvangsmál	417
Vanhæfi dómara	371, 668
Dómstólar	10, 44, 74, 344, 350, 353
Dráttaraðstoð	389
Eignarafsal. Sjá afsal.	
Eignarhefð	716
Eignarréttur. Sbr. afsal, byggingarréttur, eignarhefð, fasteignir, kaup og sala, landamerksamál, sameign ..	79, 229, 406, 417, 716
Eignarskattur. Sjá skattar.	
Endurgreiðsla	296
Erfðir	462, 843
Fasteignadómsmál. Sjá landamerksamál, vettvangsmál.	
Fasteignir 79, 108, 284, 344, 406, 417, 474, 497, 528, 561, 573, 618, 716, 892	
Félög	159, 296, 695
Firma. Sjá atvinnuheiti, félög.	
Fiskveiðabrot. Sbr. alþjóðalög, ákæra, lögsaga 10, 44, 144, 205, 428, 833, 838, 851, 859	
Fjárnám	252, 254, 256, 540, 606
Fjölbýlishús. Sjá sameign.	
Fógetagerðir. Sjá fjárnám, innsetningargerðir, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburðargerðir.	
Frávísun:	
A. Frá héraðsdómi.	

a) Einkamál	34, 350, 353, 555, 665, 695, 704, 726
b) Opinber mál	1, 10, 44, 59, 104, 428, 777, 859, 908
B. Frá Hæstarétti.	
Einkamál	34, 210, 217, 246, 897
Frestir. Frestun	214, 215, 216, 245, 428, 572
Fundið fé. Sjá ólögleg meðferð á fundnu fé.	
Fyrning kröfuréttinda	843
Gengi	366
Gjafsókn. Gjafvörn	167, 210, 268, 356, 474, 503, 545, 699, 881
Greiðsla	249, 540, 818
Gæzluvarðhald	777
Hefð. Sjá eignarhefð.	
Heimvísun. Sjá ómerking.	
Hlutafélög. Sjá félög.	
Húsaleiga	174
Iðnréttindi	59
Innsetningargærðir	344
Kaup og sala	108, 219, 258, 900
Kaupgjald. Sjá vinnulaun.	
Kaupmiðlun. Sjá kaup og sala.	
Kristfé	503
Kýrsetning	108, 474
Kærumál:	
a) Einkamál.	
Dómarar	668
Frávísun	34, 246, 555, 665, 726
Lögmannspókun	649
Réttarneitun	965
Uppboð	613, 965
Varnarþing	74, 726
Vitni	866
b) Opinber mál.	
Frávísun	104, 428, 859
Vitni	869
Landamerkjамál	284, 618
Landhelgisbrot. Sjá fiskveiðabrot.	
Landhelgisgæzlan	10, 44, 833, 851
Landskipti	179
Leiga. Sjá húsaleiga.	
Leigubifreiðar	960
Líkamsáverkar. Sjá skaðabætur	19, 167, 268, 513, 704, 805
Líkskurður	805
Ljósmæður	699
Loðdýrarækt. Sjá sundmarðaeldi.	
Læknar (sbr. mat og skoðun):	
Banamein	406, 805

Blóðrannsókn í barnsfaðernismáli	356, 545, 699, 881
Blóðrannsókn í bifreiðamálum	54, 704, 728, 805, 908
Getnaðar- og meðgöngutími	356, 545, 699, 881
Líkamsáverkar	19, 268, 513, 704, 805
Líkskurður	805
Örorka	19, 268, 513
Læknaráð (sbr. mat og skoðun):	
Um getnaðar- og meðgöngutíma	356, 545
Um örorku	19
Lög. Lögskýring. Sbr. alþjóðalög. Lögsaga 1, 59, 74, 197, 296, 309,	
428, 528, 540, 687, 742, 866, 869, 936, 942, 948, 954	
Lögbann	79, 417, 561, 596
Löghald. Sjá kyrrsetning.	
Lögheimili	210
Lögmannafélag Íslands	649
Lögmannslaun	385, 649
Lögreglumenn	54, 833, 851
Lögræði	167, 802
Lögsaga	10, 44
Lögtak	122, 159, 249, 309, 314, 337, 687, 887
Mat og skoðun:	
Atvinnutjón	19, 268, 513, 805
Bifreiðarskoðun	805
Björgun eða dráttaraðstoð	73, 389
Byggingarefni	474
Gallar á húseign	108, 474, 892
Getnaðar- og meðgöngutími	356, 545
Iðnréttindi	59
Landskipti	179
Líkskurður	805
Matsmenn vanhæfir til dómstarfa	371
Orðskýring	406
Orsök slyss	167, 513
Skipting fasteignar	528
Staðarákvörðun fiskiskips	10, 44, 144, 205, 833, 838, 851
Sundmarðaelði, tjón af banni við því	573
Vatnsskaði	497
Verðmæti innflutts varnings	742
Verðmæti skips og búnaðar þess	912, 925
Vettvangur umferðarslyss	19, 805
Örorka	19
Málflutningslaun. Sjá lögmannslaun.	
Málflutningsmenn. Sbr. Lögmannafélag Íslands, lögmannslaun .	34
Málflutningur. Sjá enn fremur frávisun, ómerking	197, 219
Málskostnaður	59, 742
Meiðyrði. Sjá ærumeiðingar.	

Miskabætur. Sjá skaðabætur.

Námuréttindi 417

Opinber mál 1, 10, 44, 59, 91, 104, 144, 205, 323, 428, 728, 742, 777, 802, 833, 838, 851, 859, 908

Opinberir starfsmenn 936, 942, 948, 954

Ólögleg meðferð á fundnu fé 1

Ómaksbætur 102, 534, 671, 672, 673, 674, 801, 896

Ómerking 10, 34, 44, 104, 119, 122, 356, 371, 668, 728

Ómerking ummæla 96

Prentréttur. Sjá ærumeiðingar.

Refsingar 1, 54, 59, 96, 144, 323, 742, 777, 797, 838, 851, 908

Réttarfarsvitur 34, 54, 699, 833, 851, 908

Réttarkrufning. Sjá líkskurður, mat og skoðun.

Réttarneitun 965

Sakargögn 73, 205, 355

Saknæmi 323, 363

Samaðild. Sjá aðild.

Samdómendur. Sjá dómamar.

Sameign 79, 417, 528

Samningar 79, 174, 219, 229, 258, 268, 406, 417, 474, 734

Samvinnufélög. Sjá félög.

Sératkvæði 138, 197, 385, 513, 638, 680, 687, 777, 802

Sjó- og verzlunardómur 74, 219, 389, 536, 818, 872, 912, 925

Sjóveð 536, 872, 912, 925

Skaðabætur:

a) Innan samninga 108, 219, 474, 892, 936, 942, 948, 954

b) Utan samninga 19, 138, 167, 206, 268, 497, 513, 573, 680, 704, 783, 805

Skattar:

Aðstöðugjald 309, 687

Eignarskattur 159, 687, 887

Tekjuskattur 159, 337, 687, 887

Útsvar 296, 314

Skilorðsbundnir refsidómar 1

Skiptamál 350, 353, 462, 843

Skipulagsmál 561

Skjalafals 797

Skuldamál 229, 606, 818, 900

Stjórnarskráin 366, 960

Stjórnsýsla 936, 942, 948, 954

Sundmarðaelði 573

Sönnun:

a) Einkamál 34, 108, 138, 167, 229, 258, 284, 474, 528, 573

b) Opinber mál 10, 44, 91, 144, 323, 326, 363, 742, 833, 851

Tekjuskattur. Sjá skattar.

Tékkar 606

Tolllagabrot	742
Tómlæti	892
Umboð. Sjá og málflutningsmenn	229
Umferð. Sjá áfengislagabrot, bifreiðar.	
Umferðarréttur. Sjá innsetningargerðir.	
Uppboð	528, 613, 965
Upptaka eignar	144, 323, 742, 838
Úrskurðir	73, 205, 214, 215, 216, 217, 245, 355, 572
Útburðargerðir. Sjá húsaleiga.	
Útivist aðilja (áfryjanda). Útivistardómur 1, 101, 102, 103, 205, 282, 283, 284, 370, 534, 535, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 801, 896	
Út svar. Sjá skattar.	
Vanhæfi. Sjá dómara, landskipti.	
Varnarlið Bandaríkjanna á Íslandi	734
Varnarþing	74, 726
Vátrygging	818
Veðréttindi	638
Veðiréttur. Sjá landamerkjámál.	
Verkföll. Sjá vinnudeilur.	
Verksamningar. Sjá samningar.	
Vettvangsmál	284, 344, 417, 618
Vinnudeilur	596
Vinnulaun	192, 843
Vinnusamningar. Sjá samningar, vinnulaun.	
Vitni	866, 869
Víxilmál. Vixlar	197, 242, 677
Yfirvinna. Sjá vinnulaun.	
Þjóðaréttur. Sjá alþjóðalög.	
Þjófnaður	777
Ærumeiðingar	96
Ökuleyfi. Sjá atvinnuréttindi.	
Ölvun. Sjá áfengislagabrot.	
Örorka	19, 268, 513
Öryggiseftirlit ríkisins	167, 513

V. EFNISKRÁ.

Aðfarargerðir. Sjá fjárnám, innsetningargerðir, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburðargerðir.

Aðgerðarleysi. Sjá tómlæti.

Aðild.

F og kona hans, U, skildu að borði og sæng 20. júlí 1957. Hinn 10. s. m. hafði M hæstaréttarlögmaður vegna R krafizt kyrrsetningar eigna F til tryggingar kröfu, að fjárhæð \$ 44.000.00, og var kyrrsetning framkvæmd 13. og 29. júlí 1957 á eignarhluta hjónanna í fasteign auk lausafjármuna. Mál til staðfestingar kyrrsetningunni var höfðað með stefnum 18. og 30. júlí 1957. Með dómi Hæstaréttar 9. maí 1962 var máli þessu vísað frá héraðsdómi. Með stefnu 1. ágúst 1962 höfðaði U því næst mál, m. a. til heimtu fébóta vegna kyrrsetningarinnar. Í því máli var krafizt frávísunar bótakröfunnar vegna aðildarskorts, þar sem U hefði ekki verið gerðarþolandi, sbr. 24. gr. laga nr. 18/1949, en til vara vegna þess að aðild U gæti einungis verið óskipt með F, sbr. 46. gr. laga nr. 85/1936. Fyrra atriðið varðaði efni málsins, sem á hinn bóginn var svo vaxið, að um samaðild þeirra U og F gat ekki verið að tefla. Frávísunarkrafan varð því eigi til greina tekin á grundvelli nefndra röksemda 34

Aðilja stefnt til réttargæzlu 73, 389, 462, 843, 892

Málsaðili andast eftir uppsögu héraðsdóms, og tók dánarbú hans við aðild málsins fyrir Hæstarétti 122

Mál sótt fyrir hönd ólöggráða aðilja 167

Áfrýjað var og gagnáfrýjað úrskurði sakadóms um lögheimili K, sbr. lög nr. 35/1960. Aðaláfrýjandi hafði eigi stefnt K fyrir Hæstarétt, og hvorki hún sjálf né nokkur af hennar hendi kom fyrir dóminn. Aðalsök var því vísað frá Hæstarétti, þar sem málið varðaði réttindi K og efnisdómur var bindandi úrlausn um þá hagsmuni 210

Víxilskuldarar kröfðust sýknu í víxilmáli á þeim grundvelli, að R hæstaréttarlögmaður, stefnandi málsins í héraði, væri eigi réttur aðili málsins. En þar sem handhöfn R á víxlinum var til komin fyrir eyðuframsal til innheimtu, var honum rétt að innheimta víxilinn í nafni sjálfs sín 242

*Aðstöðugjald. Sjá skattar.**Afsal.*

Hinn 21. ágúst 1961 seldi og afsalaði S fjórum börnum og fósturbarni Á, sem öll voru ófjárráða, tiltekinni fasteign og lausafé gegn því, að þau greiddu hans vegna dvalarkostnað til Hrafnistu, Dvalarheimilis aldraðra sjómanna. Dómsmálaráðuneytið samþykkti gerning þenna hinn 14. október 1961, sbr. 37. gr. laga nr. 95/1947. Hinn 2. nóvember 1961 var því næst gefið út nýtt afsal, er Á ritaði á sem sjálfskuldarábyrgðarmaður og samþykkjandi vegna viðtakenda, og var skjalinu þinglýst 3. nóvember 1961. S andaðist í sjúkrahúsi hinn 27. s. m., og var banamein hans krabbamein. Sonur S og einkaerfingi krafðist riftunar greindrar eignarráðstöfunar frá 2. nóvember 1961. Eigi var þessi krafa tekin til greina, enda varð S með afsalsgerningnum 21. ágúst 1961, sem Dómsmálaráðuneytið samþykkti, bundinn um afhendingu umræddra eigna, en afsalið frá 2. nóvember var í öllum atriðum, er máli skiptu, endurnýjun og staðfesting hins fyrra gernings 406

Alþjóðalög.

Afstaða ríkja á alþjóðaráðstefnu í Genf 1958 um réttarreglur á úthafi og aðdragandi þeirra reglna, sem þar voru samþykktar um eftirför eftir erlendum skipum úr landhelgi út á úthafið, þóttu gefa til kynna, að flest ríki telji eftir ráðstefnuna þá meginreglu gilda, að taka erlends skips á úthafi fyrir brot á fiskveiðilöggjöf ríkis sé m. a. háð því skilyrði, að skipinu hafi verið gefið stöðvunarmerki, meðan það var innan fiskveiðimarka, og að það sé tekið eftir óslitna eftirför, er þannig hefst. Varð við það að miða, að þetta væri alþjóðaregla, sem Ísland yrði að hlíta . . . 10, 44, 859

Atvinnuheiti.

Samkvæmt tilkynningu til hlutafélagaskrár Ísafjarðarkaupstaðar 17. maí 1961 var Fjöliðjan h/f á Ísafirði stofnað 15. maí 1961 og skrásett 14. júní 1961. Tilgangur félagsins samkvæmt samþykktum þess var framleiðsla og sala á gluggarúðum úr tvöföldu og þreföldu gleri. Í Lögbirtingablaði var tilkynning um þetta birt 24. júní 1961. Fjöliðjan h/f í Kópavogi var stofnað 17. júní 1961 og skrásett 16. júlí 1961. Tilkynning um stofnun félagsins var birt í Lögbirtingablaði 19. ágúst 1961, og tjáðist tilgangur þess vera m. a. rekstur vinnuvéla, iðnaður og iðja, þar með talin sandblástur og málmhúðun. Orðið „Fjöliðjan“ var eigi talið einkennandi fyrir neinn sérstakan atvinnurekstur. Félagið á Ísafirði, sem

tekið hafði orðið í nafn sitt á undan Kópavogsfélaginu, var því talið hafa öðlzt lögverndaðan rétt gagnvart því til heitisins, sbr. 9. gr. laga nr. 84/1933 695

Atvinnuréttindi.

Bifreiðarstjóri, sem hinn 22. nóvember 1961 hafði verið sviptur ævilangt ökuleyfi sínu, ók með áhrifum áfengis bifreiðum hinn 13. janúar 1963 og neytti vins við þann akstur. Var honum dæmd refsing samkvæmt 1. og 2. sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. og 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Hins vegar var ekki samkvæmt kröfu ákærvalds kveðið á um sviptingu ökuleyfis, eins og á stóð, en eigi var þess í ákæruskjali krafizt, að sökunautur yrði sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi 51

H, sem hafði sveinsréttindi í rakaraiðn, sætti ákæru samkvæmt 14. gr. sbr. 27. gr. laga um iðju og iðnað nr. 18/1927, sbr. 2. og 15. gr. laga nr. 105/1936, fyrir að starfrækja rakarastofu í Reykjavík án þess að hafa til þess „tilskilin meistaráréttindi“. Nokkurn hluta þess tímabils, sem ákæran tók til, hafði H unnið einn á rakarastofu sinni, og var honum rekstur rakarastofunnar heimill með þeim hætti samkvæmt sveinsbréfi hans í iðninni. Annan hluta greinds tímabils hafði H rakarasvein í þjónustu sinni, sem eigi hafði öðlzt meistaráréttindi, og taldist rekstur stofunnar með þeim hætti varða við nefnd lagaboð. Hins vegar var eigi tekin til greina krafa ákærvalds um, að H yrði sviptur iðnréttindum sínum 59

Bifreiðarstjóri sýknaður af ákæru um að hafa ekið bifreið, er hann hefði verið með áhrifum áfengis, þar á meðal af kröfu um sviptingu ökuleyfis 326

Bifreiðarstjóra dæmd sekt samkvæmt 1. mgr. 2. gr. reglugerðar um takmörkun leigubifreiða í Reykjavík og ráðstöfun atvinnuleyfa nr. 202/1959, sbr. 3. gr. laga nr. 40/1957 og lög nr. 29/1958, enda voru takmarkanir þær á leigubifreiðum, sem um var að tefla, af löggjafanum metnar til almenningsheilla, sbr. 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944, og því mati varð ekki haggð 960

Ábyrgð.

Ó útgerðarmaður samdi við danska skipasmíðastöð um kaup á fiskibáti og fékk greiðslufrest á hluta kaupverðsins gegn ábyrgð Útvegsbanka Íslands á skilvísri greiðslu þess. Fiskveiðasjóður Íslands veitti Ó lán til kaupanna, og skyldi lánið að hluta greiðast bankanum, jafnóðum og hann annaðist afborganir til skipasmíðastöðvarinnar í danskri mynt.

Hinn 28. janúar 1960 var stöðvuð öll gjaldeyrissala í bönkum, nema til óhjákvæmilegra greiðslna, en þá á gengi, sem síðar yrði ákveðið með lögum. Hinn 7. febrúar 1960 féll í gjalddaga afborgun, að fjárhæð danskar kr. 58.360.35, er Útvegsbankinn innti af hendi, en jafnframt greiddi Fiskveiðasjóður af láni Ó til bankans tilsvarandi fjárhæð í íslenzkum krónum, miðað við fyrra gengi, þ. e. kr. 216.661.90. Með lögum nr. 4/1960, er staðfest voru 20. febrúar 1960, var ákveðið nýtt gengi íslenzkrar krónu, en samkvæmt því varð sölugengi 100 danskra króna 551.95 íslenzkar krónur. Samkvæmt 4. og 5. gr. nefndra laga var svo ákveðið, að bankaábyrgð, sem greitt hefði verið samkvæmt eftir 28. janúar 1960, skyldi gerð upp á hinu nýja gengi og að gengismun, sem við það myndaðist, bæri að greiða í sérstakan reikning Seðlabankans. Samkvæmt þessu innti Útvegsbankinn af hendi gengismuninn, kr. 109.057.25, til Seðlabankans, og var Ó dæmt að greiða þá fjárhæð, enda fóru nefnd lagaákvæði eigi í bága við 67. gr. stjórnarskrárinnar, svo sem Ó hélt fram

366

Varðskipið M dró fiskiskipið H í höfn, er H var í hættu statt. Var hjálp þessi björgun í merkingu X. kafla siglingalaga nr. 56/1914. Samkvæmt því voru Landhelgisgæzlunni í héraði dæmd björgunarlaun og sjóveðréttur í H til tryggingar þeim. Áður en málið var dæmt í Hæstarétti, fórst H, og ónýttist þar með sjóveðið, án þess að réttur til tryggingarfjárins kæmi í þess stað, sbr. 2. málslíð 238. gr. laga nr. 56/1914 og 2. málslíð 1. mgr. 54. gr. laga nr. 20/1954. Vátryggingarfélag skipsins hafði með yfirlýsingu tekizt á hendur ábyrgð á „greiðslu þóknunar fyrir hjálp“ M, „eins og hún kynni að verða ákveðin með samkomulagi eða dómi“. Eigi var í ljós leitt, að ábyrgðartrygging þessi hefði verið sett að tilhlutan eiganda H. Og þar sem ábyrgð hans á bjarglaunum var takmörkuð við verðmæti þess, sem bjargað hafði verið, sbr. 1. mgr. 229. gr. laga nr. 56/1914 og hann hafði lýst því, að hann tæki ekki persónulega ábyrgð á björgunarlaunum, var honum í Hæstarétti dæmd sýkna af kröfu um greiðslu þeirra.

872

Ábyrgð á verkum annarra.

Eiganda bifreiðar dæmt að bæta að $\frac{1}{4}$ hluta tjón af árekstri hennar og annarrar bifreiðar samkvæmt mati á sök öku-
manns á árekstrinum

19

Starfsmaður hlutafélags fórst af slysförum við starf sitt í vélsmiðju félagsins. Var hlutafélagið sýknað af kröfu um dánarbætur, m. a. með hliðsjón af því að eigi var í ljós leitt, að slysið yrði rakið til fyrirmæla annarra starfsmanna fé-

lagsins um framkvæmd verks þess, sem um var að tefla ..	167
Tjón varð í húsi í Reykjavík vegna vatnsrennslis þangað úr næsta húsi, er var í eigu hlutafélags, en þar hafði verið unnið að breytingu vatnslagnar. Tjónið varð rakið til vangæzlu pípulagningameistara, sem stjórnaði verki við vatnslögnina, og húsvarðar félagsins, og var því dæmt að bæta tjónið	497
Starfsmaður Vegagerðar ríkisins slasaðist, er hann vann við vél í eigu vegagerðarinnar. Slysið mátti rekja til vanbúnaðar vélarinnar vegna vangæzlu verkstjórnarmanns og að nokkru til gáleysis starfsmannsins sjálfs við framkvæmd verks síns. Samkvæmt þessu var ríkissjóði dæmt að bæta tjón af völdum slyssins að $\frac{1}{2}$ hlutum	513
Eiganda bifreiðar dæmt að bæta að hálfu tjón af árekstri hennar og annarrar bifreiðar	680

Áfengislagabrot.

Hinn 13. janúar 1963 ók G ökuleyfislaus bifreiðum, er hann var með áhrifum áfengis í þeim mæli, að áfengismagn í blóði hans reyndist 2.06‰. Hann neytti og víns við aksturinn. Háttsemi G varðaði við 1. og 2. sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Var honum dæmt varðhald 40 daga, en þar sem hann hafði áður verið sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi ævilangt, var eigi kveðið á um ökuleyfissviptingu	54
Hinn 19. október 1962, milli kl. 6 og 7 síðdegis, neytti B nokkurs áfengis, og kvaðst hann hafa fundið á sér af þeirri drykkju. Upp úr miðnætti kvaðst hann hafa sopið einu sinni á áfengisblöndu, en annað var eigi í ljós leitt um áfengisneyzlu hans. Eftir það gekk B minnst 4.5 km vegarlengd og tók því næst til við akstur bifreiðar. B var ekki tekið blóð til áfengisráhrifum við aksturinn. Þar sem það var eigi með öðrum gögnum í ljós leitt, var B dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 1. og 2. mgr. 25. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954	91
Leigubifreiðarstjóri, sem var farþegi í leigubifreið, hafði meðferðis 12 flöskur af brennivíni, sem hann hafði keypt í Áfengisverzlun ríkisins. Var honum dæmd sekt og brennivínið gert upptækt, sbr. 19. og 42. gr. áfengislaga nr. 58/1954	323
Hinn 6. september 1962 síðdegis ók I bifreið sinni upp Kamba. Neðan við efstu brekkuna missti hann stjórn á bifreiðinni, og steiptist hún út af veginum til vinstri, en stöðvaðist á	

hjólonum eftir eina veltu. Eigi hlaut I stórmeiðsl, en kvaðst hafa fengið höfuðhögg og verið ringlaður eftir áfall þetta. Tveir bifreiðarstjórar, sem komu á slysstaðinn og höfðu tal af I, töldu hann með áfengisáhrifum. Bifreiðarstjóri, sem ók honum til Reykjavíkur eftir slysið, treystist ekki til að fullyrða, hvort hann hefði verið með áhrifum áfengis eða ekki. Eins og á stóð, þótti það ekki sannað, og var I dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 2. mgr. 25. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954	326
M hafði meðferðis í leigubifreið 12 brennivínsflöskur úr Áfengisverzlun ríkisins. M gerði þá grein fyrir áfengi þessu, er ekki þótti ósennileg. Var hann því sýknaður af ákæru um brot gegn 19. gr. sbr. 42. gr. áfengislaga nr. 58/1954	363
O ók bifreið aftur á bak á bifreiðastæði og olli árekstri við aðra bifreið, er þar stóð. Hann var með áhrifum áfengis í þeim mæli, að áfengismagn í blóði hans reyndist nema 1.8‰. Var honum dæmt varðhald 10 daga og svipting ökuleyfis 12 mánuði samkvæmt 2. sbr. 4. mgr. 25. gr., 1. mgr. 37. gr. og 4. mgr. 46. gr. sbr. 80. gr. og 81. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954	908

Áfrýjun.

Tveir menn voru í héraði sakfelldir í refsímáli, sem áfrýjað var, einungis að því er annan þeirra varðaði	1, 777
Ný málsgögn lögð fram í Hæstarétti 10, 44, 91, 108, 119, 144, 323 371, 389, 417, 462, 503, 513, 545, 638, 716, 802, 805, 833, 838, 851 872, 881, 912, 936, 942, 948, 954	
Úrskurður Hæstaréttar um öflun málsgagna	73, 205, 355
Málsaðili í héraði lézt eftir uppsögu héraðsdóms, og tók dánarbú hans við málsaðild fyrir Hæstarétti	122
Umboðsmaður stefnda í héraði hafði í greinargerð sinni þar viðurkennt tiltekna kröfuliði stefnanda. En þar sem viðurkenning þessi stafaði af misskilningi umboðsmannsins, að því er varðaði reyndir málsins, og ónógri athugun lagareglna, þótti, eins og atvikum var háttað og með hliðsjón af 45. gr. laga nr. 57/1962, mega fyrir Hæstarétti taka til greina leiðréttingu á kröfugerðinni	197
Áfrýjað var og gagnáfrýjað úrskurði sakadóms um heimilisfang K. Aðaláfrýjandi, sem krafðist breytinga á úrskurðinum, stefndi K eigi fyrir Hæstarétt, og hvorki hún sjálf né nokkur af hennar hálfu kom fyrir dóminn. Að svo vöxnu og þar sem málið varðaði réttindi K og efnisdómur í því batt hana, var aðalsök vísað frá Hæstarétti	210
Fyrir Hæstarétti bar áfrýjandi fram málsástæðu, sem hann hafði ekki hreyft í héraði, og andmælti stefndi henni sem	

of seint fram kominni. Þegar að svo vöxnu voru eigi efni til að sinna málsástæðunni í Hæstarétti	219
Áfrýjun samkvæmt 36. gr. laga nr. 57/1962	249
Gagnáfrýjun samkvæmt 3. mgr. 20. gr. laga nr. 57/1962 606, 695	872
Áfrýjað var úrskurði bæjarþings, þar sem synjað var kröfu um, að tilteknum aðilja yrði stefnt í barnsfaðernismáli, sbr. 3. mgr. 211. gr. laga nr. 85/1936. En þar sem lagaheimild brast til að áfrýja úrskurðinum einum sér, var áfrýjunarmálinu vísað frá Hæstarétti	897

Áfrýjunarfjárhæð.

Áfrýjunarfjárhæð nemur eigi 5.000.00 krónum, sbr. 16. gr. laga nr. 57/1962	138
--	-----

Áfrýjunarleyfi.

Áfrýjunarfjárhæð nemur eigi kr. 5.000.00, sbr. 13. og 16. gr. laga nr. 57/1962	138
Áfrýjunarfrestur liðinn 19, 122, 167, 192, 219, 284, 337, 350, 353, 356, 371, 385, 389, 417, 513, 540, 545, 573, 606, 677, 695, 734, 783, 818, 872, 897	

Ágreiningsatkvæði. Sjá sératkvæði.

Ákæra.

G, sem með dómi 22. nóvember 1961 hafði ævilangt verið sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi, sætti hinn 29. maí 1963 ákæru fyrir að hafa hinn 13. janúar 1963 verið með áhrifum áfengis við bifreiðarakstur, og var þess m. a. krafizt, að G yrði sviptur ökuleyfi samkvæmt 81. gr. umferðarlaga nr. 26/1958. Hins vegar var þess eigi krafizt í ákæru, að G yrði dæmd svipting réttar til að öðlast ökuréttindi. Að svo vöxnu var eigi kveðið á um ökuleyfis sviptingu né rétt til ökuleyfis	54
Samkvæmt ákæru 30. desember 1961 var H talinn hafa brotið tiltekin ákvæði iðnlöggjafarinnar, með því að hann hefði starfrækt rakarastofu „síðan um síðustu áramót án þess að hafa til þess tilskilin meistararéttindi“. Hinn 19. júní 1961 hafði H með dómsátt undirgengizt greiðslu sektar samkvæmt iðnlöggjöfinni fyrir starfrækslu sömu rakarastofu án meistararéttinda að undanfögnu. Að svo vöxnu var vísað frá dómi þeim hluta ákærunnar, er laut að háttsemi H frá 1. janúar til 19. júní 1961	59
Eftir langa eftirför út úr íslenzkri landhelgi og síðar á úthafinu, tókst varðskipi að stöðva brezkan togara (M), sem talinn var hafa verið að ólöglegum veiðum innan íslenzkra fiskveiðimarka, og flytja hann til Reykjavíkur, en skipstjóra togarans (S) tókst að komast undan. Mál þetta var rann-	

sakað eftir föngum, en S kom ekki fyrir dóm. Saksóknari ríkisins gaf því næst út ákæru á hendur S, og var ákæran birt honum á heimili hans í Skotlandi. Verjandi S krafðist þess, að ákærunni yrði vísað frá dómi. Ákæruatriðin voru tvö: 1) Að haga siglingu togarans þannig, meðan á eftirförinni stóð, að árekstur varð milli skipanna, og var sú háttsemi S talin varða við 261. gr. siglingalaga nr. 56/1914 og 4. mgr. 220. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Að því er varðaði þetta ákæruatriði, gat málið ekki talizt rannsakað til hlítar, þar sem S hafði ekki verið prófaður af dómara. Af 129. gr. laga um meðferð opinberra mála má leiða þá meginreglu, að refsímál skuli því aðeins dæmt á hendur sökunaut, sem fjarvistum er, að það sé örugglega fullrannsakað. Að svo vöxnu var frestað dómtöku þessa þáttar málsins og svo skaðabótakröfu á hendur S vegna spjalla á varðskipinu af völdum árekstrarins, sbr. 3. mgr. 146. gr. laga nr. 82/1961. 2) Að hafa gerzt sekur um brot gegn fiskveiðalöggjöfinni. Þetta sakaratriði þótti mega rannsaka til fullnaðar, þó að S kæmi ekki fyrir dóm, og mátti það því ganga til dóms við svo búið, sbr. grundvallarsjónarmið 129. gr. laga nr. 82/1961. Samkvæmt 3. tölulið nefndrar 129. gr. mátti og taka til dóms upptökukröfu, sem af ákæruvaldsins hálfu var gerð vegna ætlaðs brots S á fiskveiðalöggjöfinni 428

Banamein. Sjá líkskurður, lækna.

Barnsfaðernismál.

- K ól hinn 15. júlí 1958 óskilgetið sveinbarn fullburða (þyngd 3500 gr., lengd 50 cm), sem hún lýsti M föður að, en hann vildi eigi við faðernið kannast. Blóðrannsókn útilokaði M ekki frá faðerninu. Aðiljar voru sammála um, að þau hefðu verið í sæng saman aðfaranótt 18. nóvember 1957. K kvað þau þá hafa haft samfarir, en M neitaði því. Samkvæmt greinargerð Læknaráðs taldist barnið tímans vegna kunna að hafa verið getið við samfarir umrætt skipti, þó að ósennilegt þætti, „að barn með þeim þroskamerkjum, sem hér um ræðir, fæðist eftir svo stuttan meðgöngutíma“. Úrslit málsins voru látin velta á fyllingareiði K, sbr. 213. gr. laga nr. 85/1936. En þar sem aðeins liðu 239 dagar frá greindum samfundum aðilja til fæðingar barnsins og leidd voru í ljós kynni nafngreinds manns og K í lok ágúst eða byrjun september 1957, var eiðstafurinn látinn taka til þess, að K hefði haft samfarir við M einan manna á mögulegum getnaðartíma barnsins fram til 18. nóvember 1957 .. 545
- K ól hinn 11. febrúar 1962 óskilgetið sveinbarn fullburða (þyngd

- 3530 gr., lengd 51 cm), sem hún lýsti M föður að, en hann vildi ekki við faðernið kannast. Blóðrannsókn á þeim og barninu útilokaði M ekki frá faðerninu. Borgarlæknirinn í Reykjavík taldi mestar líkur „til, að umrætt barn sé getið á tímabilinu 3. til 27. maí 1961“. Aðiljar eru sammála um, að þau hafi verið í sæng saman aðfaranótt 14. maí 1961. K kveður þau þá hafa haft samfarir, en M neitaði því. Úrslit málsins voru lätin velta á fyllingareiði K, sbr. 213. gr. laga nr. 85/1936 699
- K ól hinn 3. ágúst 1961 óskilgetið sveinbarn, sem hún lýsti M föður að. M vildi ekki kannast við faðernið. Niðurstaða blóðrannsóknar varð sú, að M gæti ekki verið faðir barnsins. Var honum því dæmd sýkna 881

Bifreiðar. Sjá enn fremur ábyrgð á verkum annarra, áfengislagabrot, blóðrannsókn, refsingar, skaðabætur.

a) Einkamál.

- Hinn 3. marz 1956, um klukkan 1000 að morgni, varð árekstur á gatnamótum Rauðarárstígs og Flókagötu í Reykjavík milli bifreiðanna R 6202, sem er mjólkurflutningabifreið og var ekið suður Rauðarárstíg, og fólksflutningabifreiðarinnar R 3422, sem ekið var austur Flókagötu og hafði því biðskyldu við gatnamótin. Hált var á gatnamótunum. Fyrirnefnda bifreiðin var búin snjókeðjum, en hin keðjulaus. Ökumaður R 3422 átti meginsök á árekstrinum, þar sem hann hafði ekið bifreið sinni keðjulausri um hálán veg þvert fyrir mjólkurbifreiðina í stað þess að biða. Ökumaður R 6202 átti og nokkra sök á slysinu, með því að hann hafði ekið of hratt eftir aðstæðum. Eiganda R 6202 var samkvæmt þessu dæmt að bæta að $\frac{1}{4}$ hluta tjón ökumanns R 3422, sem var eigandi þeirrar bifreiðar og hafði auk skemmda á bifreið sinni beðið heilsutjón og verið metinn 15% öryrki til frambúðar 19
- Steinvala hrökk undan hjóli bifreiðar í framrúðu bifreiðar, er ekið var í gangstæða átt, og brotnaði rúðan. Eiganda fyrirnefndu bifreiðarinnar var dæmt að bæta tjón, er af þessu hlaut, sbr. 67. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, enda ákvæði 68. gr. sömu laga eigi talin eiga hér við 138
- A ók bifreiðinni R 2189 vestur syðri akbraut Miklubrautar í Reykjavík og inn á vegamót hennar og Stakkahliðar án þess að sinna umferðarmerkjum um lokun nefndrar akbrautar þar vegna vegabótavinnu, og varð árekstur greindrar bifreiðar og bifreiðarinnar R 10559, sem stefnt var af nyrðri akbraut Miklubrautar suður Stakkahlið. A var talinn eiga meginsök á árekstrinum. Ökumaður hinnar bifreiðar-

- innar þótti eigi hafa gætt fyllstu varúðar í akstri sínum, og var honum dæmt að bæta tjón A af árekstrinum að $\frac{1}{4}$ hluta 206
- Hinn 22. maí 1962 ók B bifreiðinni R 11 austur Hringbraut í Reykjavík um hægri akrein nyrðri akbrautar. Ó ók hins vegar bifreiðinni R 8427 af Laufásvegi suður yfir nefnda akbraut Hringbrautar, sem er aðalbraut, og hugðist aka vestur syðri akbraut. Hann stöðvaði bifreið sína vegna umferðar milli reita, er skilja akbrautirnar, og nam þá aftur-endi bifreiðar hans inn á nyrðri akbrautina. Í sama mund bar R 11 að, og varð árekstur bifreiðanna. Skemmdust bifreiðarnar, og fólk í þeim slasaðist. B hafði ekið of hratt, og Ó hafði sýnt vangæzlu með því að stöðva bifreið sína með þeim hætti, sem getið var. Ábyrgð á tjóni af árekstrinum var lögð á eigendur bifreiðanna að jöfnu 680
- G, sem var með áhrifum áfengis, ók bifreið aðgæzlulaust og án þess að nema áður staðar inn á aðalbraut í Keflavík þrátt fyrir umferðarmerki samkvæmt 43. gr. umferðar-laga nr. 26/1958, 4. mgr. Samtímis ók E um aðalbrautina, og varð árekstur bifreiðanna. Bifreiðarnar skemmdust, og E slasaðist. E var eigi talin eiga neina sök á árekstrinum, og var öll ábyrgð á umræddu tjóni felld á G 704
- Hinn 2. ágúst 1959 varð árekstur á Sogsvegi í Árnessýslu milli bifreiðarinnar R 9695, er H ók, og bifreiðarinnar R 5362, er S ók. Þar sem áreksturinn varð, var vegurinn sléttur og nægilega breiður fyrir bifreiðarnar að mætast trafalalaust. Leitt þótti í ljós, að H hefði ekið mjög hægt, en of innar-lega á veginum. S hafði hins vegar ekið of hratt, miðað við aðstaður. Að svo vöxnu var ábyrgð á tjóni af árekstrinum lögð á eigendur bifreiðanna að jöfnu 783
- Aðfaranótt 26. ágúst 1962 ók J bifreiðinni R 6853 norður Grensás-veg í Reykjavík. Er bifreiðin nálgast vegamót þeirrar götu og Breiðagerðis, varð H prentari, sem var gangandi á leið suður Grensásveg, fyrir bifreiðinni og féll við. H hlaut lemskur og var fluttur í sjúkrahús, þar sem hann andaðist sama dag. J var ölvaður, og reyndist áfengismagn í blóði hans 2.04‰. Hann kvaðst hafa ekið allgreitt með útvarp bifreiðarinnar í gangi, litið skömmu fyrir slysið niður og slökkt á útvarpinu, séð H framundan, er hann leit aftur upp, og þá hemlað, án þess að honum auðnaðist að afstýra slysinu, enda voru hemlar óvirkir á afturhjólum bifreiðarinnar. Eigi var í ljós leitt, að H hefði verið samvaldur að slysinu, og var J dæmt að bæta ekkju H allt tjón hennar .. 805

b) Opinber mál.

Hinn 13. janúar 1963 ók G bifreiðum um Keflavík og Suðurnes.

- Neytti hann áfengis við aksturinn og var með áhrifum áfengis í þeim mæli, að áfengismagn í blóði hans reyndist 2.06%. Þá var G og ökuleyfislaus, þar sem hann hafði með dómi 22. nóvember 1961 verið sviptur ævilangt rétti til að öðlast ökuréttindi. Var G dæmt varðhald 40 daga fyrir brot gegn 1., 2. og 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954. Af hendi ákærvalds var þess krafizt, að G yrði dæmd ökuleyfissvipting samkvæmt 81. gr. laga nr. 26/1958, en hins vegar eigi að hann yrði sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi. Eigi voru efni til að taka kröfu þessa til greina, eins og á stóð 54
- Hinn 19. október 1962, milli kl. 6 og 7 síðdegis, neytti B áfengis og fann á sér að eigin sögn. Um miðnætti sama kvöld kvaðst hann hafa sopið einu sinni á áfengisblöndu. Annað var eigi í ljós leitt um áfengisneyzlu hans þessu sinni. Eftir þetta gekk B 4.5 km vegalengd að minnsta kosti og tók því næst til við akstur bifreiðar. Honum var ekki tekið blóð til áfengisrannsóknar, og hann neitaði að hafa við aksturinn verið með áhrifum áfengis. Að svo vöxnu var B dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 1. og 2. mgr. 25. gr. sbr. 80. og 81. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954 91
- Leigubílstjóri, sem var farþegi í leigubifreið, hafði meðferðis 12 flöskur af brennivíni. Honum var dæmd sekt og vinföngin gerð upptæk, sbr. 19. og 42. gr. áfengislaga nr. 58/1954 323
- I húsasmíðameistari ók bifreið sinni, R 8644, frá Ölfusá áleiðis til Reykjavíkur síðdegis hinn 6. september 1962. Er I kom að efstu brekkunni í Kömbum, þar sem vegurinn var ósléttur og lausamöl í jaðri hans, missti I stjórn á bifreiðinni, og steyptist hún út af veginum til vinstri, fór eina veltu og stöðvaðist síðan á hjólunum. Skemmdist bifreiðin mikið. I kvaðst hafa fengið höfuðhögg og verið ringlaður eftir áfallið. Tvær bifreiðar voru efst í Kömbum á niðurleið. Bifreiðastjórnarnir, sem urðu vitni að slysinu, höfðu tal af I. Virtist þeim hann vera með áfengisáhrifum. Bifreið á leið til Reykjavíkur kom á vettvang, og fékk I far með henni þangað. Ökumaður hennar kvað I hafa verið miður sín, en treystist ekki til að fullyrða, hvort það stafaði af áfengisáhrifum eða truflun af völdum slyssins. Eigi varð því við komið að taka I blóð til áfengisrannsóknar. Að svo vöxnu taldist eigi í ljós leitt, að I hefði verið með áhrifum áfengis. I kvaðst hafa ekið í öðru ganghraðastigi með 30—40 km hraða miðað við klukkustund, og þótti eigi sönnuð á hendur honum vangæzla við akstur. Loks voru eigi efni til að meta I það til sakar, eins og á stóð, að hann lét undir höfuð

- leggjast að tilkynna lögreglu ófarir sínar, sem bitnuðu einungis á honum sjálfum og eign hans. Samkvæmt þessu var I dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 2. mgr. 25. gr., 1. mgr. 37. gr. og 1. og 2. mgr. 41. gr. sbr. 80. og 81. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954 326
- M hafði meðferðis í leigubifreið 12 flöskur af brennivíni frá Áfengisverzlun ríkisins, og tókst honum að gera þá grein fyrir vinföngum þessum, er eigi þótti ósennileg. Var M því dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 19. sbr. 42. gr. áfengislaga nr. 58/1954 363
- O ók bifreið aftur á bak á bifreiðastæði og olli árekstri við aðra bifreið, sem stóð þar. Hann var með áhrifum áfengis í þeim mæli, að áfengismagn í blóði hans nam 1.8‰. Var honum dæmt varðhald 10 daga og svipting ökuleyfis 12 mánuði samkvæmt 2. og 4. mgr. 25. gr., 1. mgr. 37. gr. og 4. mgr. 46. gr. sbr. 80. og 81. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengislaga nr. 58/1954 908
- Bifreiðarstjóra dæmd refsing samkvæmt 1. mgr. 2. gr. reglugerðar nr. 202/1959, sbr. 3. gr. laga nr. 40/1957 og lög nr. 29/1958, fyrir að hafa ekið leigubifreið fyrir færri en 8 farþega í Reykjavík án þess að hafa afgreiðslu á bifreiðastöð í Reykjavík og án atvinnuleyfis leigubílstjóra þar 960

Bílskúr. Ágreiningur um byggingu bílskúrs á lóð fjölbýlishúss.
Sjá sameign.

Björgun.

- Hinn 11. júlí 1961, kl. 1352, er varðskipið M var statt út af Kögri, barst því beiðni um hjálp frá m/s H, sem kvaðst vera statt misvísandi A½S 20.8 sm frá Bjarnarey með nótina í skrufunni. M hélt þegar til hjálpar og kom á vettvang kl. 1509. Stýrimaður varðskipsins, sem jafnframt var kafari, kafaði við H og skar nótina úr skrufunni. Varð H þá ferðafært, og hélt M á brott kl. 1550. Er varðskipið kom H til hjálpar, rak það fyrir vindi og straumi. Seglbúnaður þess var eitt skutsegl, sem að engu haldi gat komið. Engin tæki voru talin hafa verið um borð, er nota mætti til að skera nótina frá skrufunni. Að svo vöxnu var hjálp M metin björgun. Verðmæti hins bjargaða var talið nema kr. 4.380.000.00. Björgunarlaun dæmd kr. 170.000.00 536
- Hinn 6. nóvember 1960, kl. 2339, hélt varðskipið M til aðstoðar fiskiskipinu H, sem beiðzt hafði hjálpar, vegna þess að sildarnót skipsins hafði festst í skrufu þess, þar sem það var að veiðum á Vestmannaeyjamiðum. Daginn eftir, kl. 0640, kom M á vettvang, tók H í drátt og skilaði því að

- bryggju í Vestmannaeyjum kl. 1418 sama dag. Er M kom H til hjálpar, hafði eigi nýtt af skrófu þess 7—8 klukkustundir. Eins og öllum atvikum var háttað, varð þess ekki vænzt, að H hefði komið hjálparlaust í höfn eða öruggt lægi. Hjálpar M var því metin björgun í merkingu X. kafla siglingalaga nr. 56/1914, sem þá voru í gildi 872
- Hinn 26. júlí 1961, um kl. 1900, hélt norska flutningaskipið Talis (T) frá Seyðisfirði með bræðslusildarfarm, 4090 mál, til Norðurlands. Um kl. 0145 næstu nótt, er skipið var stutt út af Vopnafirði, veitti stýrimaður því athygli, að T var tekið að hallast á stjórnborða. Reynt var að rétta skipið með því að dæla olíu í bakborðsgeyma þess, en án árangurs. Jókst halli skipsins, sem einnig tók að síga niður að framan. Við athugun kom í ljós, að síld rann úr miðlest yfir í framlest, sem verið hafði aðeins hálf af síld. Kl. 0335 lét skipstjóri senda út neyðarskeyti. Kl. 0400 leiddi athugun í ljós, að síldin hélt áfram að renna fram á við og að lýsi og blöðvatn var komið í stafnrúm, sem áður hafði verið tóm. Kl. 0530 ruggaði skipið ákaflega, halli þess jókst og þilfarið lá undir sjó stjórnborðsmegin. Kl. 0553 lét skipstjóri stöðva vélina, og kl. 0555 fór skipshöfnin öll í björgunarbát samkvæmt skipun hans, enda taldi hann skipið svo hætt komið, að hann vildi „ekki bera ábyrgð á því, að menn væru lengur um borð“. Vélbáturinn Jón Gunnlaugs (J), sem heyrt hafði frá varðskipinu Ægi, að T væri stutt í neyð, kom á vettvang um kl. 0440 og tók skipshöfn T um borð úr björgunarbátnum, er hún hafði yfirgefið skipið. Hélt J síðan kyrru fyrir og beið átekta. Þegar T sendi út neyðarskeytið, var varðskipið Ægir stutt í 15 sm fjarlægð frá Glettinganesvita, og hélt það þegar á fyllstu ferð í áttina til T. Kom varðskipið á vettvang kl. 0650. Var vindur þá NNV 6, talsverður sjór og súld. Með samþykki skipstjóra T ákvað skipherra varðsupsins að taka T í drátt til hafnar. Fóru tveir stýrimenn og þrír hásetar í róðrabáti að T og réðust þar til uppgöngu. Lögðu þeir sig með því í lífshættu, eins og á stóð. Kl. 0705 hafði dráttartaug verið fest í T, og um kl. 1300 komu skipin til Vopnafjarðar. J fylgdist með, og var skipshöfnin þar um borð. Hjálpar sú, sem T var veitt, var ótvíræð björgun í merkingu 229. gr. siglingalaga nr. 56/1914, er þá voru í gildi. Verðmæti bjargaðra fjármuna nam samkvæmt mati dómkvaddra manna samtals kr. 3.480.500.00. Björgunarlaun voru ákveðin alls kr. 520.000.00. Þar af hlutu eigandi og áhöfn varðsupsins kr. 450.000.00, en eigandi og áhöfn J kr. 70.000.00 912
- Hinn 8. maí 1962, kl. 2010, lét m/s Elgo (E) úr höfn á Akranesi

áleiðis til Noregs með sildarfarm, 476.120 kg, en skipið var 478.36 rúmlestir. Gekk ferðin í fyrstu greiðlega. En hinn 10. maí, milli kl. 6 og 7 árdegis, var skipið tekið að velta, enda hafði hvesst. Undir hádegi var því veitt athygli, að skipið hallaðist á bakborða, svo nam nokkrum gráðum. Er lestarlúga var opnuð, kom í ljós, að losnað hafði um sildarfarminn, og rann hann fram og til baka. Um þetta leyti var vindur ANA 7 stig og sjólag 5. Um kl. 1215 var sent út neyðarmerki, þar sem horfur voru taldar alvarlegar, og jafnframt voru björgunarbátar skipsins hafðir til reiðu. Samkvæmt neyðarkallinu hélt varðskipið Þór þegar á vettvang. Er þangað kom, kvaðst skipstjóri E mundu yfirgefa skipið ásamt allri skipshöfn sinni. Varð að samkomulagi, að skipverjar E, 10 talsins, voru fluttir yfir í varðskipið í báti frá því. Skippherra varðskipsins kvaðst því næst vilja freista þess að koma dráttartaug í E og draga það í höfn, en skipstjóri lýsti því eftir viðræður við skipverja sína, að enginn þeirra vildi fara um borð í skipið aftur. Fóru nú fjórir varðskipsmenn yfir í E, og tókst þeim festing dráttartaugar í skipið, er síðar var dregið til Vestmannaeyja. Þangað var komið árdegis 11. maí. Meðan á drættinum stóð, voru fjórmenningarnir um borð í E og stýrðu því, en drátturinn myndi hafa orðið mun erfiðari, hefði það ekki verið gert. Hjálp varðskipsins var björgun í merkingu 229. gr. siglingalaga nr. 56/1914, er þá voru í gildi. Við ákvörðun björgunarlauna var meðal annars litið til þess, að varðskipsmenn lögðu sig í lífshættu með því að fara um borð í hið yfirgefna og mannlausu skip, að bátur varðskipsins, sem notaður var við björgunarstarfið, týndist og að verðmæti hinna björguðu fjármuna var talið nema kr. 5.588.000.00. Björgunarlaun voru dæmd kr. 800.000.00 alls 925

Blóðbankinn. Sjá blóðrannsókn.

Blóðrannsókn.

a) Barnsfaðernismál.

Úrskurður Hæstaréttar í barnsfaðernismáli, sem áfrýjað hafði verið, um, að blóðflokkarannsókn skuli af nýju framkvæmd á blóði lýsts barnsföður 355

K ól hinn 11. júlí 1959 óskilgetið meybarn, sem hún lýsti N föður að, en hann vildi ekki kannast við faðernið. Niels prófessor Dungal framkvæmdi blóðrannsókn á þeim K og N og svo á barninu:

„Niðurstaðan varð þessi:

	Aðalfl.	Undirfl.	C	D	E	c
K	O	N	+	+	÷	÷
Barn	O	N	+	+	÷	÷
N	O	N	÷	÷	÷	+

Samkvæmt þessari rannsókn getur N ekki verið faðir barnsins“.

Því næst framkvæmdi prófessorinn blóðrannsókn á M.

„Niðurstaðan varð þessi:

	Aðalfl.	Undirfl.	C	D	E	c
M	O	MN	+	+	÷	+

Samkvæmt þessari rannsókn er eigi unnt að útiloka M frá faðerni barnsins . . .“.

Rannsókn á blóði K og barns hennar var endurtekin af Ólafi Bjarnasyni deildarlækni, og varð niðurstaða hans hin sama sem prófessorsins.

Þá framkvæmdi Valtýr læknir Bjarnason, forstöðumaður Blóðbankans, rannsókn á blóði barnsins. Samkvæmt niðurstöðu hans um blóðflokka þess og niðurstöðu prófessorsins um blóðflokka N, gat hann verið faðir barnsins. Loks framkvæmdu þeir Niels prófessor og Valtýr læknir sameiginlega rannsókn á blóði allra nefndra aðilja, og varð niðurstaða þeirra þessi:

	Aðalfl.	Undirfl.	C	D	E	c
K	O	N	+	+	÷	÷
B	O	N	+	+	÷	÷
N	O	N	÷	÷	÷	+
M	O	MN	+	+	÷	+

„Samkvæmt þessari rannsókn verður þá hvorki unnt að útiloka N né M frá faðerni barnsins B“, eins og segir í skýrslu læknanna. Þá er í skýrslu þeirra tekið fram, að er fyrri blóðrannsóknir í máli þessu voru framkvæmdar, hafi eigi verið beitt þeirri aðferð „að rannsaka c í AB-serum“, en sú aðferð hafi síðan verið tekin upp, „þegar mikið veltur á því, hvort það sé til staðar eða ekki“. 356

K ól hinn 15. júlí 1958 óskilgetið sveinbarn, sem hún lýsti M föður að, en hann vildi ekki kannast við faðernið. Rannsókn á blóði aðilja og barnsins (B) var látin fara fram. Fyrstu rannsóknina framkvæmdi Niels prófessor Dungal, og varð niðurstaðan þessi:

	Aðalfl.	Undirfl.	C	D	E	c
K	O	N	+	+	÷	+
B	A ₂	MN	÷	÷	÷	+
M	A ₁	MN	÷	÷	÷	+

Samkvæmt þessu kvað prófessorinn eigi unnt að útiloka M frá faðerninu. Eftir að prófessorinn hafði rannsakað blóð foreldra M, lýsti hann því, að öll afkvæmi M hljóti að fá frá

honum annaðhvort blóðeiginleikann A_1 eða O, en geti ekki fengið A_2 . Geti M því ekki, sé hann rétt fedraður, verið faðir barnsins. Eftir að héraðsdómur gekk, framkvæmdi forstöðumaður Blóðbankans, Valtýr læknir Bjarnason, rannsókn á blóði K og B, og varð niðurstaða hans þessi:

K O N Rh DC/ce
B A_1 MN Rh DC/ce

Vegna ósamræmis, sem þá var fram komið um blóðeiginleika barnsins, framkvæmdu þeir Niels prófessor og Valtýr læknir að tilhlutan Hæstaréttar sameiginlega rannsókn á blóði þess. Notuðu þeir við rannsóknina þrjár tegundir blóðvatns frá þremur erlendum framleiðendum. Samkvæmt skýrslu þeirra um rannsóknina og niðurstöðu hennar taldi-	
ist M eigi útilokaður frá faðerninu	545
Blóðrannsókn, sem framkvæmd var á barni og aðiljum barns-faðernismáls, útilokaði lýstan föður ekki frá faðerni.	699
Blóðrannsókn, sem framkvæmd var á barni og aðiljum barns-faðernismáls, útilokaði lýstan föður frá faðerni	881

b) Bifreiðamál.

Áfengismagn í blóði bifreiðarstjóra mældist 2.06‰, og var honum dæmd refsing m. a. samkvæmt 1., 2. og 4. mgr. 25. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954	54
Vottorð um áfengisrannsókn á blóði lagt fram í skaðabótamáli gegn bifreiðarstjóra, sem ölvaður hafði valdið slysi ..	704, 805
Áfengismagn í blóði bifreiðarstjóra nam 1.8‰. Honum var dæmd refsing m. a. samkvæmt 2. sbr. 4. mgr. 25. gr. sbr. 80. gr. laga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954	903

Botnvörpuveiðar. Sjá fiskveiðabrot.

Byggingarefni.

Í máli til heimtu skaðabóta vegna byggingargalla á húsi einu í Reykjavík kom í ljós, að notaður hafði verið til hleðslu veggja svonefndur Arcoholsteinn, er eigi fullnægði ákvæðum byggingarsamþykktar Reykjavíkur um burðarþol og einangrun. Byggingarnefnd hafði ekki leyft notkun hleðslusteins þessa. Hins vegar taldi eftirlitsmaður byggingarfulltrúa sig hafa leyft, að húsið væri úr honum hlaðið	474
---	-----

Byggingargallar.

Á húsi, sem reist hafði verið í Reykjavík, voru smíðagallar. Notaður hafði verið hleðslusteinn, sem hvorki fullnægði ákvæðum byggingarsamþykktar Reykjavíkur um burðarþol né einangrun. Ó, sem lét byggja húsið og seldi það, og múr-	
---	--

- meistari þess báru gegnt grandlausum kaupanda ábyrgð á byggingargalla þessum. Ó bar auk þess gagnvart kaupanda ábyrgð á göllum, sem reyndust vera á hitunarkerfi hússins 474
- H keypti hinn 9. apríl 1957 af A h/f íbúð í sambýlishúsi í Reykjavík, sem A h/f hafði byggt. H kvaðst á árinu 1958 hafa veitt athygli móðu á rúðum í gluggum íbúðarinnar. Dómkvaddir menn töldu orsök þessa þá, að rúðurnar væru óþéttar. Af þessu efni höfðaði H skaðabótamál gegn A h/f. Aðiljar, sem A h/f bar ábyrgð á, töldust ekki eiga sök á göllum þessum. Þá tókst H ekki að sanna, að hann hefði kvartað fyrr en um áramót 1960/1961, og var það um seinan, sbr. 52. gr. laga nr. 39/1922. Þegar að svo vöxnu var A h/f dæmd sýkna af kröfum H 892

Byggingarréttur.

- Einn eigenda fjölbýlishúss (A) hóf byggingu bílskúrs á lóð hússins gegn andmælum annars sameiganda (B), sem hafði, miðað við eignarhluta sinn, öðlazz hlutfallslegan rétt yfir lóðarhluta þeim, er A hugðist með byggingu bílskúrsins taka til einkanota sinna. Þessi réttur B hafði stoð í samningi, sem A var við bundinn. Af því leiddi samkvæmt 2. gr. laga nr. 19/1959 um sameign fjölbýlishúsa, að ákvæði 1. mgr. 10. gr. sömu laga áttu hér eigi við. Og þar sem B þurfti ekki af öðrum ástæðum að hlíta bílskúrsbyggingu A á lóðinni, var við henni lagt lögbann að kröfu B 79

Byggingaryfirvöld.

- Byggingarnefnd Reykjavíkur veitir undanþágu frá tilteknum ákvæðum byggingarsamþykktar borgarinnar, að því er varðar gerð húsa í svonefndu Smáíbúðahverfi þar 474

Dagsektir.

- Sameigandi fjölbýlishúss (A) hóf byggingu bílskúrs á lóð hússins. Að kröfu annars sameiganda fjölbýlishússins (B) var lögbann lagt við byggingu bílskúrsins og A dæmt að færa í fyrra horf rask, sem hann hafði gert á lóðinni, að viðlögðum 100 króna dagsektum til B 79

- Mál var höfðað gegn stjórnarmönnum félags f. h. félagsins og þess krafizt, að þeim yrði dæmt að vinna verk, að viðlögðum dagsektum. Kröfunni um dagsektir var vísað frá dómi, þar sem stjórnarmönnum hafði ekki verið stefnt persónulega 695

Dánarbætur. Sjá skaðabætur.

Dómar.

- Erlent fiskiskip, sem varðskip hafði veitt eftirför, var tekið á úthafinu og skipstjóri þess síðan sakfelldur í héraði fyrir ólöglegar veiðar í landhelgi. En þar sem eigi var í ljós leitt, að skipinu hefði verið gefið stöðvunarmerki, meðan það var innan fiskveiðimarka, brast íslenska dómstóla að svo stöddu lögsöguvald í málinu, sjá *alþjóðalög*. Var héraðsdómur því ómerktur og málinu vísað frá dómstólum 10, 44
- Frávísunardómur úr gildi felldur 34, 104
- Dómenda ekki getið í héraðsdómi, sbr. 193. gr. laga um meðferð einkamála í héraði nr. 85/1936 54, 74, 122, 159, 258, 296, 309, 314, 337, 540, 545, 668, 687, 818, 833, 843, 851, 869
- Héraðsdómi var á ýmsan hátt áfátt, þar var eigi getið dómkrafna stefnda né rökstuðnings fyrir þeim. Þá var ófullkomin lýsing málsatvika og sakargagna. Braut samning dómshins í bága við ákvæði 193. gr. laga nr. 85/1936. Dómurinn var ómerktur og málinu vísað heim í hérað 119
- Hinn 5. ágúst 1960 var í fógætadómi tekið fyrir að framkvæma lögtak til tryggingar skatti á stóreignir, að fjárhæð kr. 89.486.00. Í þinghaldi 15. desember 1960 hækkaði gerðarbeiðandi lögtakskröfuna upp í kr. 223.559.00. Um hækkun þessa sagði fógæti í úrskurði sínum aðeins, að hún væri álögð eftir starfsreglum Ríkisskattaneftndar, sem eigi fengju staðizt samkvæmt ákvæðum laga nr. 44/1957, án þess að gera nokkra grein fyrir álagningarreglum þessum og að hverju leyti þær samrýmdust ekki greindum lagaboðum. Þá ákvað fógæti framkvæmd lögtaks fyrir kr. 89.486.00 samkvæmt hinni upphaflegu lögtaksbeiðni án rökstuðnings fyrir því, að álagning þeirrar skattfjárhæðar hefði verið í samræmi við réttar lagareglur. Gætti fógæti þannig ekki nægilega ákvæða 190. og 193. sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936. M. a. af þessum ástæðum var úrskurður hans ómerktur .. 122
- Í barnsfaðernismáli á hendur M var héraðsdómur ómerktur og málinu vísað heim í hérað, þar sem því skyldi beina gegn öðrum manni ásamt M, sbr. 3. mgr. 211. gr. laga nr. 85/1936 356
- Héraðsdómur ómerktur vegna vanhæfis samdómsmanna 371
- Eigendur tveggja jarða deildu um nýtingu malarnámu. Í Hæstarétti voru lögð fram skjalgögn um, hverjir væru eigendur jarðanna. Gögn um þetta höfðu eigi legið fyrir í héraði og voru því eigi greind í héraðsdómi. Vöntun þessa þótti þó ekki, eins og á stóð, eiga að varða ómerkingu héraðsdóms, sbr. 193. gr. laga nr. 85/1936 417
- Í júnimánuði 1955 keypti Á ófullgerða húseign í Reykjavík af Ó. Með kaupsamningi 7. nóvember s. á. keypti J hús þetta af Á. Brátt komu í ljós gallar á húsinu, sem J kvartaði undan. Kom þar, að J höfðaði mál gegn Á á bæjarþingi

Reykjavíkur og krafðist riftunar húskaupanna, endurgreiðslu kaupverðs og skaðabóta. Með dómi bæjarþingsins 26. ágúst 1959 voru riftunarkrafan og endurgreiðslukrafan teknar til greina og Á auk þess dæmt að greiða skaðabætur, kr. 80.000.00. Dómi þessum áfrýjaði Á með stefnu 25. nóvember 1959, en hann framfylgdi eigi þeirri áfrýjun, og féll það áfrýjunarmál því niður. J áfrýjaði málinu af sinni hendi 28. marz 1960. Af hendi Á kom enginn fyrir Hæstarétti í því máli, sem því var dæmt samkvæmt framlögðum skjölum án könnunar einstakra efnisatriða, og eftir kröfu J var héraðsdómurinn staðfestur. Á höfðaði síðan ásamt eiginkonu sinni (S) skaðabótamál á hendur Ó og H, sem verið hafði mürmeistari hússins. Í greinargerð lögmanns Á og S fyrir Hæstarétti sagði hann kröfur þeirra grundvallast á dómi bæjarþings Reykjavíkur í máli J gegn Á, sem staðfestur var í Hæstarétti og áður getur. En eins og á stóð og lýst var, voru þeir Ó og H eigi bundnir af þeim dómi 474	474
Með hæstaréttardómi 25. janúar 1878 var sóknarprestinum í Grenjaðarstaðarprestakalli dæmt skylt að greiða til fátækra-sjóðs Helgastaðahrepps fyrir fardagaárin 1867—1874 árlega 144 álnir á landsvísu eða í peningum eftir hvers árs verðlagsskrár meðalverði allra meðalverða. Er niðurstaða dómsins á því reist, að samkvæmt fornum máldögum Grenjaðarstaðarkirkju hvíli á henni árleg afgjaldsskylda, 144 álnir á landsvísu, til fátækra-sjóðs Helgastaðahrepps. Helgastaðahreppi var með stjórnarráðstöfun 28. desember 1893 skipt í tvö sveitarfélög, Reykdælahrepp og Aðaldælahrepp. Í máli, sem þeir hreppar höfðuðu m. a. til viðurkenningar afgjaldsskyldukvaðarinnar á hendur ráðherra f. h. Kirkjujarðasjóðs með stefnu 30. maí 1961 og dæmt var í Hæstarétti 25. maí 1964, bar að leggja nefndan hæstaréttardóm frá 1878 til grundvallar um það, að þá hafi afgjaldsskyldan hvílt á Grenjaðarstaðarprestakalli 503	503
Málsmeðferð í héraði ómerkt frá upphafi vegna vanhæfis dómara 668	668
Héraðsdómur í opinberu máli ómerktur vegna ófullkominnar rannsóknar málsins 728	728

Dómarar.

Samdómendur í héraði:	
Fiskveiðabrot	10, 44, 144, 833, 838, 851, 859
Iðnlöggjöf	59
Kaup	258
Landamerkjámál	284, 618
Landskipti	179
Samningur um flutninga	734

Sjó- og verzlunardómsmál ..	74, 219, 389, 536, 695, 818, 872, 912, 925
Skaðabótamál	108, 167, 371, 474, 497, 513, 892
Vettvangsmál	417
Andstætt lokaákvæði 194. gr. laga um meðferð einkamála í héraði nr. 85/1936 lét héraðsdómari þess eigi getið í þingbók, hvort málsaðiljar eða umboðsmenn þeirra hefðu verið viðstaddir uppsögu dóms	34
Dómenda ekki getið í héraðsdómi, svo sem boðið er í 193. gr. laga um meðferð einkamála í héraði nr. 85/1936	54, 74, 122, 159, 258, 296, 309, 314, 337, 540, 545, 668, 687, 818, 833, 843, 851, 869
Samning dóms braut svo í bága við ákvæði 193. gr. laga nr. 85/1936, að dómurinn var ómerktur	119
Lögtaksúrskurður ómerktur, m. a. vegna þess að fógæti hafði eigi gætt nægilega ákvæða 190. gr. og 193. gr. sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936	122
Í Hæstarétti kom fram, að samdómsmenn í héraði höfðu, án þess að dómsformanni væri um það kunnugt, framkvæmt skoðunar- og matsgerð í máli því, sem um var að tefla. Af þessum sökum voru héraðsdómur og málsmeðferð, sem samdómsmennirnir áttu þátt í, ómerkt, sbr. 4. tölulið 36. gr. laga nr. 85/1936	371
Hinn reglulegi héraðsdómari, sem var í fyrirsvari sýslunefndar og sýslusjóðs í máli gegn þeim aðiljum, ritaði kvaðningu á hendur sjálfum sér á héraðsstefnu, þingfesti málið, tók við dómskjöllum og kvað síðan upp úrskurð um, að hann viki sæti í málinu, en skráði að því loknu í þingbók mótmæli gegn skjöllum, er sækjandi hafði lagt fram. Þessar athafnir dómarans brutu svo í bága við ákvæði 36. gr. laga nr. 85/1936, að ómerkt var frá upphafi meðferð málsins í héraði ..	668
Sýslumaður, sem var í fyrirsvari sýslunefndar og sýslusjóðs í máli gegn þeim aðiljum, vék dómarasæti í því máli, og var lögfræðingur skipaður setudómari. Áður en málið væri til lykta leitt, var setudómariinn ráðinn fulltrúi sýslumanns, og mátti hann eftir það eigi með málið fara, sbr. 7. tölulið 36. gr. laga nr. 85/1936	668
Dómprófum opinbers máls var svo áfátt, að héraðsdómur var af þeim sökum ómerktur	728
Héraðsdómari hafði látið undir höfuð leggjast að leita sannana um skaðabótakröfu í opinberu máli, sbr. 145. gr. laga nr. 82/1961	908
Uppboðshaldara, sem í engu hafði sinnt fram kominni kröfu uppboðspólanda um frestun uppboðs, dæmt skylt að leggja úrskurð á kröfuna	965

Dómstólar.

Afstaða ríkja á alþjóðaráðstefnu í Genf 1958 um réttarreglur á

- úthafinu og aðdragandi þeirra reglna, sem þau féllust þar á um eftirför eftir erlendum skipum úr landhelgi út á úthafið, þóttu veita vitneskju um, að meginþorri ríkja telji þá reglu gilda í skiptum ríkja, að taka erlends skips á úthafinu fyrir brot á fiskveiðilöggjöf ríkis sé m. a. háð því skilyrði, að skipinu hafi verið gefið stöðvunarmerki, meðan það var innan fiskveiðimarka, og að það sé tekið eftir óslitna eftirför, er þannig hefst. Varð því að miða við, að hér væri um að tefla alþjóðareglu, sem Ísland yrði að hlíta. Af þessu leiddi, að íslenzka dómstóla brast lögsöguvald að svo stöddu til að leggja dóm á ákæru um fiskveiðabrot á hendur skipstjóra erlends togara, sem varðskip hafði veitt eftirför og tekið á úthafinu, án þess að í ljós væri leitt, að stöðvunarmerki hefði verið gefið, er hann var innan fiskveiðimarka 10, 44
- Samkvæmt eðli máls og undirstöðurökum 84. gr. laga um meðferð einkamála í héraði nr. 85/1936 bar undir sjó- og verzi-unardóm Vestmannaeyja skaðabótamál á hendur eiganda erlends togara vegna tjóns, sem varð á hafnarmannvirkjum í Vestmannaeyjum, er togarinn strandaði, rak á hafnar-garð og sökk síðan 74
- Ágreining um umferðarrétt bar undir vettvangsdóm samkvæmt 16. gr. laga nr. 41/1919, og þar sem eigi var þörf sérstakra bráðabirgðaaðgerða, var ekki tekin til greina krafa um rof girðingar með innsetningargærð fógetadóms 344
- Dánarbú var undir skiptameðferð skiptaráðanda sem skulda-viðgöngubú. Innköllun skuldheimtumanna hafði verið gefin út lögum samkvæmt, og var innköllunarfrestur liðinn, er mál var höfðað á bæjarþingi gegn skiptaráðanda f. h. bú-sins til greiðslu víxilkröfu, sem lýst hafði verið í búið eftir lok innköllunarfrests. Að svo vöxnu brast lagaheimild til greindrar málshöfðunar, og var málinu sjálfkrafa vísað frá bæjarþingi 350, 353

Dráttaraðstoð.

Botnvörpungurinn Skúli Magnússon (S) var um mánaðamótin september og október 1960 að veiðum á Nýfundnalandsmiðum. Hinn 2. október hélt hann heimleiðis með afla sinn, um 158 smálestir. Sama dag, um kl. 1645, kom sjór á skipið, en eigi olli hann sjáanlegum skemmdum, og hélt skipið ferð sinni áfram. Kl. 1750 varð þess vart, að óvenju-mikill sjór var í vélarrúmsbotni. Var reynt að dæla sjó úr skipinu með tveimur rafmagnsdælum, en það gekk illa, m. a. vegna þess að austursrásir stífluðust. Kl. 1900 var vél skipsins stöðvuð, og þótti þá sýnilegt, að leki væri kominn að skipinu. Var öll skipshöfnin kvödd til starfa við austur, þar sem dælur skipsins höfðu ekki undan. Um kl. 2140

náðist samband við togarann Maí (M), og hélt hann þegar til hjálpar S samkvæmt samkomulagi skipstjóranna. Enn jókst sjór í vélarrúmi S, og kl. um 2400 urðu dælumótorar óvirkir vegna sjávarbleytu. Hinn 3. október var leitt í ljós, að leki í vélarrúm barst um loftrör, er lá þangað frá þilfari, en hafði brotnað við þilfarsbrún og tók þar í sig sjó. Kl. 0830 var ástandið í vélarrúmi þannig, að vélstjóri taldi eigi mundu takast að svo stöddu að sigla í höfn fyrir vélarafli. Kl. 1000 sama dag kom M á vettvang og tók S þegar í drátt til St. John's á Nýfundnalandi, en þangað komu skipin kl. 1130 hinn 4. október. Samkvæmt gögnum málsins var talið, að með rétttri nýtingu þess búnaðar, sem til staðar var um borð í S, hefði skipið mátt bjargast af eigin rammleik. Hjálp M var því ekki metin björgun í merkingu 229. gr. siglingalaga nr. 56/1914, sem í gildi voru, þegar hjálpin var veitt. Fyrir dráttaraðstoð var eiganda M dæmd þóknun, kr. 700.000.00 389

Eignarafsal. Sjá afsal.

Eignarhefð.

Hinn 7. febrúar 1908 ákvað bæjarstjórn Ísafjarðar að afhenda Búnaðarsambandi Vestfjarða til eignar og umráða landspildu í svonefndu Stakkanesi undir gróðrarstöð með því skilyrði, að bærinn ætti forkaupsrétt að landinu. Eigi varð séð, að afhendingu þessari hafi verið þinglýst. Utanvert við land gróðrarstöðvarinnar voru fyrir síðustu aldamót tvö smábýli. Á öðru þessara býla bjuggu frá því um 1890 G og kona hans, H, ásamt börnum sínum. Eftir lát G bjó H þar, unz hún fluttist þaðan um 1915. Hinn 16. júní s. á. samþykkti bæjarstjórn Ísafjarðar að afhenda Búnaðarsambandi Vestfjarða lóð H „með sömu réttindum og aðra lóð sambandsins“, en eigi sést, að samþykkt þessari hafi verið þinglýst. Berklaveiki hafði hrjáð fjölskyldu þeirra G og H. Af þeim sökum samþykkti heilbrigðisnefnd Ísafjarðar hinn 27. marz 1916 að láta brenna bæ þeirra, en um það hafði borizt „erindi frá Sig. Kristjánssyni fyrir hönd Búnaðarsambands Vestfjarða“. Á árinu 1908 hafði Sigurður Kristjánsson flutzt til Ísafjarðar sem starfsmaður Búnaðarsambands Vestfjarða. Eftir að bænnum var eytt, kveðst hann hafa keypt land H fyrir kr. 300.00. Enginn skriflegur gerningur var gerður um kaup þessi, sem eigi var þinglýst, en Sigurður kveðst hafa treyst því, að H væri eigandi landsins, enda hafi honum verið ókunnugt um samþykkt bæjarstjórnar frá 16. júní 1915, er áður getur. Eftir að hafa síðan með makaskiptum á skæklum úr landi sínu og gróðrarstöðvarinnar komið á hagkvæm-

ari og beinni mörkum lendna þessara, girti hann land sitt gripheldri gaddavírsgirðingu og nytjaði það til heyskapar átölulaust og án þess að vera krafinn um eftirgjald í nokkurri mynd eftir landið. Engin breyting varð hér á, er Búnaðarsamband Vestfjarða hinn 31. desember 1920 afsalaði til Ísafjarðarkaupstaðar gróðrarstöð sinni ásamt öllu, er henni heyrði til. Sigurður Kristjánsson fluttist frá Ísafirði árið 1930, og kveðst hann þá hafa selt land sitt Ólafi kaupmanni Kárasyni. Gekk landið síðan kaupum og sölum, og hinn 4. marz 1958 var því afsalað Guðmundi Kjartanssyni bankaféhirði. Hinum síðari afsölum var þinglýst og þá gerðar athugasemdir af hendi þinglýsingardómara um, að þinglýsta eignarheimild brýsti. Þá var hinn 27. marz 1941 að því fundið, að lóðargjald af landinu til bæjarsjóðs Ísafjarðar hefði eigi verið innheimt, og fram er komið, að á árunum 1953 til 1957 greiddi þáverandi eigandi landsins af því lóðarleigu til bæjarsjóðs. Með stefnu 18. júní 1962 höfðaði bæjarsjórn Ísafjarðar mál gegn Guðmundi Kjartanssyni bankaféhirði til viðurkenningar á eignarrétti kaupstaðarins til umrædds lands, og lauk því máli með dómi Hæstaréttar 19. október 1964. Vætti bentu til þess, að land þetta hefði verið eignarlóð, er H bjó þar, en eigi voru leiddar sönnur að eign hennar að því. Hins vegar var í engu hnekktt skýrslum Sigurðar Kristjánssonar um kaup hans og meðferð á landinu, og ekkert kom fram, er til þess leiddi, að hann yrði eigi talinn hafa í einu og öllu verið í góðri trú. Réttarhafar Sigurðar studdust við fyrri meðferð landsins, og eigi skaut það loku fyrir hefðarhald þeirra, að þeir tóku við því án formlegrar þinglýstrar heimildar. Hafði hefð á landinu unnizt, er leiga var greidd af því 1953—1957, og varð hefðarréttur þáverandi eiganda og réttartaka hans, stefnda í málinu, eigi ógiltur með þeirri greiðslu, eins og á stóð. Þar sem eignarhefð var þannig unnin á landspildunni, sbr. 2. og 3. gr. laga nr. 46/1905, voru kröfur Ísafjarðarkaupstaðar ekki til greina teknar 716

Eignarréttur. Sbr. afsal, byggingarréttur, eignarhefð, fasteignir, kaup og sala, landamerkjамál, sameign.

Hús í Reykjavík var í sameign tveggja eigenda, þeirra Á og S. Átti Á neðri hæð hússins, íbúð í kjallara, bílskúr og sameiginleg réttindi í hlutfalli þar við, en eignarhluti hans taldist nema 60.52% allrar eignarinnar. S átti hins vegar efri hæð hússins ásamt ítölu í sameiginlegum réttindum, og reiknaðist hans hluti 39.48% eignarinnar í heild. Í sameignarsamningi var enn fremur tekið fram, að aðiljar eigi „leigurétt á lóð hússins í sömu hlutföllum og að framan

greinir“. Sameignarsamningi aðilja var þinglýst 16. desember 1960. Með kaupsamningi 26. apríl 1961 og afsalsbréfi 15. ágúst 1961 seldi Á Þ kjallaraíbúð sína ásamt „hlutdeild í sameiginlegum lóðarréttindum“, en eignarhluti þessi taldist nema 23.37% alls hússins. Í greindum skjölum er þess getið, að Þ hafi kynnt sér sameignarsamning þann, er getið var, og að hún öðlist réttindi og skyldur samkvæmt honum. Þá kvað hún sér hafa verið sýnda teikningu af húsinu, þar sem eigi var gert ráð fyrir öðrum bílskúr á lóð þess en þeim, sem áður getur. Sætti þessi frásögn Þ eigi andmælum. Í júnímánuði 1962 hóf S byggingu bílskúrs á lóð hússins, og hafði hann fengið til þess leyfi byggingaryfirvalda Reykjavíkur. Þ taldi gengið á rétt sinn með þessum framkvæmdum og fékk lagt lögbann við þeim. Var lögbannið staðfest, þar sem Þ hafði öðlzt hlutfallslegan rétt yfir lóðarhluta þeim, sem S með byggingu bílskúrs hugðist taka til einkanota sinna, enda hafði þessi réttur stoð í sameignarsamningi þeirra Á og S, og lögskipti aðilja lutu því ekki ákvæðum 1. mgr. 10. gr. laga nr. 19/1959, sbr. 2. gr. sömu laga 79

Hinn 1. maí 1947 strandaði hér við land þýzki togarinn Barmen. Fjórtán menn, þ. á m. K, tóku að sér björgun skipsins og náðu því á flot í júnímánuði 1947. Varð því næst að samkomulagi, að þeim var afhent skipið sem fullnaðargreiðsla björgunarlauna. Eftir að togarinn hafði verið gerður út um hrið, lenti hann í árekstri við vélbát, og sökk vélbáturinn. Eigendum togarans var dæmt að bæta bátinn, og réðust þessi skipti svo, að togarinn var afhentur upp í þær bátur, en váttryggingarfélag hans greiddi hins vegar af hendi kr. 400.000.00, er K og G veittu viðtöku. Út af fé þessu risu málaferli milli K og ellefu annarra björgunarmanna og eigenda togarans. Hafði K í því máli m. a. uppi þá vörn, að þeir G hefðu keypt togarann. En ekki tókst K að færa sönnur að þessari staðhæfingu sinni 229

Hinn 2. nóvember 1961 afsalaði S í hendur fjögurra barna og fósturbarns Á, sóknarprests í Reykjavík, fasteign og lausafjármunum án annars endurgjalds en þess, að greiddur yrði að hluta dvalarkostnaður hans á heimili aldraðra sjómanna, ef þessi yrði þörf, og 3. nóvember 1961 var gerningi þessum þinglýst. Hinn 21. ágúst 1961 hafði S gefið út afsal, sama efnis um allt, er máli skipti, og hafði Dómsmálaráðuneytið samþykkt það. S andaðist 27. nóvember 1961. Með stefnu 16. apríl 1962 höfðaði sonur hans mál til riftingar greindum afsölum. Riftingarkröfunni var hrundið, enda hafði S með téðum gerningum og þinglýsingu hins síðar dagsetta, að því er afsalaða fasteign varðaði, svipt sig allri heimild

til að ráðstafa umræddum eignum með löggerningi	406
Eftir yfirlandskipti á löndum tveggja jarða 6. júní 1945 hélzt námuréttur í landi jarðanna í óskiptri sameign allra eigenda þeirra. Makaskipti 9. nóvember 1949 á tilteknum lendum jarðanna breyttu hér engu um	417
Eignarhefð unnin á landareign smábýlis, sbr. 2. og 3. gr. laga nr. 46/1905	716

Eignarskattur. Sjá skattar.

Endurgreiðsla.

Samvinnufélagi dæmd endurgreiðsla ofgreiddrar útsvarsfjárhæðar, sbr. 27. gr. laga nr. 66/1945 og 58. gr. laga nr. 69/1962 296

Erfðir.

M, fæddur 4. janúar 1900, og Ó, fædd 18. janúar 1889, gengu í hjónaband 14. janúar 1929. Samkvæmt kaupmála skyldi húseignin Vesturgata 22 í Reykjavík ásamt tilgreindum lausafjármunum vera séreign Ó. Hinn 18. ágúst 1952 gerðu hjónin með sér sameiginlega og gagnkvæma erfðaskrá, og segir þar m. a.: „Hvort okkar, sem lifir hitt, skal erfa það, sem fyrr læzt, að öllum eignum þess, föstum og lausum, hverju nafni sem nefnast, eins og lög framast heimila... Eftir lát þess okkar, sem lengur lifir, skal búinu skipt að jöfnu milli lögerfingja okkar eftir almennum fyrirmælum laga, þannig að miðað sé við erfðaréttindi erfingja hvors um sig, eins og þau eru við andlát þess, sem síðar deyr“. Þau M og Ó eignuðust ekki sameiginlegan lífserfingja. En áður en þau gengu að eigast, eignaðist M utan hjónabands tvö börn, E, fæddan 3. september 1924, er M gekkst við, og Á, fædda 17. nóvember 1927, en faðerni hennar var sannað með fyllingareiði móður. Samkvæmt lögum varð E við fæðingu skylduerfingi M, en Á 28. september 1962. Bú þeirra M og Ó var tekið til opinberra skipta. Systkini Ó, þau K og Þ, kröfðust þess, að séreign Ó yrði skipt milli lögerfingja hennar. Töldu þau Ó hafa verið í villu um hagi M, er erfðaskráin var gerð, og ætti hún því að vera ógild samkvæmt 38. gr. laga nr. 8/1962. Á hinn bóginn hefði hún ætlað til, að hin gagnkvæma erfðaskrá tæki einungis til hjúskapareignar hjónanna, en eigi til séreignar hennar. Á þessi rök var ekki fallið og greindum kröfum eigi sinnt 462

Kona og maður, ógift í sambýli, gerðu hinn 5. desember 1935 með arfleiðslugerningi „þá ráðstöfun með eigur hvors um sig eftir þeirra dag, að það, sem lengur lifir, skyldi eitt eiga þær allar, sem hitt léti eftir sig, að skuldum fráðregn-

um“. Maðurinn lifði konuna, sem andaðist 29. febrúar 1960. Hún átti niðja á lífi. Giltu því ákvæði erfðaskrárinnar, einungis að því er varðaði $\frac{1}{4}$ hluta eigna hennar, sbr. 20. gr. laga nr. 42/1949	843
--	-----

Fasteignadómsmál. Sjá landamerkmál, vettvangsmál.

Fasteignir.

Ágreiningur um byggingu bílskúrs á lóð fjölbýlishúss	79
Skaðabótamál vegna galla á húseign	108, 474, 892
Landamerkmál	284, 618
Krafa um rof girðingar, sem sett hafði verið þvert um heimreið	344
Krafa um riftun afsalsgernings um húseign	406
Ágreiningur um malarnám í óskiptri sameign eigenda tveggja jarða	417
Skaðabótamál vegna spjalla á húsi sakir vatnsrennslis frá næstu byggingu	497
Heimiluð slit sameignar að fasteign með sölu hennar á opinberu uppboði	528
Lögbann við byggingu íbúðarhúss samkvæmt kröfu Félagsmálaráðuneytisins sem yfirstjórnanda skipulagsmála	561
Skaðabætur dæmdar fyrir sundmarðahús, sem varð ónothæf eign vegna lagabanns við eldi sundmarða	573
Eignarhefð unnin á landareign smábýlis	716

Félög.

Samlag skreiðarframleiðenda taldi skipulag sitt og starfsemi með þeim hætti, að það væri eigi skattskylt samkvæmt lögum um tekjuskatt og eignarskatt. En dæmt var, að samlagið væri félag í merkingu c-liðs 3. gr. laga nr. 46/1954, sbr. 15. gr. sömu laga. Þá gat samlagið eigi talizt til félaga, sem undanþegin voru skattskyldu samkvæmt 4. gr. sbr. 16. gr. nefndra laga	159
Útsvarsmál samvinnufélags	296
Fjöliðjan h/f á Ísafirði var stofnað 15. maí 1961 og tilkynnt til hlutafélagaskrár þar 17. s. m. Skrásett var félagið hinn 14. júní 1961. Samkvæmt samþykktum félagsins var tilgangur þess framleiðsla og sala á gluggarúðum úr tvöföldu og þreföldu einangrunargleri. Tilkynning um þetta var birt í Lögbirtingablaði hinn 24. júní 1961. Fjöliðjan h/f í Kópavogi var stofnað 17. júní 1961, skrásett 16. júlí 1961 og tilkynning um það birt í Lögbirtingablaði 19. ágúst 1961, en tilgangur þess tjáðist vera „rekstur vinnuvéla, iðnaður og iðja, þar með talin sandblástur og málmhúðun, járnsmíði hvers konar, verzlun með iðnaðarvörur og annar skyldur atvinnurekstur“. Orðið „Fjöliðjan“ var ekki talið einkenn-	

andi fyrir neinn sérstakan atvinnurekstur. Félagið á Ísafirði, sem tekið hafði orðið í nafn sitt á undan Kópavogsfélaginu, var því talið hafa öðlzt lögverndaðan rétt gagnvart því til heitisins, sbr. 9. gr. laga nr. 84/1933. Fjöliðjunni h/f í Kópavogi var því dæmd óheimil notkun heitisins og félagið skyldað til að láta afmá það úr hlutafélagaskrá kaupstaðarins 695

Firma. Sjá atvinnuheiti, félög.

Fiskveiðabrot. Sbr. alþjóðalög, ákæra, lögsaga.

- Varðskip tók á úthafinu erlendan togara, sem veitt hafði verið eftirför og grunaður var um veiðar innan fiskveiðimarkna. En þar sem eigi var í ljós leitt, að varðskipið hefði gefið togaranum stöðvunarmerki, meðan hann var innan fiskveiðimarkanna, brast íslenska dómstóla að svo stöddu samkvæmt alþjóðareglum lögsöguvald í máli, sem ákærvaldið höfðaði gegn skipstjóranum fyrir ætlað fiskveiðabrot. Var málinu því vísað frá dómstólum 10, 44
- Hinn 5. júní 1963 stóð varðskipið Óðinn brezkan togara að ætluðum ólöglegum botnvörpuveiðum í Lónsbugt. Kl. 1308 mældist togarinn samkvæmt staðarákvörðun varðskipsmanna 2.5 sm innan 6 sjómílna fiskveiðimarkanna, og kl. 1314 var honum gefið stöðvunarmerki. Kl. 1315, 1321 og 1330 mældist togarinn innan sömu marka, en um 1.3 sm utan markanna, er varðskipið kom að honum kl. 1349. Skipherran sá í sjónauka vörpupokann dreginn inn í togarann kl. 1322. Einn stýrimanna varðskipins, háseti og sjómælingamaður sáu vörpupokann dreginn upp. Er varðskipsmenn komu um borð í togarann, voru veiðarfæri rennbaut og fiskur með lífsmarki á þilfari. Samkvæmt þessu og öðrum gögnum málsins var skipstjóri togarans sannur að sök um ólöglegar botnvörpuveiðar. Honum var dæmd kr. 260.000.00 sekt til Landhelgisgissjóðs Íslands. Afli og veiðarfæri togarans voru gerð upptæk til sama sjóðs 144
- Hæstiréttur kveður með úrskurði á um framhaldsrannsókn í máli út af ætluðu fiskveiðabroti 205
- Brezkur togaraskipstjóri setti ákæru saksóknara ríkisins um brot gegn fiskveiðalöggjöfinni, 261. gr. siglingalaga nr. 56/1914 og svo 4. mgr. 220. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Af hendi ákærða, sem komið hafði undan, er togari hans var tekinn, og eigi hafði verið leiddur fyrir dóm, var þess krafist, að málinu yrði vísað frá dómi. Með hliðsjón af ákvæðum 129. gr. laga nr. 82/1961 dæmdi Hæstiréttur, að þegar skyldi taka til dóms kröfu ákærvaldsins, að því er varðaði brot gegn fiskveiðilöggjöfinni, þ. á m. kröfu um

- upptöku afla og veiðarfæra, en hins vegar fresta að sinni dómtöku málsins að öðru leyti 428
- Starfsmenn Landhelgisgæzlunnar gerðu úr flugvél staðarákvörðun yfir vélbáti, sem var að togveiðum, og mældist báturinn um 0.9 sm innan fiskveiðimarkna. Staðarákvörðun þessi var ekki endurtekin. Fyrir Hæstarétt var lögð eiðfest álitserð sérfróðra manna, sem að tilhlutan saksóknara ríkisins höfðu verið dómkvaddir til þess m. a. „að láta upp álit sitt á því, hvort ein mæling, slík sem gerð var í flugvélinni, veiti öryggi um staðinn“, og segir í álitserðinni svo: „Hvort sem um mælingu er að ræða á landi, af sjó eða úr lofti, teljum við, að öryggis vegna sé jafnan sjálfsagt, að staðarákvörðunarmæling sé endurtekin eða sannprófuð með öðrum staðarákvörðunaraðferðum, og teljum við því ekki, að ein mæling, slík sem gerð var í flugvélinni, veiti fullkomið öryggi um staðinn“. Samkvæmt þessu taldist ekki sannað, að fiskibáturinn hefði verið að ólöglegum veiðum, og var skipstjóra hans dæmd sýkna 833
- Hinn 30. marz 1964 stóð varðskipið Albert 84.9 rúmlesta fiskibát að ólöglegum togveiðum um 17.6 sm innan fiskveiðimarkna. Skipstjóra bátsins var dæmd kr. 20.000.00 sekt til Landhelgisgæzlunnar Íslands. Afli bátsins og veiðarfæri voru og gerð upptæk til sama sjóðs 838
- I, skipstjóri 36.22 rúmlesta fiskibáts, sætti ákæru fyrir að hafa tvisvar verið að ólöglegum togveiðum innan fiskveiðimarkna: I. I hafði hinn 16. maí 1963 fengið leyfi ráðherra til humarveiða á tilteknu svæði, þó eigi á grynna vatni en 60 fðmum. Er báturinn var að slíkum veiðum hinn 23. júlí 1963, gerði gæzluflugvél Landhelgisgæzlunnar staðarákvörðun yfir honum, og mældist báturinn samkvæmt henni um 0.9 sm innan veiðimarkna íslenzkra skipa á umræddum árstíma. Gæzlumenn endurtóku ekki staðarákvörðun sína, og taldist ósannað, að veiðarnar hefðu verið ólöglegar, eins og á stöð. Var I því dæmd sýkna í þessum þætti ákærunnar.
- II. Hinn 10. ágúst 1963 varð varðskipið Óðinn, sem var á vesturleið út af Skarðsfjöru, vart nefnds fiskibáts. Samkvæmt staðarákvörðun varðskipisins kl. 1601 mældist báturinn um 1.7 sm innan 4 sm veiðimarkanna. Kl. 1603 var honum gefið stöðvunarmerki, sem hann sinnti ekki, en hélt í þess stað til hafs. Kl. 1622 náði varðskipið bátinum, sem var undir stjórn I og mældist þá 0.2 sm innan greindra veiðimarkna. Er varðskipsmenn komu um borð í bátinn, voru humarvarpa og fiskivarpa á þilfari. Augljóst var, að síðarnefnda varpan var nýdregin úr sjó, og lifandi fiskur var á þilfari. Af gögnum málsins taldist ekki sannað veiðibrot af hendi I. Honum var hins vegar dæmd refsing fyrir ólöglegan

umbúnað veiðarfæra í landhelgi, kr. 4.000.00 sekt til Landhelgisjós Íslands	851
Varðskip veitti erlendum togarum eftirför og tók hann á úthafinu vegna ætlaðs fiskveiðabrots innan fiskveiðamarka. Héraðsdómur taldi eftirför varðskipsins hafa rofnað, er það sinnti öðrum skipum, og ættu dómstólar landsins því eigi, að svo stöddu, lögsöguvald í máli, sem af hendi ákærvalds var höfðað gegn skipstjóra togarans. Samkvæmt þessu vísaði héraðsdómur málinu frá sér. Hæstiréttur taldi ekki sannað, að togarinn hefði verið að ólöglegum veiðum, og staðfesti niðurstöðu héraðsdóms, eins og á stóð	859

Fjárnám.

Fjárnámsgerð áfrýjað til staðfestingar	252, 254, 256
H var á bæjarþingi hinn 9. desember 1961 dæmt að greiða O h/f skuld samkvæmt fjórum víxlum, samtals kr. 114.500.00, ásamt vöxtum, þóknun, afsagnarkostnaði og málskostnaði. Hófst O h/f síðan handa um fjárnám í eignum H til tryggingar dómskuldinni. H krafðist þess, að til frádráttar fjárnámskröfunni kæmu kr. 117.000.00, „er greiddar hefðu verið upp í dómskuldina“: 1) H hafði greitt O h/f hinn 25. nóvember 1961, áður en bæjarþingsdómurinn var upp kveðinn, inn á reikning sinn án fyrirvara kr. 27.000.00, sem látnar voru ganga upp í aðrar skuldir en þær, sem dómsmálið tók til. H gat ekki síðar krafizt þess, að greiðsla þessi kæmi dómskuldinni til frádráttar. 2) Hinn 25. nóvember 1961 gaf H út til O h/f ávísun, að fjárhæð kr. 40.000.00. Upp í ávísun þessa voru greiddar 22. desember 1961 kr. 16.557.00, 17. maí 1962 kr. 9.264.60 og 27. desember 1962 kr. 5.354.28, samtals kr. 31.175.88. Voru greiðslur þessar allar af hendi inntar, eftir að bæjarþingsdómurinn var upp kveðinn, og töldust því hafa gengið upp í dómskuldina, enda skulu greiðslur skuldunauts, sé ekki öðruvísi samið, ganga upp í lögfullar kröfur lánardrottins, sem aðfararheimild er fengin fyrir, áður en aðrar kröfur eru kvittaðar. 3) Hinn 10. janúar 1962 greiddi H kr. 50.000.00 með fyrirætlum um, að sú fjárhæð skyldi ganga til greiðslu krafna þeirra, sem bæjarþingsdómurinn tók til, og bar að draga greiðslu þessa frá fjárnámskröfunni. Samkvæmt þessu var dæmt fjárnám á hendur H til tryggingar kr. 114.500.00 ÷ kr. 81.175.88, þ. e. kr. 33.324.12, ásamt vöxtum, þóknun og kostnaði eftir bæjarþingsdóminum og svo öðrum lögkostnaði	540
S dæmt að greiða Landsbanka Íslands fjárhæðir tékkávísana, samtals kr. 1.825.000.00, ásamt vöxtum og málskostnaði. Staðfestar voru fjárnámsgerðir, sem framkvæmdar höfðu verið til tryggingar skuldinni	606

Fjölbýlishús. Sjá sameign.

Fógetagerðir. Sjá fjárnám, innsetningargerðir, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburðargerðir.

Frávísun.

A. Frá héraðsdómi.

a) Einkamál.

Máli á hendur erlendum aðilja vísað frá dómi, þar sem stefna hafði eigi verið löglega birt	34
Í sama máli var, að því er annan aðilja varðaði, frávísun héraðsdóms úr gildi felld	34
Eigi var tekin til greina krafa um frávísun sama máls frá héraðsdómi í heild, sem byggð var á því, að almennir dómstólar „eigi ekki lögsögu yfir skiptaráðanda f. h. þrotabús“, sem stefnt hafði verið, enda hafði synjun héraðsdómara um frávísun að þessu leyti eigi verið kærð af hendi skiptaráðanda	34
Mál var höfðað gegn dánarbúi, sem var undir opinberum skiptum, með stefnu, birtri 1. nóvember 1962. Búið var skuldaviðgöngubú, um skipti þess fór eftir 4. og 5. kapitula skiptalaga nr. 3/1878, innköllun til skuldheimtumanna hafði verið gefin út og birt, innköllunarfrestur hafði verið liðinn hinn 8. september 1962 og umræddri kröfu hafði verið lýst í búið 16. október 1962. Að svo vöxnu brast alla heimild að lögum til að stefna skiptaráðanda vegna dánarbúsins fyrir almenna dómstóla, og var málinu því vísað frá héraðsdómi	350, 353
Máli vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar	555, 665, 704
Mál var höfðað gegn stjórnarmönnum félags f. h. félagsins og þess krafist, að þeim yrði dæmt að vinna verk, að viðlögðum dagsektum. Kröfunni um dagsektir var vísað frá dómi, þar sem stjórnarmönnum hafði ekki verið stefnt persónulega	695
Vísað frá héraðsdómi máli, sem höfðað hafði verið á röngu varnarþingi	726

b) Opinber mál.

Í opinberu máli var gerð krafa um upptöku ólöglegs hagnaðar. En þar sem krafan var vanreifuð og fullnægði ekki ákvæðum 115. gr. laga nr. 82/1961 var henni vísað frá dómi	1
Varðskip varð vart brezkis togara, sem það taldi að veiðum í landhelgi, en hann mældist utan fiskveiðimarka, er að honum var komið. Hafði varðskipið gefið togaranum stöðvun-	

- armerki, en eigi var í ljós leitt, að hann hefði þá verið innan fiskveiðimarkna. Í skiptum ríkja var að þjóðarétti talin gilda sú meginregla, sem Ísland yrði að hlíta, að taka erlends skips á úthafinu fyrir brot á fiskveiðilöggjöf ríkis sé m. a. háð því skilyrði, að skipinu hafi verið gefið stöðvunarmerki, meðan það var innan fiskveiðimarkna, og að það sé tekið eftir óslitna eftirför, er þannig hefst. Þar sem þessu skilyrði var ekki fullnægt, brast íslenzka dómstóla að svo stöddu dómsöguvald í máli skipstjórans. Var máli ákærvaldsins því vísað frá dómstólum 10, 44
- Með dómsátt var H rakarasveini hinn 19. júní 1961 gerð 500 króna sekt samkvæmt iðnlöggjöfinni fyrir að hafa án meistrararéttinda starfrækt rakarastofu, en fram var komið, að það hafði hann gert frá ársbyrjun 1961. Hinn 30. desember 1961 var ákæra á hendur H gefin út, þar sem honum er gefin að sök starfræksla rakarastofunnar „síðan um síðustu áramót“. Ákærunni var vísað frá dómi, að því er varðaði starfsemi H tímabilið 1. janúar til 19. júní 1961, er dóm-sáttin tók til, sbr. 2. mgr. 168. gr. laga nr. 82/1961 59
- G sætti ákæru fyrir að hafa annazt fólksflutninga með bifreið, er rúmaði 32 farþega, án þess að hafa til þess sérleyfi ríkisstjórnar, sbr. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 42/1956 og 1. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 82/1956. Héraðsdómari vísaði málinu frá dómi, þar sem eigi hefði verið leitað úrskurðar ráðherra samkvæmt niðurlagsákvæðum greindra lagaboða. En þar sem ákvæði þessi um úrskurð ráðherra tóku eigi til sakarfnis, var frávísunardómurinn þegar af þeirri ástæðu úr gildi felldur 104
- Hinn 27. apríl 1963 veitti varðskip brezkum togara eftirför út úr landhelgi vegna ætlaðs fiskveiðibrots, stöðvaði hann á úthafinu og færði hann til Reykjavíkur, en skipstjóri togarans komst undan. Kom hann því ekki fyrir dóm. Að lokinni þeirri rannsókn, sem við varð komið, var togaranum sleppt úr haldi gegn bankatryggingu, kr. 1.200.000.00, fyrir hvers konar greiðslum, sem leiða kynni af atferli skipstjórans, en það var samkvæmt ákæru 18. júní 1963, sem birt var honum að heimili hans í Skotlandi, talið varða við 261. gr. siglingalaga nr. 56/1914, 4. mgr. 220. gr. laga nr. 19/1940 og fiskveiðilöggjöfina. Af hendi ákærða var krafizt frávísunar ákærunnar. Talið var samkvæmt 129. gr. laga nr. 82/1961, að fresta yrði dómtöku málsins að sinni, að því er varðaði ætlað brot gegn lögum nr. 56/1914 og lögum nr. 19/1940, þar sem ákærði hafði eigi verið yfirheyrður og huglæg skilyrði refsingar því eigi könnuð. Ætlað brot gegn fiskveiðilöggjöfinni mátti hins vegar rannsaka til hlítar, að ákærða fjarstöddum, og var því mælt fyrir um dómtöku þess þátt-

ar málsins	428
E sætti ákæru fyrir þjófnað í verzlun, sem hann hafði komizt inn í með því að brjóta gluggarúðu. Vátryggingarfélag, sem bætti tjón af rúðubrotinu, krafðist þess, að E yrði í refsimálinu dæmt að greiða því bótafjárhæðina. Héraðsdómari vísaði kröfunni frá dómi, þar sem slík krafa yrði ekki samkvæmt ákvæðum XVII. kafla laga nr. 82/1961 höfð uppi í opinberu máli. Hæstiréttur var ekki samþykkur þessari niðurstöðu, en taldi hins vegar eigi mega tefja refsimálið með ómerkingu héraðsdóms og heimvísun þess, sbr. 145. gr. laga nr. 82/1961	777
Eins og á stóð, var staðfest niðurstaða héraðsdóms um frávísun máls vegna ætlaðs veiðibrots erlends togaraskipstjóra, enda eigi sannað, að togarinn hefði verið að veiðum í landhelgi ..	859
O, sem sætti ákæru fyrir brot gegn ákvæðum umferðarlaga og áfengislaga, hafði valdið spjöllum á bifreið, og var af því efni höfð uppi skaðabótakrafa gegn honum í refsimálinu. Héraðsdómari taldi skaðabótakröfuna vanreifaða og vísaði henni frá dómi í stað þess að leita sannana um hana, sbr. 145. gr. laga nr. 82/1961	908

B) Frá Hæstarétti.

Einkamál.

Í kærumáli krafðist varnaraðili þess, að málinu yrði vísað frá Hæstarétti, vegna þess að lögmaður sóknaraðilja hefði gert ágrip dómskjala til afnota við munnlegan málflutning án samráðs við sig, enda væri ágripsgerðinni áfátt. Þetta var talið ámælisvert, sbr. 42. gr. laga nr. 57/1962. En eigi þótti þó alveg næg ástæða til að vísa málinu af þessum sökum frá Hæstarétti, enda hafði að mestu verið bætt úr því, sem áfátt var	34
Áfrýjað var úrskurði héraðsdóms um lögheimili K. Einnig var málinu gagnáfrýjað. Aðaláfrýjandi stefndi K eigi fyrir Hæstarétt. Aðalsök var því vísað frá Hæstarétti	210
Kröfu um frávísun áfrýjunarmáls Landsbanka Íslands gegn S studdi S þeim rökum, að nöfn framkvæmdastjóra Landsbankans væru eigi greind í áfrýjunarstefnu bankans og að áfrýjunarleyfis hefði eigi verið aflað. Í áfrýjunarstefnunni tjáðu „framkvæmdastjórar Landsbanka Íslands í Reykjavík“ sig „fyrir hönd Landsbanka Íslands“ þurfa að gagnáfrýja málinu til Hæstaréttar. Með þessum hætti var gerð nægjanleg grein fyrir nefndum áfrýjanda, sbr. 2. tölu-lið 2. mgr. 34. gr. laga nr. 57/1962. Þá var áfrýjunin án sérstaks áfrýjunarleyfis heimil samkvæmt 3. mgr. 20. gr.	

sömu laga. Samkvæmt þessu var frávisunarkröfu S eigi sinnt	217
Lagaheimild brast til að kæra til Hæstaréttar úrskurð héraðsdóms, þar sem synjað var kröfu um að draga Y inn í barnsfaðernismál sem varnaraðilja ásamt X, sbr. 21. gr. laga nr. 57/1962. Kæru nefnds úrskurðar var því vísað frá Hæstarétti	246
Lagaheimild brast til að áfrýja einum sér til Hæstaréttar úrskurði héraðsdóms, þeim er að framan greinir. Var áfrýjun úrskurðarins því vísað frá Hæstarétti	897

Frestir. Frestun.

Gegn andmælum gagnaðilja var eigi tekin til greina frestbeiðni, sem engum haldbærum rökum var studd ..	214, 215, 216, 572
Hinn 2. október 1963 var upp kveðinn á bæjarþingi dómur í máli L gegn S, og samkvæmt honum var hinn 31. október 1963 gert fjárnám í eignum S. L áfrýjaði fjárnámsgerðinni til staðfestingar. Samkvæmt áfrýjunarleyfi 21. febrúar 1964 áfrýjaði S með stefnu sama dag greindum bæjarþingsdómi ásamt fjárnámsgerðinni til þingfestingar 1. maí 1964. Er áfrýjunarmál L var tekið fyrir í Hæstarétti 10. marz 1964, krafðist S, að því yrði frestað til 1. maí 1964, svo að unnt yrði að sameina áfrýjunarmál aðilja. L andmælti frestbeiðni þessari, en þar sem hann hafði ekki áfrýjað bæjarþingsdóminum með skemmri fresti en til 1. maí 1964 og eigi varð, eins og á stóð, dæmt um fjárnámsgerðina sérstaklega, þá var S veittur fresturinn	245
S, skipstjóri á brezkum togara, komst undan, er skip hans var tekið á úthafinu eftir löglega eftirför varðskips vegna ætlaðs fiskveiðabrots. Málið var rannsakað, án þess að S kæmi fyrir dóm. Ákæra var síðan gefin út og birt S á heimili hans í Skotlandi. Auk fiskveiðabrots var S sakaður um brot gegn 261. gr. siglingalaga nr. 56/1914 og 4. mgr. 220. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, þar sem hann hefði valdið árekstri togara síns og varðskipsins, meðan á eftirförinni stóð. Að því er varðaði ætlað brot gegn greindum lagaboðum, gat málið ekki talizt til hlítar rannsakað, þar sem S hafði ekki verið prófaður af dómara. Af ákvæði 129. gr. laga um meðferð opinberra mála nr. 82/1961 þótti mega leiða þá meginreglu, að refsímál skuli því aðeins dæma á hendur sökunaut, sem fjarvistum er, að það sé örugglega fullrannsakað. Að svo vöxnu var frestað dómtöku þessa þáttar málsins og svo skaðabótakröfu á hendur S vegna tjóns á varðskipinu af völdum árekstrarins, sbr. 3. mgr. 146. gr. laga nr. 82/1961	428

*Fundið fé. Sjá ólögleg meðferð á fundnu fé.**Fyrning kröfuréttinda.*

Maður (G) og kona (U) bjuggu saman ógift. Hófst sambýli þeirra árið 1924 eða 1925, er G fluttist til U í hús hennar, sem var eitt herbergi og eldhús. Á fyrstu árum samvista sinna reistu þau viðbyggingu við húsið, sem stækkaði við það um helming, að því er talið var. U var talin eigandi hússins alls og húsráðandi, en bæði unnu þau U og G sameiginlega heimili sínu. Sambúð þeirra hélzt, unz U andaðist hinn 29. febrúar 1960. G þótti eiga tilkall til nokkurrar þóknunar af eignum U fyrir vinnu í þágu heimilis þeirra, og var sú krafa ófyrnd talin, sbr. 1. tölulið 3. gr. laga nr. 14/1905 813

Gengi.

Ó útgerðarmaður samdi við danska skipasmíðastöð um kaup á fiskibáti og fékk greiðslufrest á hluta kaupverðsins gegn ábyrgð Útvegsbanka Íslands á skilvísri greiðslu þess. Fiskveiðasjóður veitti Ó lán til kaupanna, og skyldi lánið að hluta greiðast bankanum, jafnóðum og hann innti af hendi afborganir til skipasmíðastöðvarinnar í danskri mynt. Hinn 28. janúar 1960 var stöðvuð öll gjaldeyrissala í bönkum, nema til óhjákvæmilegra greiðslna, en þá á gengi, er síðar yrði ákveðið með lögum. Hinn 7. febrúar 1960 féll í gjalddaga afborgun, að fjárhæð danskar kr. 58.360.35, er Útvegsbankinn annaðist, en jafnframt greiddi Fiskveiðasjóður af láni Ó til bankans tilsvarendi fjárhæð í íslenskum krónum, miðað við fyrra gengi, þ. e. kr. 216.661.90. Með lögum nr. 4/1960 var ákveðið nýtt gengi krónunnar, sbr. 1. gr. laganna, en samkvæmt því varð sölugengi 100 danskra króna 551.95 íslenskar krónur. Með 4. og 5. gr. laganna var svo ákveðið, að bankaábyrgð, sem greidd hefði verið eftir 28. janúar 1960, skyldi gerð upp á hinu nýja gengi og gengismun, sem þannig myndaðist, bæri að greiða í sérstakan reikning Seðlabankans. Samkvæmt þessu innti Útvegsbankinn af hendi gengismuninn, kr. 109.057.25, til Seðlabankans, og var Ó dæmt að greiða Útvegsbankanum þá fjárhæð, enda brutu nefnd lagaákvæði eigi í bága við 67. gr. stjórnarskrárinnar, svo sem Ó hélt fram 366

Gjafsókn. Gjafvörn.

Sækjandi dánarbóta fær gjafsókn fyrir Hæstarétti 167
Hreppsfélag og elliheimili, sem deildu um lögheimili vistkonu elliheimilisins, fengu bæði gjafsókn fyrir Hæstarétti 210
Sækjandi slysabóta fær gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæsta-

	Bls.
rétti	268
Móðir fær gjafsókn í barnsfaðernismáli fyrir Hæstarétti 356, 545, 699, 881	
Sækjendur skaðabótamáls fá gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti	474
Hreppsfélög fá gjafsókn í héraði og fyrir Hæstarétti í máli gegn ráðherra f. h. Kirkjujarðasjóðs út af ómagameðlagi ..	503

Greiðsla.

- B var á árinu 1962 gert að greiða þinggjöld í Reykjavík, samtals að fjárhæð kr. 35.810.00, og var honum sendur gjaldheimtuseðill, þar sem nákvæmlega var greint, hverju hin einstöku skattgjöld námu. Þá var þess á gjaldheimtuseðlinum getið, að B hefði þegar greitt kr. 324.00, og næmu eftirstöðvar því kr. 35.486.00, er greiða skyldi með kr. 8.876.00 hinn 1. september og síðan með kr. 8.870.00 hinn 1. dag hvers mánaðar tímabilið október—desember 1962. Loks greindi á seðlinum: „Gjöld samtals 3581“. Eftir viðtöku gjaldseðilsins sendi B Gjaldheimtunni í Reykjavík tékkávisun, að fjárhæð kr. 3.581.00, „sem fullnaðargreiðslu á kröfu yðar samkvæmt gjaldheimtuseðli 1962“. Gjaldheimtan kvittaði fyrir fjárhæð þessari með þeirri athugasemd, að eftir stæðu af skattgjöldum B 1962 kr. 31.905.00. En B neitaði frekari greiðslu og áfrýjaði lögtaksgerð, sem fór fram hinn 17. nóvember 1962. B hlaut að vera ljóst þrátt fyrir fyrrgreinda talnavillu á einum stað á gjaldheimtuseðlinum, hverri fjárhæð skattgjöld hans námu, og hann gat ekki vænzt eftirgjafar þeirra af hendi Gjaldheimtunnar, sem til slíks hafði enga heimild. Lögtaksgerðin var samkvæmt þessu staðfest 249
- H var á bæjarþingi hinn 9. desember 1961 dæmt að greiða O skuld samkvæmt fjórum víxlum, samtals kr. 114.500.00, ásamt vöxtum, þóknun, afsagnarkostnaði og málskostnaði. Hófst O síðan handa um fjárnámsaðgerðir til tryggingar dómskuldinni. H krafðist þess, að til frádráttar fjárnámskröfunni kæmu kr. 117.000.00, „er greiddar hefðu verið upp í dómskuldina“: 1) H hafði greitt O hinn 25. nóvember 1961, áður en bæjarþingsdómurinn var upp kveðinn, inn á reikning sinn án fyrirvara kr. 27.000.00, sem látnar voru ganga upp í aðrar skuldir en þær, sem dómsmálið tók til. H gat ekki síðar krafizt þess, að greiðsla þessi kæmi dóm-skuldinni til frádráttar. 2) Hinn 25. nóvember 1961 gaf H út til O ávísun á „sérstakar sildaruppbætur“, að fjárhæð kr. 40.000.00. Upp í ávísun þessa voru greiddar hinn 22. desember 1961 kr. 16.557.00, 17. maí 1962 kr. 9.264.60 og 27. desember 1962 kr. 5.354.28, samtals kr. 31.175.88. Voru

greiðslur þessar allar af hendi inntar, eftir að bæjarþingsdómurinn var upp kveðinn, og töldust hafa gengið upp í dómskuldina, enda skulu greiðslur skuldunauts, sé ekki öðruvísi samið, ganga upp í lögfullar kröfur lánardrottins, sem aðfararheimild er fengin fyrir, áður en aðrar kröfur eru kvittaðar. 3) Hinn 10. janúar 1962 greiddi H kr. 50.000.00 með fyrirmælum um, að sú fjárhæð skyldi ganga upp í kröfur þær, sem bæjarþingsdómurinn tók til, og bar að draga greiðslu þessa frá fjárnámskröfunni. Samkvæmt þessu var dæmt fjárnám á hendur H til tryggingar kr. 114.500.00 ÷ 81.175.88, þ. e. kr. 33.324.12, ásamt vöxtum, bóknun og kostnaði, eins og ákveðið var í dómi bæjarþings, og svo öðrum lögkostnaði 540	540
Samábyrgð Íslands á fiskiskipum greiddi H útgerðarmanni hinn 21. ágúst 1961 kr. 19.890.00 sem iðgjaldsstyrk vegna váttryggingar fiskibáts H fyrir árið 1949, og miðaði Samábyrgðin greiðslu þessa við það, að hún yrði ekki látin ganga til annarra nota. Og þar sem H hafði ekki áður greitt iðgjaldið bátaábyrgðarfélagi því, sem um var að tefla, hafði hann með viðtöku greindrar fjárhæðar skuldbundið sig til að skila henni til félagsins. Samkvæmt þessu var H dæmt að greiða félaginu fjárhæðina 818	818

Gæzluvarðhald.

Gæzluvarðhaldsvist sökunauts lánin koma til frádráttar dæmdri refsivist 777	777
---	-----

Hefð. Sjá eignarhefð.

Heimvísun. Sjá ómerking.

Hlutafélög. Sjá félög.

Húsaleiga.

Með skriflegum leigusamningi 27. júlí 1962 seldi H leigutakanum Á á leigu íbúð sína. Skyldi leigutíminn hefjast 1. ágúst 1962 og lúka án sérstakrar uppsagnar 1. ágúst 1963. Á vék ekki úr íbúðinni, að loknum leigutíma samkvæmt samningi aðilja, og hinn 26. september 1963 krafðist H útburðar Á úr íbúðinni. Í ljós var leitt, að H hafði tekið við úr hendi Á leigugreiðslu eftir íbúðina fyrir ágústmánuð 1963 án sannaðs fyrirvara, og húsaleigu fyrir mánuðina september og október 1963 hafði Á lagt í greiðslugeymslu banka. Að svo vöxnu hafði eftir 1. ágúst 1963 stofnast Á til handa leigumáli um íbúðina, og var því synjað um útburð 174	174
--	-----

Iðnréttindi.

H, sem hafði sveinsréttindi í rakaraíðn, sætti ákæru samkvæmt 14. gr. sbr. 27. gr. laga um iðju og iðnað nr. 18/1927, sbr. 2. og 15. gr. laga nr. 105/1936, fyrir að starfrækja rakarastofu í Reykjavík án þess að hafa til þess „tilskilin meistararéttindi“. Nokkurn hluta þess tímabils, sem ákæran tók til, hafði H unnið einn á rakarastofunni, og var honum sá rekstur rakarastofunnar heimill samkvæmt sveinsbréfi sínu í iðninni. Annan hluta greinds tímabils hafði H rakarsvein í þjónustu sinni, sem eigi hafði öðlzt meistaréttindi, og taldist rekstur stofunnar með þeim hætti varða við nefnd lagaboð, en refsing var látin niður falla samkvæmt 74. gr. laga nr. 19/1940. Eigi var til greina tekin krafa ákærvalds um, að H yrði sviptur iðnréttindum sínum 59

Innsetningargerðir.

Þeir J og S voru sameigendur jarðarinnar Sámstaða III í Fljótshlíðarhreppi, en að beiðni þeirra voru landskipti gerð hinn 3. ágúst 1962. Samkvæmt umsókn J í bréfi 15. nóvember 1961 leyfði hreppsnefnd honum hinn 11. júní 1962 að girða yfir gamla heimreið, „þar sem hún liggur yfir tún hans“, og girti J síðan. Lögmaður S ritaði hreppsnefnd hinn 19. október 1962 og fór þess á leit, að samþykkt hennar frá 11. júní 1962 yrði úr gildi felld, en hreppsnefnd synjaði þeirri málaleitun 28. október 1962. Samkvæmt beiðni S og skírskotun til 40. gr. vegalaga nr. 34/1947 felldi vegamálastjóri hinn 15. febrúar 1963 hins vegar úr gildi ákvörðun hreppsnefndar, sem þá lét opna heimreiðina, en J lokaði henni af nýju. S ritaði því næst sýslumanni hinn 13. júní 1963 og krafðist þess, að girðingin yrði rofin með fógeta-valdi. Samkvæmt 40. gr. vegalaga nr. 34/1947 mátti skjóta úrskurði hreppsnefndar um ágreiningsefni, slíkt sem hér var um að tefla, til vegamálastjóra, en það málsskot var með 16. gr. girðingalaga nr. 24/1952 lagt til sýslunefndar. Gat úrskurður vegamálastjóra þegar af þeirri ástæðu engu ráðið um sakarefni, og skipti eigi máli, þó að aftur yrði á þessu breyting með 79. gr. vegalaga nr. 71/1963. Í málinu var eigi þörf slíkra bráðabirgðaaðgerða, að innsetningargerð yrði heimiluð, án þess að kveðið væri á um efnislegan rétt málsaðilja. Og þar sem ágreiningur þeirra snerist um það, hvort umferðarkvöð til handa S hvíldi á úrskiptu landi J, átti mál til úrlausnar ágreiningnum heima fyrir vettvangsdómi samkvæmt 16. gr. laga nr. 41/1919. Krafa S um innsetningargerð var samkvæmt þessu ekki tekin til greina .. 344

Kaup og sala.

Með kaupsamningi 26. nóvember 1960 keypti B af T fasteign í Reykjavík, „sem er nánar tilgreint skáli, er stendur framanvert á lóð hinnar seldu eignar, svo og íveruhús á baklóð og verkstæðishús á baklóð og lóð sú, er framangreindar eignir standa á“. Tekið var fram í kaupsamningnum, að eignirnar seljist „í því ástandi, sem þær nú eru í og kaupandi hefur kynnt sér og sætt sig við“. Hinn 6. janúar 1961 var afsal fyrir eigninni gefið út til handa kaupanda, sem tók við henni þá um áramótin. Skömmu síðar varð vart leka um þak húsa, og leiddi það til þess, að aðili, sem tekið hafði á leigu íbúðarhúsið og verkstæðishúsið fluttist úr þeim í aprílmánuði 1961. Með mats- og skoðunargerðum dómkvaddra manna var leitt í ljós, að ýmsir gallar voru á hinum seldu húsum, og nam viðgerðarkostnaður samkvæmt reikningum kr. 109.695.09. Í skaðabótamáli, sem B höfðaði á hendur T af þessu efni, krafðist B þeirrar fjárhæðar auk leigutaps, kr. 10.000.00. Viðurkennt var, að umboðsmaður B, sem var smiður, hafði veitt athygli lekastað í þaki, þar sem iðnaðarhúsið tengdist íbúðarhúsinu. Var það brýnt tilefni til frekari athugunar, en aðstaða til skoðunar var mjög hæg. Að svo vöxnu og þar sem T hafði ekki sannanlega blekkst B eða umboðsmann hennar, var T dæmd sýkna, og úr gildi var felld kyrrsetningargerð, sem framkvæmd hafði verið til tryggingar kröfum B 108

B var söluumboðsmaður erlendrar verksmiðju (S), og fyrir milligöngu hans komst á samningur um sölu S á vél í fiskibát H. Um efndir kaupsamningsins af hendi H gekk í þófi, sem lyktaði með því, að kaupin gengu til baka. Af þessu leiddi, að B varð af umboðslaunum sínum, er hann taldi nema kr. 59.620.00. Hann kvaðst og hafa haft kostnað af vátryggingu í þessu sambandi, kr. 7.108.00. Höfðaði B mál á hendur H til greiðslu þessara fjárhæða auk miskabóta, kr. 100.000.00. En þar sem B var ekki sjálfur aðili að kaupsamningnum, og eigi varð af gögnum málsins ráðið, að stofnast hefði nokkurt það réttarsamband milli hans og H, er rennt gæti stoðum undir kröfur hans, var H dæmd sýkna 219

Í októbermánuði 1960 sneri MF, kaupmaður í Vestmannaeyjum, sér til M, kaupmiðlara í Reykjavík, og pantaði hjá honum netjakúlur frá Nordisk Kamfabrik Aktieselskab (N) í Danmörku, og að sögn MF tók hann fram, að netjakúlurnar skyldu sendar til landsins sem fyrst með skipi frá Eimskipafélagi Íslands (E), sem tæki sama farmgjald til allra hafna landsins, enda væri varan eigi samkeppnishæf, ef leggja þyrfti á hana aukafarmgjald vegna flutnings frá

Reykjavík til Vestmannaeyja. Kveður MF greind fyrirmæli hafa verið samþykkt af M. Með bréfi 7. nóvember 1960 tilkynnti M, að netjakúlurnar hefðu verið sendar áleiðis til landsins með skipi E, Tungufossi. En eigi komu þær með því skipi, heldur einu skipa Sameinaða eimskipafélagsins danska (S). Var þeim skipað upp í Reykjavík og þær síðan sendar þaðan til Vestmannaeyja, en farmgjald fyrir þann flutning nam d. kr. 797.74. MF neitaði að leysa til sín fylgiskjöl vörusendingarinnar, nema greint aukafarmgjald væri dregið frá, og tjáðist hann hafa tilkynnt M þetta skömmu eftir áramót 1960 og 1961. Hafi M þá lofað að greiða flutningskostnað þenna til banka í Vestmannaeyjum, en á því urðu engar efndir. M kannaðist ekki við áskilnað MF um sendingu vörunnar með skipi frá E. Er MF kvartaði, eins og áður greinir, kvaðst hann hins vegar hafa boðizt til að greiða sjálfur helming aukafarmgjaldsins og stuðla að því, að N og S greiddu hinn helminginn. Er engar greiðslur vegna þessa aukakostnaðar höfðu verið inntar af hendi í lok vetrarvertíðar 1961, kveðst MF hafa tilkynnt innheimtubankanum, að hann myndi ekki leysa vöruna til sín. Haustið 1961 fékk N loks vitneskju um, hvernig komið var málum þessum, og gerði MF þá með bréfi 27. nóvember 1961 tilboð um að falla frá kröfu um greiðslu aukafarmgjaldsins, en MF hafnaði því tilboði með bréfi 5. desember 1961. Höfðaði N þá mál með stefnu 15. desember 1961 á hendur MF og krafðist fullrar greiðslu vörunnar, þ. á m. aukafarmgjaldsins. Þegar öll atvik voru virt, var við það miðað, að af hendi MF hefði áskilnaður verið gerður um sendingu vörunnar með skipum E frá Kaupmannahöfn til Vestmannaeyja. Þeim áskilnaði hafði eigi verið fullnægt, og M efndi eigi það loforð, sem hann að eigin sögn gaf, varðandi greiðslu aukafarmgjaldsins. Er N hins vegar að lokum bauð MF þau kjör, sem hann hafði í upphafi krafizt, var dráttur á því að veita honum umráð vörunnar orðinn svo mikill, að riftun kaupsins var honum heimil. Samkvæmt þessu voru dómkröfur N eigi teknar til greina

258

Í septembermánuði 1960 keypti R bifreið af G og greiddi hluta kaupverðsins, kr. 52.000.00, með víxlum, sem hann sjálfur hafði samþykkt. Víxlar þessir lentu í vanskilum. Varð þá að samkomulagi, að G fékk í þeirra stað víxla á hendur öðrum aðilja. Þá víxla reyndi G að innheimta með málsókn, en án árangurs. Höfðaði G þá mál á hendur R til heimtu skuldar hans vegna þessara viðskipta. Í málinu hafði R m. a. uppi þá vörn, að G hefði tekið við víxlunum sem fullnaðargreiðslu. En talið var, að G hefði tekið við þeim á þeirri forsendu, að þeir fengjust greiddir hjá sam-

þykkjanda þeirra, og að honum hefði verið heimilt að höfða mál til innheimtu þeirra. En að því leyti sem víxlarnir greiddust ekki, hefði upphaflegt skuldasamband aðilja orðið virkt af nýju. Að svo vöxnu var R dæmt að greiða víxil-fjárhæðirnar ásamt vöxtum og kostnaði, að frádregnum kr. 3.000.00, sem víxilskuldarinn hafði greitt 900

Kaupgjald. Sjá vinnulaun.

Kaupmiðlun. Sjá kaup og sala.

Kristfé.

Í máldagabók Péturs biskups 1394, sbr. erindisbréf handa biskupum 1. júlí 1746, segir um kirkju á Grenjaðarstað: „Hér skal og vera þriggja marka kristfjár ómagi, og stendur fyrir Geitafell“. Með hæstaréttardómi 25. janúar 1878, sem staðfesti að niðurstöðu til landsyfirréttardóm frá 1. júní 1874, var sóknarprestinum í Grenjaðarstaðarprestakalli dæmt skylt að greiða til fátækra sjóðs Helgastaðahrepps fyrir fardagaárin 1867—1874 144 álnir á landsvísu eða í peningum eftir hvers árs verðlagsskrár meðalverði allra meðalverða. Er niðurstaða dómanna á því reist, að samkvæmt fornum máldögum Grenjaðarstaðarkirkju hvíli á henni árleg afgjaldsskylda, 144 álnir á landsvísu, til fátækra sjóðs Helgastaðahrepps, og er meðal annars vísað til greindrar máldagabókar og erindisbréfs fyrir biskupa. Bar að leggja hæstaréttardóminn frá 1878 til grundvallar um það, að afgjaldsskyldan til handa Helgastaðahreppi hefði þá hvílt á Grenjaðarstaðarprestakalli. Með stjórnarráðstöfun 28. desember 1893 var Helgastaðahreppi skipt í tvö hreppsfélög, Reykdælahrepp og Aðaldælahrepp, og skyldi eignum og skuldum Helgastaðahrepps skipt þannig milli hinna nýju hreppa, að í hlut Reykdælahrepps komu $\frac{9}{15}$, en í hlut Aðaldælahrepps $\frac{7}{15}$. Samkvæmt lögum nr. 46/1907 var hreppstjórum falið að innheimta eftirgjöld kirkjujarða, er renna skyldu í Prestlaunasjóð. Þessi skipan kom til framkvæmda, að því er Grenjaðarstaðarprestakall varðar, árið 1911, er þar urðu prestaskipti. Þá var með lögum nr. 50/1907 ákveðið, að andvirði seldra kirkjujarða og ítaka og svo peningaeign prestakalla skyldu renna í Kirkjujarðasjóð. Fram til 1911 var sóknarprestur Grenjaðarstaðar í fyrirsvari um fullnægju umræddrar afgjaldsskyldu til hreppanna, en þá fluttist fyrirvarið í Stjórnarráðið vegna sjóða þeirra, sem tekjur af kirkjujörðum og andvirði seldra jarða rann til samkvæmt lögunum frá 1907. Kirkjujarðasjóður seldi Geitafell árið 1916, og féll andvirði jarðarinnar til hans, án þess

að áskilið væri með samþykki fyrirsvarsmanna hreppanna, að kaupandi Geitafells tækist afgjaldsskylduna á hendur, og fór því við sölu jarðarinnar engin lögmæt skuldskeyting fram. Af þessu leiddi, að afgjaldsskylda hvíldi áfram á Kirkjujarðasjóði. Þar sem Stjórnarráðið felldi greiðslu niður árið 1958, höfðuðu Reykdælahreppur og Aðaldælahreppur mál gegn Kirkjujarðasjóði með stefnu 30. maí 1961 til heimtu afgjalds fyrir árin 1958—1960, samtals að fjárhæð kr. 6.245.28, að $\frac{8}{15}$ hlutum til Reykdælahrepps, þ. e. kr. 3.330.82, og að $\frac{7}{15}$ hlutum til Aðaldælahrepps, þ. e. kr. 2.914.46. Samkvæmt því, sem rakið var, voru kröfur hreppanna teknar til greina 503

Kyrrsetning.

Til tryggingar skaðabótakröfu vegna galla á seldri fasteign var kyrrsett geymslufé í banka. Sýknað var af bótakröfunni og kyrrsetningin úr gildi felld 108

Aðilja dæmt að greiða fébætur vegna galla á seldri húseign og staðfest kyrrsetning, sem framkvæmd hafði verið til tryggingar bótakröfunni 474

Kærumál.

a) Einkamál.

1. Dómarar.

Sýslumaður, sem var í fyrirsvari sýslunefndar og sýslusjóðs í dómsmáli gegn þeim aðiljum, vék dómarasæti í málinu, og var lögfræðingur skipaður setudómari. Áður en málið var til lykta leitt, var setudómariinn skipaður fulltrúi sýslumanns, og mátti hann eftir það eigi með málið fara 668

2. Frávísun.

Héraðsdómari vísaði frá dómi máli gegn tveimur aðiljum, sem stefnt var í héraði. Frávísunin var úr gildi felld, að því er varðaði annan greindra málsaðilja 34

Lagaheimild brast til kæru úrskurðar héraðsdóms, þar sem hrundið var kröfu um að draga tiltekinn aðilja inn í barnsfaðernismál, sbr. 21. gr. laga nr. 57/1962. Var kæru úrskurðarins því vísað frá Hæstarétti 246

Héraðsdómari vísaði máli frá dómi vegna vanreifunar, og var frávísunardómurinn staðfestur 555, 665

Staðfestur frávísunardómur í máli, sem höfðað hafði verið á röngu varnarþingi 726

3. Lögmansþóknun.

Ágreiningi um þóknun hæstaréttarlögmanns fyrir málflutning var skotið undir úrskurð stjórnar Lögmannafélags Íslands,

sem ákvað þóknunina kr. 117.000.00. Báðir aðiljar kærðu þessa úrlausn fyrir Hæstarétti, og þar var þóknunin ákveðin kr. 130.000.00 649

3. Réttarneitun.

Á uppboðsþingi kom fram krafa uppboðspólanda um frestun uppboðs. Uppboðshaldari sinnti í engu kröfu þessari, og kærði uppboðspólandi þá málsmeðferð fyrir Hæstarétti, sbr. lokaákvæði 21. gr. laga nr. 57/1962. Uppboðshaldara var dæmt skylt að taka afstöðu til greindrar kröfu í úrskurðarformi samkvæmt 190. gr. laga nr. 85/1936 965

4. Uppboð.

Með bréfi til bæjarfógetans á Sauðárkróki 2. maí 1963 krafðist Sparisjóður Sauðárkróks uppboðs á vélbáti útgerðarfélagsins M til lúkningar eftirstöðvum veðskuldar, kr. 380.000.00, og hinn 7. s. m. gerði Fiskveiðasjóður Íslands kröfu um sölu sama vélbáts á uppboði til lúkningar eftirstöðvum veðskuldar, kr. 116.000.00, auk vaxta og kostnaðar í báðum tilvikum. Eftir að uppboðsmáli þessu hafði hvað eftir annað verið frestað, var það tekið fyrir hinn 7. marz 1964. Var þá ákveðið að flytja málið til Hafnarfjarðar og láta uppboð fara þar fram hinn 17. marz 1964, en vélbáturinn var þá til viðgerðar í skipasmíðastöð í Hafnarfirði. Er hér var komið, höfðu áðurgreindir kröfuhafar afturkallað uppboðsbeiðnir sínar, en aðrir aðiljar gengið inn í uppboðsmálið, þar á meðal átta nafngreindir menn, sem samkvæmt jafnmörgum héraðsdómum áttu kröfur á hendur M með sjóveðrétti í bátnum. Á uppboðsþingi 17. marz 1964 lagði umboðsmaður M fram áfrýjunarstefnur allra dóma og fjárnámsgerða téðra sjóveðsréttarhafa og krafðist frestunar uppboðsins. Var því að svo komnu frestað, en skipasmíðastöðinni eftir kröfu sjóveðréttarhafanna jafnframt tilkynnt, að eigi mætti afhenda bátinn án samþykkis uppboðshaldara. Með bréfi 25. maí 1964 krafðist uppboðspólandi þess því næst, að bann þetta yrði úr gildi fellt, en sjó sjóveðréttarhafanna mótmæltu því. Þar sem uppboðspólandi hafði með framkomu sinni í skiptum aðilja valdið því, að fullnaðarlyktir dómsmála, sem um var að tefla, töfðust að óþörfu, þótti hann ekki eiga rétt til þess, eins og á stóð, að fá vélbátinn í sínar vörzlur, nema gegn hæfilegri tryggingu að mati uppboðshaldara 613

5. Varnarþing.

L var sóttur fyrir sjó- og verzlunardómi Vestmannaeyja um bætur fyrir tjón, sem varð á hafnargarðinum í Vestmanna-

eyjum af völdum togara í eigu L. Mál þetta bar samkvæmt eðli sínu og 84. gr. laga nr. 85/1936 undir nefndan sjó- og verzlunardóm. Var því hrundið frávisunarkröfu, sem umboðsmaður L reisti á því, að málið hefði verið höfðað á röngu varnarþingi	74
Staðfestur frávisunardómur í máli, sem höfðað hafði verið á röngu varnarþingi	726

6. Vitni.

Lögmaður stefnda í héraði mótmælti því, að vitni, sem að tilhlutan lögmanns stefnanda voru komin á þingstað, yrðu leidd, þar sem hann hefði eigi þrátt fyrir tilmæli sín í þá átt fengið fyrir þinghaldið vitneskju um nöfn umræddra vitna, svo að hann mætti búa sig undir yfirheyrslu þeirra. Þegar vitni kemur fyrir dóm, metur dómari samkvæmt 133. gr. laga nr. 85/1936 þau atriði, sem vitnaleiðslu varða, þar á meðal hvort vitnaleiðslu skuli fresta vegna hagsmuna vitnastefnda. Hins vegar er það eigi samkvæmt nefndum lögum né öðrum réttarreglum skilyrði fyrir framkvæmd vitnaleiðslu af hálfu málsaðilja, að gagnaðilja hafi verið tilkynnt með tilteknum fyrirvara nöfn vitna, sem fyrir dóm eiga að koma. Var því staðfestur úrskurður héraðsdóms um, að vitnaleiðsla sú, sem um var að tefla, skyldi fara fram 866

b) Opinber mál.

1. Frávisun.

G sætti ákæru fyrir að hafa annazt fólksflutninga með bifreið, er tók 32 farþega, án þess að hafa til þess sérleyfi ríkisstjórnar samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 42/1956 og 1. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 82/1956. Héraðsdómur vísaði málinu frá sér, þar sem eigi hafði verið aflað úrskurðar ráðherra samkvæmt niðurlagsákvæðum greindra lagaboða. En þar sem ákvæði þessi um úrskurð ráðherra tóku ekki til sakarefnis, var frávisunardómurinn þegar af þeirri ástæðu úr gildi felldur 104

Að lokinni löglegri eftirför tók varðskip brezkan togara á úthafinu vegna ætlaðs fiskveiðabrots í landhelgi, en skipstjóri togarans komst undan. Togarinn var fluttur til Reykjavíkur, þar sem málið var rannsakað, án þess að skipstjórinn kæmi fyrir dóm. Á hendur honum gaf saksóknari ríkisins út ákæru, sem birt var á heimili ákærða í Skotlandi. Honum var skipaður verjandi, sem krafðist frávisunar málsins. Ákæruatriðin voru: 1) Að haga siglingu togarans þannig, meðan á eftirförinni stóð, að árekstur varð milli skipanna, og var sú háttsemi talin varða við 261. gr.

siglingalaga nr. 56/1914 og 4. mgr. 220. gr. laga nr. 19/1940. Þar sem ákærði hafði ekki komið fyrir dóm og huglæg skilyrði refsingar því eigi könnuð, var ákveðin frestun dómstöku þessa þáttar ákærunnar. 2) Að hafa gerzt sekur um ólöglegar botnvörpuveiðar innan fiskveiðimarka. Kveðið var á um dómtöku þessa ákæruatriðis, þar sem það mátti rannsaka til hlítar, þó að ákærði yrði eigi dómprófaður .. 428

Varðskip veitti erlendum togara eftirför og tók hann á úthafinu vegna ætlaðs fiskveiðabrots í landhelgi. Héraðsdómur taldi töku togarans, eins og á stóð, eigi að þjóðarétti veita íslenskum dómstólum lögsöguvald í máli ákæruvaldsins gegn skipstjóranum og vísaði málinu því frá dómi. Samkvæmt gögnum málsins kvað Hæstiréttur eigi sannað, að togarinn hefði verið að ólöglegum veiðum, og staðfesti héraðsdóminn 859

2. Vitni.

Saksóknari ríkisins krafðist þess, að aðili, er gert hafði skaðabótakröfu á hendur ákærða í refsímáli, staðfesti framburð sinn í því máli sem vitni. Héraðsdómari synjaði staðfestingar vegna hagsmuna greinds aðilja af málalokum. Hæstiréttur felldi úrskurð héraðsdómara úr gildi, þar sem engin ákvæði í lögum stæðu því í vegi, að sá, sem bóta krefst í opinberu máli, staðfesti framburð sinn, enda meti dómari síðan sönnunargildi framburðarins 869

Landamerkjамál.

Býli í Eyjafirði nýttu fjalllendi óskipt til beitar. Einn jarðeigenda (S) taldi býlinu F eigi heyra til sambeit í fjalllendinu, heldur hluti þess sem eignarland innan tiltekinna marka. S tókst ekki að færa sönnur að staðhæfingum sínum í þessu efni, og voru kröfur hans um mörk F gagnvart hinum býlunum því eigi teknar til greina 284

Vestan Hítarár eru jarðirnar Hítardalsvellir (H) og Moldbrekka (M). Liggja jarðirnar saman, og er M neðar með ánni. Á þessu svæði er Kattarfoss í Hítará. Deilt var um sameiginleg mörk jarðanna. Eigandi H krafðist þess, að endapunktur þeirra marka við Hítará yrði talinn í kennileiti fyrir neðan Kattarfoss, en eigandi M og eigandi veiðiréttar fyrir landi M kröfðust þess, að markalína þessi teldist enda í Kattarfossbrún. Greindar jarðir voru fyrrum báðar kirkjujarðir. Með afsali 4. nóvember 1916, þinglýstu 7. júní 1917, seldi ráðherra Íslands samkvæmt heimild í lögum nr. 50/1907 ábúanda M (S) jörðina, en skildi undan sölunni „vatnsaflíð í Kattarfossi í Hítardalsá ásamt afnotarétti lands til hagnýtingar“ því. Í ummælum þessum fólst ráðagerð um,

að land M tæki upp fyrir fossinn. Af öðrum gögnum mátti hins vegar ráða, að nokkur vafi hefði verið um mörk þessi. Var því eigi í ljós leitt, að S hefði vitað eða átt að vita ráðherra hafa af vangá afsalað skika af landi H, sem þá var enn í eigu Kirkjujarðasjóðs undir yfirstjórn ráðherra. Með afsali 20. október 1920, þinglýstu 4. janúar 1933, seldi S með sömu ummerkjum veiðirétt fyrir landi M. Þar sem tilgreindum mörkum í afsali ráðherra varð ekki hnekkt, urðu heimildir réttartaka S eigi heldur vefngdar. Samkvæmt þessu var dæmt, að endapunktur umræddrar markalínu skyldi vera í Kattarfossbrún 618

Landhelgisbrot. Sjá fiskveiðabrot.

Landhelgisgæzlan.

Eigi var sannað, að fiskiskip, sem varðskip veitti eftirför út úr landhelgi og stöðvaði á úthafinu, hefði verið innan fiskveiðimarka, er varðskipið gaf því stöðvunarmerki. Að alþjóðarétti brast íslenska dómstóla því að svo stöddu lögsöguvald til að leggja dóm á sakarefni, og var málinu því vísað frá dómstólum 10, 44

Gæzluflugvél Landhelgisgæzlunnar framkvæmdi staðarákvörðun yfir fiskibáti, sem grunaður var um ólöglegar veiðar innan fiskveiðimarka. Athugavert þótti, að eigi hafði af hendi gæzlumanna verið reynt að gera bátsverjum viðvart, er staðarákvörðun hafði verið gerð 833, 851

Landskipti.

Yfirlandskiptagerð felld úr gildi vegna vanhæfis landskiptamanns 179

Leiga. Sjá húsaleiga.

Leigubifreiðar.

Á árunum 1960 og 1961 ók B bílstjóri leigubifreiðum í Reykjavík fyrir færri en 8 farþega án þess að hafa afgreiðslu í bifreiðastöð í Reykjavík og án atvinnuleysis til leigubifreiðaaaksturs þar. Fyrir þetta var B dæmd sekt samkvæmt 1. mgr. 2. gr. reglugerðar um takmörkun leigubifreiða í Reykjavík og ráðstöfun atvinnuleyfa nr. 202/1959, sbr. 3. gr. laga nr. 40/1957 og lög nr. 29/1958. Af hendi B var því haldið fram B til sýknu, að greind refsíákvæði brytu í bága við 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944. En þar sem almenni löggjafinn hafði metið til almenningsheilla ráðstafanir þær um takmarkanir á leigubifreiðum, sem um var að tefla, varð því mati ekki haggð 960

Líkamsáverkar. Sjá efnisskrá IV og skaðabætur.

Líkskurður.

Læknir framkvæmir réttarkrufningu á líki manns, sem farizt hafði í umferðarslysi, og gerir grein fyrir dánarorsök 805

Ljósmeður.

Af gögnum barnsfaðernismáls varð eigi séð, að ljósmóðir hefði spurt móður um faðerni barns, svo sem boðið er í 214. gr. laga nr. 85/1936 699

Loðdýrarækt. Sjá sundmarðaelði.

Læknar. Sjá mat og skoðun.

Banamein	406, 805
Blóðrannsókn:	
Barnsfaðernismál	54, 704, 728, 805, 908
Bifreiðamál	356, 545, 699, 881
Getnaðar- og meðgöngutími	356, 545, 699, 881
Líkamsáverkar	19, 268, 513, 704, 805
Líkskurður	805
Örorka	19, 268, 513

Læknaráð. Sjá mat og skoðun.

Um getnaðar- og meðgöngutíma	356, 545
Um örorku	19

Lög. Lögskýring. Sbr. alþjóðalög, lögsaga.

- G vann að uppskipun á pípum úr kaupskipi í Reykjavík og sá þá pakka falla úr einni pípunni. G hirti pakka þessa, en í þeim reyndust vera gamlir útlendir gullpeningar, sem hann sló eign sinni á. Engin vitneskja fékkst um eiganda peninga þessara né um það, með hverjum hætti þeir hefðu komizt í umrædda pípu. Í ákæru var háttsemi G talin varða aðallega við 244. gr. laga nr. 19/1940, en til vara við 246. gr. þeirra laga. Dæmt var samkvæmt varakröfunni 1
- H, sem hafði sveinspróf í rakaraiðn, sætti ákæru samkvæmt 1. mgr. 14. gr. sbr. 27. gr. laga um iðju og iðnað nr. 18/1927 sbr. 2. gr. laga nr. 105/1936 fyrir að hafa á árinu 1961 starfrækt rakarastofu í Reykjavík „án þess að hafa til þess tilskilin meistararéttindi“. H hafði unnið einn í rakarastofu sinni nokkurn hluta þess tímabils, sem ákæran tók til, og var honum að því leyti dæmd sýkna. Hins vegar hafði hann um skeið haft í þjónustu sinni starfsmann, sem eigi hafði meistararéttindi í iðninni, og varðaði starfræksla rakarastofunnar með þeim hætti við greind lagaboð 59

- Togari í eigu erlends útgerðarmanns strandaði við Vestmannaeyjar og sókk eftir að hafa valdið miklum spjöllum á hafnargarði þar. Af þessu efni höfðaði bæjarstjóri Vestmannaeyja vegna hafnarsjóðs skaðabótamál fyrir sjó- og verzlunardómi Vestmannaeyja gegn eiganda togarans, sem krafðist frávísunar, þar sem íslenska dómstóla brýsti, eins og á stóð, lögsöguvald í málinu. Dæmt var, að skaðabótamálið bæri samkvæmt eðli sínu og undirstöðurökum 84. gr. laga um meðferð einkamála í héraði nr. 85/1936 undir sjó- og verzlunardóm Vestmannaeyja, og var frávísunarkröfu stefnda því hrundið 74
- Samkvæmt grundvallarreglum 45. gr. laga nr. 57/1962 um Hæstarétt Íslands var þar tekin til greina leiðrétting málsaðilja á kröfugerð hans í héraði, sem stafað hafði af mis- skilningi á málsatvikum og ónógri athugun á lagareglum .. 197
- Í upphafsákvæði og 2. og 3. tölulið 38. gr. laga um samvinnufélög nr. 36/1921 var svo fyrir mælt, að þangað til gagngerð endurskoðun á löggjöf um tekjur sveitarfélaga hefði farið fram, skyldu samvinnufélög greiða auk útsvars af arði, sem leiddi af viðskiptum utanfélagsmanna, allt að 2% af virðingarverði húsa, sem félögin notuðu við starfrækslu sína. Skattgjald þetta (samvinnuskattur) var í rauninni útsvars- greiðsla, sem kom í stað útsvars af arði af viðskiptum félagsmanna, sem samvinnufélög greiddu ekki. Greind ákvæði laga nr. 36/1921 voru tekin óbreytt upp í lög um samvinnufélög nr. 46/1937, sbr. og útsvarslög nr. 66/1945. Með lögum nr. 43/1960 var samvinnuskatturinn afnuminn og samvinnufélögum gert að greiða útsvar af veltu með sama hætti og öðrum gjaldendum. Nefnd lög, sem tóku gildi 9. júní 1960, bar að skýra þannig, að leggja bæri veltuútsvar á samvinnufélög árið 1960 og að samvinnuskattur vegna rekstrar ársins 1959 félli niður, ef hann var ógoldinn, en kæmi ella til frádráttar útsvarsfjárhæð 296
- Eftir ákvæðum 2. mgr. 8. gr. laga nr. 69/1962 var ekki undan- þeginn aðstöðugjaldi samkvæmt III. kafla laganna rekur kvikmyndahúss til tekjuöflunar elliheimili, enda sá rekur eigi eðlisþáttur í starfrækslu slíkrar stofnunar 309
- Mál var höfðað gegn skozkum togaraskipstjóra (S) fyrir brot gegn 261. gr. siglingalaga nr. 56/1914, 4. mgr. 220. gr. al- mennra hegningarlaga nr. 19/1940 og fiskveiðabrot sam- kvæmt 2. gr. reglugerðar nr. 3/1961 og fleiri lagaboðum. S hafði komið undan, er togari hans var tekinn. Hafði hann því ekki komið fyrir dóm. Málið hafði að öðru leyti verið rannsakað eftir föngum og ákæra birt S á heimili hans í Skotlandi, réttilega að þess lands lögum. Verjandi, sem S var skipaður, krafðist þess, að málinu yrði vísað frá

- dómstólum, þar sem heimildarlaust væri að lögum, að dómur gengi á hendur ákærða, eins og á stöð, að honum fjarverandi. Talið var skipta meginmáli um dóm, að því er varðaði ætlað brot S gegn greindum ákvæðum siglingalaga og almennra hegningarlaga, hvert var hugarfar hans á þeim tíma, er hann framdi verknað þann, sem saksótt var fyrir. Þetta varð ekki kannað til hlítar, nema með dómprófun á S sjálfum. Af ákvæðum 129. gr. laga um meðferð opinberra mála nr. 82/1961 varð leidd sú meginregla, að refsímál skuli því aðeins dæma á hendur sökunaut, sem fjarvistum er, að málið sé örugglega fullrannsakað. Að svo vöxnu varð að fresta dómtöku málsins um brot gegn ákvæðum siglingalaga og almennra hegningarlaga, er áður getur. Ætlað brot S gegn fiskveiðalöggjöfinni mátti hins vegar rannsaka að fullu, þó að S, sem eigi hafði sinnt kvaðningu fyrir dóm, væri eigi prófaður af dómara. Samkvæmt nefndri grundvallarreglu 129. gr. laga nr. 82/1961 var sá þáttur málsins því til dóms tekinn 428
- Sagt, að greiðslur skuldunauts til lánardrottins skuli, sé ekki öðruvísi samið, ganga upp í lögfullar kröfur lánardrottins, sem aðfararheimild er fyrir, áður en tekið er að kvitta aðrar kröfur hans 540
- Tilgangur stofnunarinnar Múlalundar í Reykjavík er að þjálfra sjúkt fólk og örkumla til hagnýtrar vinnu. Í því skyni eru öryrkjunum fengin í hendur hæfileg verkefni, og stofnunin hefur á sínum vegum sérfróða lækna ásamt þjálfunar- og hjúkrunarliði. Er rekstur stofnunarinnar því eðlisþáttur í líknarstarfsemi. Framleiðsla og sala ýmiss konar varnings, sem starfræksla stofnunarinnar leiddi til, voru því ekki atvinnurekstur í merkingu 4. gr. laga nr. 46/1954, 6. gr. laga nr. 70/1962 og 29. gr. laga nr. 69/1962 687
- Með kaupskipi var fluttur varningur frá New York til Reykjavíkur í fjórum kössum. Einungis tveggja kassanna var getið á farmskrá. Innihald hinna kassanna var því smyglvarningur. Leitt var í ljós, að tveir kaupskýslumenn stóðu að innflutningi þessum. Að svo vöxnu voru ekki efni til að refsa skipstjóra, sem ákæru sætti samkvæmt 1. mgr. 22. gr. sbr. 42. gr. laga um tollheimtu og tolleftirlit nr. 68/1956 742
- Sagt, að hvorki í lögum nr. 85/1936 um meðferð einkamála í héraði né í öðrum réttarfyrimælum sé það gert að skilyrði fyrir framkvæmd vitnaleiðslu af hálfu annars málsaðilja, að gagnaðilja hans hafi verið tilkynnt með tilteknum fyrirvara nöfn vitna þeirra, sem fyrir dóm eigi að koma. Þegar vitni hins vegar er komið fyrir dóm, metur dómari samkvæmt 133. gr. laga nr. 85/1936 atriði, sem vitnaleiðsluna varða, þar á meðal frestbeiðni vitnastefnda, sem kann

að telja sig vanbúinn að gæta hagsmuna sinna í sambandi við vitnaleiðsluna	866
Sögð engin ákvæði í lögum, er standi því í vegi, að sá, sem bótakröfu hefur uppi í opinberu máli, heitfesti vætti sitt, en vitaskuld metur dómur gildi slíks vættis	869
Er staða ríkisstarfsmanns var lögð niður, átti hann samkvæmt 14. gr. laga nr. 38/1954 rétt til launa sex mánuði. Eigi tóku ákvæði nefndrar greinar til aukagreiðslna, er starfsmaðurinn hafði notið, né orlofsfjár. Hins vegar skyldu launin reiknuð fyrir hvern hinna sex mánaða um sig eftir ákvæðum gildandi launalaga og annarra reglna um launaflokk þann, sem um var að tefla	936, 942, 948, 954

Lögbann.

Einn eigenda fjölbýlishúss hugðist samkvæmt leyfi byggingaryfirvalda reisa bílskúr á lóð hússins. Annar sameigendanna, sem öðlazzt hafði hlutfallslegan rétt yfir lóðarhluta þeim, sem um var að tefla, fékk lagt við byggingu bílskúrsins þar lögbann, sem staðfest var	79
Malarnám var í óskiptri sameign eigenda tveggja jarða. Við einhliða nýtingu námunnar af hendi eins eiganda hennar var lagt lögbann samkvæmt kröfu annars sameiganda	417
Samkvæmt kröfu Félagsmálaráðuneytisins lagt lögbann við byggingu íbúðarhúss á Ísafirði á svæði, þar sem ráðagerðir voru um að reisa ráðhús kaupstaðarins	561
Lagt lögbann við því, að verkfallsmenn hindri flutninga á vörum að og frá verksmiðjuhúsum, enda veittu hvorki lög um stéttarfélög og vinnudeilur nr. 80/1938 né aðrar réttarreglur heimild til slíkrar valdbeitingar gegn verksmiðjunni	596

Lögöld. Sjá kyrrsetning.

Lögheimili.

Hinn 1. marz 1954 fluttist K, þá 75 ára að aldri, til dvalar á Elli- og hjúkrunarheimilinu Grund í Reykjavík frá Vesturholtum í Djúpárhreppi, þar sem hún hafði haft aðsetur frá því í októbermánuði 1952. Vist K á elliheimilinu breytti engu um lögheimili hennar, sem því var áfram í Vesturholtum, sbr. 3. mgr. 2. gr. laga nr. 35/1960	210
---	-----

Lögmannafélag Íslands.

Hæstaréttarlögmaður lagði ágreining um þóknun sína fyrir málflutningsstörf undir úrskurð stjórnar Lögmannafélags Íslands, sem ákvað þóknunina með úrskurði kr. 117.000.00. Aðiljar kærðu úrskurðinn báðir til Hæstaréttar, en þar var þóknunin hækkuð í kr. 130.000.00	649
--	-----

Lögmannaþing.

- V, sem orðið hafði fyrir bifreið og slasazt, fól R hæstaréttar-
lögmanni að gæta hagsmuna sinna vegna slyssins, þar á
meðal að annast innheimtu slysabóta. Samkvæmt þessu
aflaði R gagna um heilsuspjöll V og fjártjón af völdum
slyssins, var til ráðuneytis um málsmeðferð og annaðist
kröfugerð á hendur vátryggjanda bifreiðarinnar. Samkomu-
lag varð um tjónbætur V til handa, og annaðist R skulda-
skil aðilja í því sambandi. Hins vegar varð ágreiningur um
lögmannaþing R, sem skaut því máli til dómstóla. Krafðist
R innheimtulauna, kr. 8.408.80, samkvæmt 9. gr. gjaldskrár
Lögmannaþings Íslands, er þá gildi. Það ákvæði gjaldskrár-
innar tók eigi til málefnis, en R var fyrir starfa hans dæmd
þóknun, kr. 7.000.00 335
- Hæstaréttarlögmaður bar undir stjórn Lögmannaþings Íslands
ágreining um þóknun sína fyrir málflutningsstarfa. Félags-
stjórnin kvað með úrskurði á um lögmannaþing R, og var
þeim úrskurði með kæruið skotið til Hæstaréttar af hendi
beggja aðilja. Stjórn lögmannaþingsins ákvað launin kr.
117.000.00, en Hæstiréttur hækkaði þau í kr. 130.000.00 649

Lögreglumenn.

- Af prófum máls varð eigi séð, að lögreglumenn, sem yfirheyrði
sökunaut um framferði hans, hefði gætt reglna 1. mgr. 40.
gr. laga nr. 82/1961 54
- Varðskipsmenn, sem framkvæmdu staðarákvörðun í flugvél yfir
fiskibáti, létu undir höfuð leggjast að gera bátsverjum við-
vart um framkvæmd þeirrar athugunar, en formaður báts-
ins var sakaður um ólöglegar veiðar innan fiskveiðimarkna
833, 851

Löggræði.

- Mál sótt fyrir ólöggræða aðilja 167
- Ofdrykkjumaður sviptur sjálfræði 802

Lögsaga.

- Afstaða ríkja á alþjóðaráðstefnu í Genf 1958 um réttarreglur á
út hafinu og aðdragandi þeirra reglna, sem þau féllust þar
á um eftirför eftir erlendum skipum úr landhelgi út á út-
hafið, þóttu veita vitneskju um, að meginþorri ríkja telji
eftir ráðstefnuna þá meginreglu gilda í skiptum ríkja, að
taka erlends skips á út hafinu fyrir brot á fiskveiðilöggjöf
ríkis sé m. a. háð því skilyrði, að skipinu hafi verið gefið
stöðvunarkerki, meðan það var innan fiskveiðimarkanna,
og að það sé tekið eftir óslitna eftirför, er þannig hefst.
Varð því að miða við, að hér sé um að tefla alþjóðareglu,
sem Ísland verði að hlíta. Af þessu leiddi, að íslenska dóm-

stóla brast að svo stöddu lögsöguvald til að leggja dóm á ákæru um fiskveiðabrot á hendur skipstjóra erlends togara, sem varðskip hafði veitt eftirför og tekið á úthafinu, án þess að í ljós væri leitt, að stöðvunarmerki hefði verið gefið, er hann var innan fiskveiðimarka 10, 44

Lögtak.

- Fógetaúrskurður um framkvæmd lögtaks fyrir stóreignaskatti ómerktur og málinu vísað heim í hérað vegna ýmissa galla á málsmeðferð 122
- Lögtak til tryggingar tekju- og eignarskatti 159
- B var á árinu 1962 gert að greiða þinggjöld í Reykjavík, kr. 35.810.00, og var honum sendur gjaldheimtuseðill með nákvæmri sundurliðun hinna einstöku skattgjalda. Þá var þess getið, að B hefði þegar greitt kr. 324.00, og nemi eftirstöðvar því kr. 35.486.00, er greiða beri með tilteknum fjárhæðum mánaðarlega. Loks greindi á seðlinum: „Gjöld samtals 3581“, og var hér um þá augljósu ritvillu að tefla, að stafurinn „0“ hafði fallið niður, en talan átti að vera „35810“. Eftir viðtöku gjaldseðilsins sendi B Gjaldheimtunni tékkávisun, að fjárhæð kr. 3.581.00, sem fullnaðargreiðslu skattkröfunnar, og var kvittað fyrir fjárhæðinni með þeirri athugasemd, að eftirstöðvar næmu kr. 31.905.00. Þar sem B hlaut að vera ljóst, hverri fjárhæð gjöld hans námu samtals, og Gjaldheimtuna brast heimild til að gefa honum eftir opinber gjöld, var lögtak dæmt á hendur honum til tryggingar greindum eftirstöðvum gjaldanna, kr. 31.905.00 .. 249
- Rekstur kvikmyndahúss til tekjuöflunar elliheimili er eigi sá eðlisþáttur í starfrækslu slíkrar stofnunar, að reksturinn mætti samkvæmt ákvæðum 2. mgr. 8. gr. laga nr. 69/1962 telja undanþeginn aðstöðugjaldi, sbr. III. kafla laganna. Var því rétt að framkvæma lögtak til heimtu aðstöðugjalds, er lagt hafði verið á Laugarásbíó í Reykjavík, enda þótt hagnaður af rekstri þess renni til Dvalarheimilis aldraðra sjómanna 309
- I neitaði að greiða útsvarsfjárhæð samkvæmt aukaniðurjöfnun í Reykjavík á árinu 1961, sbr. 2. tl. 25. gr. laga nr. 66/1945, en með aukaniðurjöfnuninni var útsvarið hækkað í samræmi við tekjuáætlun skattstjóra. Skattstjóri hafði gætt ákvæða 35. gr. laga nr. 46/1954. Tekjuáætlunin og aukaniðurjöfnunin voru innan löglegra starfsmarka skattayfirvalda og eigi svo óhóflegar, að efni væru til þess, að dómstólar létu þær til sín taka. Að svo búnu var dæmt lögtak á hendur I til tryggingar útsvarsfjárhæðinni 314
- Eigi var sannað, að J hefði byggt íbúð, sem hann bjó í og seldi síðan, í atvinnuskyni eða til að selja hana með hagnaði. Og

þar sem hann innan tveggja ára frá sölu greindrar íbúðar byggði sér aðra íbúð til eigin nota, og fasteignamat þeirrar íbúðar var herra en hinnar seldu, þá var ekki samkvæmt 2. mgr. e-liðs 7. gr. laga nr. 46/1954 heimilt að reikna tekjuskatt af söluhagnaðinum. Var því synjað um framkvæmd lögtaks til heimtu skatts, sem á hafði verið lagður af þessu efni	337
Tilgangur stofnunarinnar Múlalundar, sem rekin er á vegum Sambands íslenzkra berklasjúklinga, er að þjálfra sjúkt fólk og örkuðla til hagnýtrar vinnu. Í því skyni eru öryrkjunum fengin í hendur hæfileg verkefni, og hefur stofnunin í þjónustu sinni sérfróða lækna ásamt þjálfunar- og hjúkrunarliði. Starfrækslan er því eðlisþáttur í líknarstarfsemi. Af því leiddi, þó að framleiddur væri söluvarningur ýmiss konar, að eigi var um að tefla atvinnurekstur í merkingu skattalöggjafar, sbr. 4. gr. laga nr. 46/1954, 6. gr. laga nr. 70/1962 og 29. gr. laga nr. 69/1962. Var því synjað um framkvæmd lögtaks til heimtu skattgjöldum, er á höfðu verið lögð	687
G og eiginkona hans áttu nálægt helmingi hlutafjár í félagi, sem gerði út fiskibát, og var G skipstjóri á bátnum. G voru reiknuð lægri skipstjórالاun en mælt voru í kjarasamningi stéttarféлага, og hækkaði Ríkisskattanefnd tekjur hans og skatta sem því nam. M. a. vegna stöðu G gegnt félaginu þótti framtali hans eigi verða hnekkð að þessu leyti, og var því synjað um lögtak til tryggingar skatt-hækkuninni	887

Mat og skoðun. Sjá enn fremur blóðrannsókn, lækna-
Læknaráð, örorka.

Dómkvaddir menn kanna og marka á sjókort stað togara, sem talinn var hafa verið að veiðum innan fiskveiðimarkna 10, 44	
Lögreglumenn gera uppdrátt af vettvangi umferðarslyss ..	19, 805
Tryggingarfræðingur metur atvinnutjón	19, 268, 513, 805
Iðnráð Reykjavíkur lætur í té álitsgerð um iðnréttindi	59
Úrskurður um öflun álitsgerðar dómkvaddra manna um það, hvort skip, sem vegna áfalls hafði þegið hjálp og verið dregið í höfn, hefði mátt bjargast af eigin rammleik, og svo um möguleika á tilteknum aðgerðum í því sambandi ..	73
Dómkvaddir menn meta galla á húseign	108, 474
Skólastjóri Stýrimannaskólans markar á sjókort staði togara og togbáta samkvæmt mælingum Landhelgisgæzlunnar 144, 838, 851	
Öryggismálastjóri lýsir álitinu á orsökum slyss	167
Yfirlandskiptagerð felld úr gildi vegna vanhæfis landskiptamanns	179
Úrskurður um dómkvaðningu sérkunnáttumanna, er semji álits-	

gerð um nákvæmni og öryggi staðarákvarðana Landhelgis- gæzlunnar í máli erlends togaraskipstjóra, sem sakaður var um fiskveiðabrot, og framkvæmi tilteknar athuganir og mælingar í því sambandi	205
Fyrir Hæstarétti var leitt í ljós, að meðdómendur í héraði höfðu áður samkvæmt dómkvaðningu framkvæmt skoðunargerð í sambandi við þann ágreining aðilja, sem málið snerist um. Leiddi þetta til ómerkingar héraðsdóms og málsmeð- ferðar þar með þátttöku meðdómendanna, sbr. 4. tölulið 36. gr. laga nr. 85/1936	371
Álitsgerðir dómkvaddra manna og annarra aðilja um ýmis atriði máls til heimtu launa fyrir hjálp, veitta skipi, sem orðið hafði fyrir áfalli í rúmsjó	389
Háskólakennari skýrir orð í afsalsgerningi látins manns	406
Atvinnudeild háskólans framkvæmir rannsókn á byggingarsteini	474
Dómkvaddir menn meta tjón af vatnsrennsli í hús	497
Lögreglumaður og öryggiseftirlitsmaður skoða ljósavél, sem slys hafði orðið við	513
Álitsgerð dómkvaddra manna um skiptingu fasteignar milli sameigenda hennar	528
Dómkvaddir menn meta tjón aðilja af banni við eldi sundmarða	573
Mat framkvæmt á innfluttum vörum, sem að hluta voru smygl- varningur	742
Bífreiðaeftirlitsmenn skoða bifreið og prófa hana í akstri eftir umferðarslys, sem mannsbani hlaut af	805
Læknir framkvæmir réttarkrufningu á líki manns, sem farizt hafði í umferðarslysi	805
Dómkvaddir menn lýsa álitinu sínu á því, hvort ein staðarákvörð- un úr gæzluflugvél veiti öryggi um stað skips, og töldu þeir svo ekki vera	833
Dómkvaddir menn meta gallað rúðugler í íbúðarhúsi	892
Dómkvaddir menn meta skip, sem bjargað hafði verið, ásamt búnaði og fylgifé	912, 925

Málflutningslaun. Sjá lögmannslaun.

<i>Málflutningsmenn.</i> Sjá Lögmannafélag Íslands, lögmannslaun. Hæstaréttarlögmanni var stefnt f. h. útlendings (G), sem bú- settur var erlendis. Gegn mótmælum lögmannsins var ósannað, að hann hefði umboð til að binda G eða flytja málið af hans hendi	34
--	----

Málflutningur. Sjá enn fremur frávísun, ómerking.
Umboðsmaður stefnda í héraði viðurkenndi í greinargerð sinni
þar að hluta kröfu stefnanda, en fyrir Hæstarétti krafðist
hann algerrar sýknu. Þar sem viðurkenning umboðsmanns-

ins stafaði af misskilningi á reyndum málsins og ónógrri athugun hans á lagareglum, var leiðrétting hans á kröfugerðinni með hliðsjón af grundvallarsjónarmiðum 45. gr. laga nr. 57/1962 tekin til greina	197
Áfrýjandi bar í Hæstarétti fram málsástæðu, sem hann hafði ekki haft uppi í héraði, en stefndi andmælti henni sem of seint fram kominni. Þegar að svo vöxnu voru eigi efni til að sinna málsástæðunni fyrir Hæstarétti	219

Málkostnaður.

H sætti ákæru fyrir brot gegn 1. mgr. 14. gr. laga um iðju og iðnað nr. 18/1927 sbr. 2. gr. laga nr. 105/1936. Lyktir ákærunnar urðu frávisun frá héraðsdómi, sýkna ákærða og að nokkru sakfelling hans, en að því leyti var refsing látin niður falla, sbr. 74. gr. laga nr. 19/1940. Eins og aðdraganda málsins var háttað, var allur sakarkostnaður í héraði og fyrir Hæstarétti dæmdur á hendur ríkissjóði	59
Málsvarnarlaun skipaðs verjanda sökunauts (E) í héraði og fyrir Hæstarétti dæmd úr ríkissjóði, þar sem krafa á hendur E um greiðslu málkostnaðar hafði eigi verið gerð í ákæruskjali	742

Meiðyrði. Sjá ærumeiðingar.

Miskabætur. Sjá skaðabætur.

Námuréttindi.

Malarnám í landi tveggja jarða, Seljateigs og Seljateigshjáleigu, var í óskiptri sameign allra eigenda jarðanna. Einn eigendanna veitti með samningi tveimur aðiljum einkarétt til nýtingar sameignarinnar gegn tilteknu gjaldi. Þessi samningur var heimildarlaus, og var því réttilega á lagt lögban við nýtingu námunnar af hendi greindra aðilja ..	417
---	-----

Opinber mál.

Tveir menn sæta ákæru og dómi í sama máli í héraði, en málinu áfrýjað, einungis að því er varðaði annan þeirra	1, 777
Varðskip varð vart brezks togara, sem það taldi að veiðum í landhelgi, en hann mældist utan fiskveiðimarka, er að honum var komið. Hafði varðskipið gefið togaranum stöðvunarmerki, en eigi var í ljós leitt, að hann hefði þá verið innan fiskveiðimarka. Í skiptum ríkja var talin gilda sú meginregla, sem Ísland yrði að hlíta, að taka erlends skips á úthafinu fyrir brot á fiskveiðilöggjöf ríkis sé m. a. háð því skilyrði, að skipinu hafi verið gefið stöðvunarmerki, meðan það var innan fiskveiðimarka, og að það sé tekið eftir	

óslitna eftirför, er þannig hefst. Þar sem þessu skilyrði var ekki fullnægt, brast íslenzka dómstóla að svo stöddu dóm-söguvald í máli togaraskipstjórans. Var málinu því vísað frá dómstólum	10, 44
Hæstaréttur kveður á um framhaldsrannsókn máls	10, 44, 205
Hinn 19. júní 1961 var H rakarasveini gerð 500 króna sekt samkvæmt iðnlöggjöfinni fyrir að hafa án meistara réttinda starfrækt rakarastofu, en fram var komið, að það hafði hann gert frá ársbyrjun 1961. Hinn 30. desember 1961 var gefin út ákæra á hendur H fyrir að hafa starfrækt rakarastofuna „síðan um síðustu áramót“. Ákærinni var vísað frá dómi, að því er varðaði starfsemi H tímabilið 1. janúar til 19. júní 1961, er dómsáttin tók til, sbr. 2. mgr. 168. gr. laga nr. 82/1961	59
Ný sakargögn lögð fyrir Hæstarétt 10, 44, 91, 144, 323, 802, 833, 838, 851	838, 851
Frávísunardómur úr gildi felldur	104
Hinn 27. apríl 1963 veitti varðskip erlendum togara eftirför út úr landhelgi vegna ætlaðs fiskveiðibrots, stöðvaði hann á úthafinu og flutti hann til Reykjavíkur, en skipstjóri togarans komst undan og kom því ekki fyrir dóm hér á landi. Að lokinni þeirri rannsókn, sem við varð komið, var togaranum sleppt úr haldi gegn bankatryggingu, kr. 1.200.000.00, fyrir hvers konar greiðslum, sem leiða kynnu af atferli skipstjórans, en það var samkvæmt ákæru 18. júní 1963, sem birt var honum að heimili hans í Skotlandi, talið varða við 261. gr. siglingalaga nr. 56/1914 og 4. mgr. 220. gr. laga nr. 19/1940 og svo við fiskveiðilöggjöfina. Af hendi ákærða var krafizt frávísunar ákærunnar. Talið var samkvæmt meginreglu 129. gr. laga nr. 82/1961, að fresta yrði dóm-töku málsins að sinni, að því er varðaði ætlað brot gegn lögum nr. 56/1914 og lögum nr. 19/1940, þar sem ákærði hafði eigi verið yfirheyrður og huglæg skilyrði refsingar því eigi könnuð. Ætlað brot gegn fiskveiðilöggjöfinni mátti hins vegar rannsaka til hlítar, að ákærða fjarstöddum, og var því mælt fyrir um dómstöku þess þáttar málsins	428
Ýmsir annmarkar á rannsókn ætlaðs brots gegn umferðarlögum og áfengislögum leiddu til ómerkingar héraðsdóms	728
E og K stóðu að ólöglegum vöruflutningi til landsins, og átti E aðalsök á því misferli. E var hins vegar eingöngu sóttur til upptöku smygilvarningsins, og varð refsing því ekki dæmd á hendur honum	742
E sætti ákæru fyrir innbrotspjófnað í verzlun, sem hann hafði komizt inn í með því að brjóta gluggarúðu. Vátryggingar-félag bætti rúðubrotið og krafðist þess, að E yrði í refsí-málinu dæmt að greiða því bótafjárhæðina. Héraðsdómari	

vísaði kröfu þessari frá dómi, þar sem slík krafa trygg- ingarfélags yrði ekki höfð uppi í opinberu máli samkvæmt ákvæðum XVII. kafla laga nr. 82/1961. Hæstiréttur féllst ekki á þessa niðurstöðu, en taldi hins vegar eigi rétt að tefja refsímálið með ómerkingu héraðsdóms og heimvísun þess, sbr. 145. gr. laga nr. 82/1961	777
Gæzluflugvél Landhelgisgæzlunnar framkvæmdi staðarákvörðun yfir fiskibáti, sem grunaður var um ólöglegar veiðar innan fiskveiðimarka. Athugavert var talið, að gæzlumenn höfðu eigi reynt að gera bátsverjum viðvart, er staðarákvörðun hafði verið gerð	833, 851
Héraðsdómur vísaði frá sér máli ákærvalds á hendur skipstjóra erlends togara vegna ætlaðs fiskveiðabrots. Hæstiréttur staðfesti þá niðurstöðu, eins og á stóð, enda ósannað, að togarinn hefði verið að veiðum innan fiskveiðimarka	859
Héraðsdómari vanrækti að leita sannana um skaðabótakröfu, sem hreyft hafði verið í opinberu máli, sbr. 145. gr. laga nr. 82/1961	908

Opinberir starfsmenn. Sjá og lögreglumenn.

Utanríkisráðuneytið réð A hleðslustjóra í flugvélaafgreiðslu á Keflavíkurflugvelli frá 1. júlí 1957 að telja, og var svo kveðið á í ráðningarbrefi, að uppsagnarfrestur A skyldi vera 3 mánuðir. Með brefi 20. janúar 1961 tilkynnti flug- málastjórnin A, að vegna skipulagsbreytinga yrði starfs- heiti hans eftirleiðis verkstjóri, en hins vegar yrði verksvið hans lítið breytt. Enn fremur hafði ráðuneytið falið flug- vallarstjóra að afturkalla ráðningarbref A. Í nýju ráðningar- brefi, sem út var gefið, var A ráðinn verkstjóri í flugumsjón- ardeild frá 1. febrúar 1961 að telja með sama uppsagnar- fresti sem fyrr, en laun skyldu greidd eftir ákvæðum launa- laga. Ríkisstjórnin ákvað að hætta rekstri flugumsjónar- deildar frá 1. júní 1962. Af því tilefni ritaði flugvallar- stjóri A hinn 26. maí 1962 og tilkynnti honum, að hann væri leystur frá störfum frá og með 1. júní 1962, en honum yrðu greidd 3 mánaða laun frá þeim tíma. Þessu vildi A ekki una, og krafðist hann launa 6 mánuði, sbr. 14. gr. laga nr. 38/1954. Á þessa kröfu A var fallizt, en ákvæði nefndrar 14. gr. voru ekki talin taka til aukagreiðslna, er starfanum fylgdu, né orlofsfjár. Hins vegar skyldu launin reiknuð fyrir hvern mánuð um sig, eins og þau voru á hverjum tíma samkvæmt launaflokki þeim, sem um var að tefla	936, 942, 948, 954
--	--------------------

Ólögleg meðferð á fundnu fé.

Er A vann að uppskipun úr kaupskipi í Reykjavíkurhöfn, m. a.

á ýmiss konar pípum, sá hann falla úr einni pípunni tvo pakka, sem hann hirti og hafði heim með sér. Í pökkum þessum reyndust eftir gerð og áletrun vera rússneskir gullpeningar, slegnir skömmu eftir síðustu aldamót. Eigi var í ljós leitt, hvernig peningar þessir höfðu komizt í farm skipsins né hver var eigandi þeirra, og var meðferð A á þeim talin varða við 246. gr. laga nr. 19/1940 1

Ómaksbætur.

Áfrýjandi kom ekki fyrir dóm, og voru stefnda dæmdar ómaksbætur eftir kröfu hans 102, 534, 671, 672, 673, 674, 801, 896

Ómerking.

Hinn 30. október 1962 varð varðskip í ratsjá vart skips, sem það taldi í landhelgi, og hélt í áttina til þess. Samkvæmt staðarákvörðun varðskipins kl. 1707 mældist skip þetta 2.6 sm innan fiskveiðimarkanna. Kl. 1802 gaf varðskipið stöðvunarmerki, og kl. 1814 kom það að skipinu, sem reyndist vera brezkur togari. Var hann að veiðum með botnvörpu og mældist 0.7 sm utan fiskveiðimarka. Skipstjóri togarans var í héraði sakfelldur fyrir brot gegn fiskveiðilöggjöfinni. Samkvæmt könnun sérfróðra dómkvaddra manna, sem Hæstiréttur mælti fyrir um, varð við það að miða, að togarinn hefði verið kominn út fyrir fiskveiðimörk, er honum var gefið merki um að nema staðar. Í skiptum ríkja var að þjóðarétti talin gilda sú meginregla, sem Ísland yrði að hlíta, að taka erlends skips á úthafinu fyrir brot á fiskveiðilöggjöf ríkis sé m. a. háð því skilyrði, að skipinu hafi verið gefið stöðvunarmerki, meðan það var innan fiskveiðimarka, og að það sé tekið eftir óslitna eftirför, er þannig hefst. Þar sem þessu skilyrði var ekki fullnægt, brast íslenska dómstóla að svo stöddu lögsöguvald í máli togaraskipstjórans. Var héraðsdómur því ómerktur og málinu vísað frá dómstólum 10

Frávísunardómur héraðsdóms úr gildi felldur 34, 104

Hinn 13. október 1962 sá varðskip út af Kópanesi skip, er virtist að veiðum innan fiskveiðimarka. Hélt varðskipið í áttina að skipi þessu. Samkvæmt staðarákvörðun varðskipsmanna kl. 2318 mældist það 1.4 sm innan fiskveiðimarka. Reyndist skipið vera brezkur togari að botnvörpuveiðum, og kom varðskipið að honum kl. 0008 hinn 14. október 1962. Mældist hann þá 1.5 sm utan fiskveiðimarka. Skipstjóri togarans var ákærður fyrir fiskveiðabrot, og var hann sakfelldur í héraði. Í skýrslu skipherra varðskipins var frá því greint, að togaranum hefði „verið gefið

stöðvunarmerki af og til með ljósmorsi“, en eigi var í ljós leitt, að togarinn hefði verið í landhelgi, er slíkt merki var gefið. Að svo búnu veitti taka togarans utan fiskveiðimarkað islenzkum dómstólum eigi dómsöguvald í máli skipstjórans. Var héraðsdómur því ómerktur og málinu vísað frá dómstólum	44
Samning héraðsdóms braut í bága við fyrirmæli 193. gr. laga nr. 85/1936, og var hann ómerktur	119
Flutningi, meðferð og dómsúrlausn lögtaksmáls til heimtu skatti á stóreignir var svo áfátt, að meginhluti málsmeðferðar og úrskurður fógeta voru ómerkt	122
K lýsti N föður barns síns. Hann játaði samförum þeirra, en gekkst ekki við faðerninu, þar sem hann taldi annan mann einnig hafa haft mök við K. Blóðrannsókn, sem framkvæmd var á aðiljum og barni K, taldist útiloka N frá faðerninu. Að ósk K var mál gegn honum því fellt niður, en nýtt mál höfðað gegn M, sem játaði samförum við hana, en synjaði fyrir faðernið. Niðurstaða rannsóknar á blóði M og endurtekinna rannsóknar á blóði N var sú, að hvorugan þeirra var unnt að útiloka frá faðerni barnsins. Sýknudómur í máli K gegn M var að svo vöxnu ómerktur og málinu vísað heim í hérað til nýrrar og löglegrar meðferðar, enda yrði M og N báðum stefnt til að svara til sakar, sbr. 3. mgr. 211. gr. laga nr. 85/1936	356
Mál, sem höfðað var til riftunar kaupa á bifreið vegna galla hennar, var í héraði dæmt með sérfróðum samdómsmönnum. Héraðsdómi var áfrýjað, og fyrir Hæstarétti kom það fram, að samdómendurnir höfðu í sambandi við ágreining málsaðilja verið dómkvaddir til að framkvæma mats- og skoðunargerð á umræddri bifreið og þeir gefið rannsóknarlögreglu skýrslu um athuganir sínar. Þar sem skoðunardeða matsmaður í máli má ekki dæma í því, sbr. 4. tölulið 36. gr. laga nr. 85/1936, var héraðsdómur ómerktur	371
Mál var höfðað gegn sýslunefnd og sýslusjóði Skagafjarðarsýslu, og var sýslumaður í fyrirsvari þessara aðilja. Hann ritaði þó kvaðningu á hendur sjálfum sér á héraðsstefnu, þingfesti málið og tók við dómskjölum. Kvað hann síðan upp úrskurð um, að hann viki sæti í málinu, en skræði því næst í þingbók mótmæli stefndu gegn skjölum, er sækjandi hafði lagt fram. Þessi málsmeðferð braut svo í bága við 36. gr. laga nr. 85/1936, að ómerkt var meðferð málsins frá upphafi	668
Dómprófum máls út af ætluðu broti gegn ákvæðum umferðarlaga og áfengislaga var svo áfátt, að héraðsdómur var ómerktur	728

Ómerking ummæla.

Í meiðyrðamáli voru samkvæmt 1. mgr. 241. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 ómerkt ummæli, sem birt höfðu verið í dagblaði	96
---	----

Prentréttur. Sjá ærumeiðingar.

Refsingar.

G hafnarverkamaður hirti og hagnýtti sér erlenda gullpeninga, sem flutzt höfðu til landsins með erlendum vörum, og var honum af þessu efni dæmt 30 daga fangelsi samkvæmt 246. gr. laga nr. 19/1940 skilorðsbundið, sbr. 57. gr. sömu laga og 4. gr. laga nr. 22/1955	1
G, sem með dómi hafði verið sviptur rétti til að stjórna bifreið ævilangt, dæmt varðhald 40 daga fyrir akstur bifreiðar ölvaður samkvæmt 1. og 2. mgr. sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. laga nr. 58/1954	54
Iðnsveinninn H, sem hafði í þjónustu sinni aðilja, sem eigi hafði meistararéttindi í iðngreininni, varð með starfrækslu sinni sekur við 14. gr. laga nr. 18/1927, sbr. lög nr. 105/1936, 2. gr., sbr. og 1. tölulið 2. mgr. 27. gr. laga nr. 18/1927, sbr. 15. gr. laga nr. 105/1936, en refsing var látin niður falla, sbr. 74. gr. laga nr. 19/1940	59
E dæmd 5000 króna sekt fyrir ummæli í blaðagrein, sem vörðuðu við 235. gr. laga nr. 19/1940	96
Skipstjóra fiskiskips dæmd sekt fyrir brot gegn fiskveiðilöggjöfinni með ólöglegum botnvörpuveiðum innan fiskveiðimarka	144, 838
Farþega í leigubifreið dæmd kr. 22.800.00 sekt samkvæmt 2. mgr. 42. gr. laga nr. 58/1954, þar sem hann hafði ekki fært nægilega sterkar líkur að því, að hann hefði eigi ætlað til sölu 12 flöskur af brennivíni, sem hann átti í bifreiðinni ..	323
K heildsali stóð að ólöglegum flutningi vöru til landsins og var dæmd 45000 króna sekt fyrir brot gegn lögum nr. 68/1956 um tollheimtu og tolleftirlit	742
Manni dæmt fangelsi 8 mánuði samkvæmt 244. gr. laga nr. 19/1940 fyrir þjófnað	777
J dæmt fangelsi 5 mánuði samkvæmt 1. mgr. 155. gr. laga nr. 19/1940 fyrir víxilfals	797
Skipstjóra fiskibáts dæmd 4000 króna sekt fyrir ólöglegan umbúnað veiðarfæra innan fiskveiðimarka	851
Bifreiðarstjóra dæmt 10 daga varðhald samkvæmt 2. og 4. mgr. 25. gr., 1. mgr. 37. gr. og 4. mgr. 46. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 og 1. mgr. 24. gr. sbr. 45. gr. áfengis- laga nr. 58/1954 fyrir að aka bifreið gálauslega og með	

áhrifum áfengis	908
Einstakar refsitengundir og önnur viðurlög:	
a. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing:	
Fjárhæð sektar kr. 5.000.00. Varðhald 20 dagar	96
Fjárhæð sektar kr. 260.000.00. Varðhald 8 mánuðir	144
Fjárhæð sektar kr. 22.800.00. Varðhald 50 dagar	323
Fjárhæð sektar kr. 45.000.00. Varðhald 3 mánuðir	742
Fjárhæð sektar kr. 20.000.00. Varðhald 6 vikur	838
Fjárhæð sektar kr. 4.000.00. Varðhald 15 dagar	851
Fjárhæð sektar kr. 1.000.00. Varðhald 5 dagar	960
b. Fangelsi dæmt	1, 777, 797
c. Varðhald dæmt	54, 908
d. Uppataka eignar dæmd	144, 323, 742, 838
e. Svípting ökuleyfis dæmd	908, 960
f. Ómerking ummæla	96
g. Skilorðsbundin refsing dæmd	1

Réttarfarsvítur. Sjá enn fremur opinber mál, ómerking.

Í kærumáli, sem flutt var munnlega fyrir Hæstarétti, lét sókn- aðili gera ágrip dómsgerða án samráðs við varnaraðilja, er taldi ágrípsgerðinni af þeim sökum áfátt. Þetta var ámælisvert, sbr. 42. gr. laga nr. 57/1962	34
Héraðsdómari lét þess ekki getið í þingbók, hvort málsaðiljar eða umboðsmenn þeirra hefðu verið staddir við uppsögu dóms, sbr. 194. gr. laga nr. 85/1936	34
Af rannsóknargögnum opinbers máls varð eigi séð, að lögreglu- maður, sem í upphafi rannsóknar yfirheyrði sakkborning, hefði gætt ákvæða 1. mgr. 40. gr. laga nr. 82/1961	54
Eigi sást af málgögnum, að ljósmóðir, sem tók á móti óskil- getnu barni, hefði innt móðurina eftir faðerni barnsins, sbr. 214. gr. laga nr. 85/1936	699
Starfsmenn Landhelgisgæzlunnar, sem framkvæmdu úr flugvél staðarákvörðun yfir fiskibáti, reyndu ekki að gera báts- verjum viðvart, að loknum mælingum sínum	833, 851
Héraðsdómari vísaði frá dómi skaðabótakröfu í opinberu máli vegna vanreifunar í stað þess að leita sjálfkrafa sannana um hana, sbr. 145. gr. laga nr. 82/1961	908

Réttarkrufning. Sjá líkskurður, mat og skoðun.

Réttarneitun.

Á uppboðsþingi kom fram krafa uppboðspólanda um, að upp-
boði yrði frestað. Þar sem uppboðshaldari sinnti í engu
kröfu þessari, kærði uppboðspólandi þá málsmeðferð til
Hæstaréttar, sbr. lokaákvæði 21. gr. laga nr. 57/1962, og
var uppboðshaldara dæmt skylt að taka afstöðu til kröf-
unnar í úrskurðarformi samkvæmt 190. gr. laga nr. 85/1936 965

Sakargögn.

Úrskurður um öflun gagna 73, 205, 355

Saknæmi.

- Þ hafði meðferðis í leigubifreið 12 flöskur af brennivíni. Hann taldist ekki hafa gert líklegt, að vínið hefði eigi verið ætlað til sölu, og var því dæmd refsing samkvæmt 19. og 42. gr. laga nr. 58/1954 323
- Er M hafði borið 12 flöskur af brennivíni úr áfengisbúð út í leigubifreið, kom lögreglumaður þar að og flutti M á lög-reglustöð og síðan fyrir dómara. M, sem sætti ákæru af þessu efni, kvaðst að nokkru hafa ætlað vínið til eigin neyzlu, en að öðru leyti hefði hann haft í hyggju að gefa það föður sínum til veitinga í fyrirhugaðri afmælisveizlu hans. Að svo vöxnu þóttu eigi skilyrði fyrir hendi til að refsa M samkvæmt ákvæðum 19. og 42. gr. laga nr. 58/1954 363

*Samaðild. Sjá aðild.**Samdómendur. Sjá dómara.**Sameign.*

Í ágústmánuði 1956 var teikning gerð að íbúðarhúsum á lóðinni nr. 37 við Austurbrún í Reykjavík. Var hér um að tefla tvö sambyggð hús, sem hvort um sig var tvær hæðir og kjallari auk bílskúrs. Hinn 18. febrúar 1958 gerði borgarstjóri Reykjavíkur leigusamning um lóðina í heild við 4 aðilja, þar á meðal þá Á og S, sem síðan reistu í félagi það hús-anna, sem sunnar er á lóðinni. Hinn 30. nóvember 1960 gerðu þeir sameignarsamning um húsið, sem þinglýst var 16. desember 1960. Samkvæmt honum féll í hlut S efri hæðin ásamt geymslu í kjallara, en eigi voru honum áskilin nein bílskúrsréttindi. Á skyldi hins vegar eiga neðri hæðina, íbúð í kjallara og bílskúr í smíðum. Eignarhluti S var talinn nema 39.48 hundraðshlutum húseignarinnar og eignarhluti Á 60.52 hundraðshlutum hennar, en óskipt réttindi, þar á meðal lóðarréttindi, skyldu þeir eiga í sömu hlutföllum. Með kaupsamningi 26. apríl 1961 og afsali 15. ágúst 1961 seldi Á kjallaraíbúðina Þ ásamt „hlutdeild í sameiginlegum lóðarréttindum“, og taldist þessi eignarhluti 23.37% húseignarinnar. Jafnframt gekk Þ inn í réttindi og skyldur samkvæmt sameignarsamningnum frá 30. nóvember 1960, sem hún hafði kynnt sér. Hinn 9. nóvember 1961 samþykkti byggingarnefnd Reykjavíkur teikningu að bílskúr á lóð húseignarinnar, sem S hugðist reisa þar. Kveður Þ S hafa í maímánuði 1962 skýrt henni frá þessum áformum sínum

og sýnt henni teikninguna, en hún hafi þá þegar andmælt byggingu bílskúrsins. Þá hefur Þ lýst því, án þess að andmælum hafi sætt, að henni hafi ekki, er hún keypti íbúð sína, verið sýnd önnur teikning af húsinu en sú, sem gerð var árið 1956, en þar er eigi gert ráð fyrir neinni byggingu á lóðarsvæði því, sem um var að tefla. Þrátt fyrir andmæli Þ hóf S að grafa fyrir bílskúrnum, en hinn 20. júní 1962 var samkvæmt kröfu Þ lagt lögbann við byggingu hans. Hlutfallslegur réttur Þ yfir lóðarhluta þeim, sem S hugðist taka undir bílskúr og þannig til einkanota sinna, hafði stoð í samningsgerð hans og Á. Af því leiddi samkvæmt 2. gr. laga nr. 19/1959, að 1. mgr. 10. gr. sömu laga átti ekki við um réttarsamband aðilja vegna sameignarinnar. Og þar sem aðrar ástæður leiddu ekki til þess, að Þ yrði að hlíta byggingu bílskúrsins, var lögbannið staðfest og S dæmt, að viðlögðum dagsektum til Þ, að færa lóðina í fyrra horf

79

Malarnám í landi tveggja jarða var í óskiptri sameign allra eigenda jarðanna með þeim réttindum og skyldum, sem slíkri sameign fylgja að lögum. Einn eigendanna veitti með samningi tveimur mönnum einkarétt til nýtingar námunnar gegn tilteknu gjaldi. Þessi samningur var heimildarlaus, og hafði því réttilega verið lagt lögbann við nýtingu námunnar af hendi greindra aðilja

417

Hinn 23. október 1937 eignaðist R fasteign í Reykjavík, en seldi Þ helming hennar 30. desember 1944. Var þá jafnframt svo um samið, að samþykki beggja eigenda þyrfti að koma til, ef selja ætti eignina eða veðsetja. Þessu samningsákvæði var hins vegar breytt hinn 31. maí 1955 á þá leið, að hvorum eiganda um sig skyldi heimilt að selja eða veðsetja eignarhluta sinn án samþykkis hins. Húseignin var í óskiptri sameign. Hinn 11. febrúar 1959 eignuðust tvær dætur R af hans eignarhluta samtals $\frac{1}{2}$ hluta fasteignarinnar. Eftir þetta fóru fram ýmsar athuganir og samningaumleitanir um sölu eignarinnar bæði í heild og að hluta, en án árangurs. Þá var og hlutast til um dómkvaðningu sérfróðra manna til þess að meta og semja álitserð um, hvort eignin væri skiptanleg til helminga milli sameignenda hennar. Niðurstaða þeirra var sú, að slík skipting væri ekki framkvæmanleg, þannig að um hrein einkaafnot hvors eignarhellingis gæti verið að tefla. Sameiginleg nýting að vissu marki væri óumflýjanleg, eins og fasteigninni var háttað. Þá þótti og sýnt, að sala eignarinnar að hluta yrði tiltölulega óhagstæðari fjárhagslega en sala hennar í heild. Að svo vöxnu var tekin til greina krafa Þ um sölu allrar eignarinnar á opinberu uppboði

528

Samningar.

Í ágústmánuði 1956 var gerð teikning að byggingu á lóðinni nr. 37 við Austurbrún í Reykjavík. Var hér um að tefla byggingu tveggja sjálfstæðra íbúðarhúsa, sem hvort um sig var tvær hæðir og kjallari. Á greindri lóð, sem er hornlóð við mót Austurbrúnar og Hólsvegur, var samkvæmt teikningunni gert ráð fyrir tveimur bílskúrum, einum fyrir hvort húsanna. Hinn 30. nóvember 1960 gerði borgarstjóri Reykjavíkur leigusamning um lóðina í heild við fjóra nafngreinda aðilja, þar á meðal þá Á og S, sem síðan reistu í sameiningu það hinna sambyggðu húsa, sem er sunnar á lóðinni. Hinn 30. nóvember 1960 gerðu Á og S því næst sameignarsamning um hús sitt. Voru eignarhlutföll ákveðin þannig, að Á fékk 60.52 hundraðshluta og S 39.48 hundraðshluta eignarinnar. Var húsinu skipt þannig, að Á hlaut neðri hæð þess og íbúð í kjallara ásamt bílskúr í smíðum, en S efri hæð ásamt geymslu í kjallara, en engin bílskúrsréttindi voru honum áskilin. Óskipt réttindi, þar á meðal leigulóðarréttindi, skyldu aðiljar eiga í nefndum hlutföllum. Sameignarsamningi þessum var þinglýst 16. desember 1960. Með kaupsamningi 26. apríl 1961 og afsali 15. ágúst 1961 seldi Á kjallaraíbúð sína Þ, og skyldi sú íbúð teljast 23.37 hundraðhlutar „allrar syðri húseignarinnar“, þ. e. húseignar þeirrar, sem sameignarsamningur þeirra Á og S gildi um. Þá skyldi Þ eiga „hlutdeild í sameiginlegum lóðarréttindum“ og ganga inn í réttindi og skyldur samkvæmt sameignarsamningnum frá 30. nóvember 1960, sem hún hafði kynnt sér. Hinn 9. nóvember 1961 samþykkti byggingarnefnd Reykjavíkur teikningu að bílskúr á lóð umræddrar húseignar, sem S hugðist byggja þar. Kveður Þ, að S hafi í maímánuði 1962 skýrt henni frá þessu og sýnt henni umrædda teikningu, en hún hafi þegar mótmælt þessum byggingarframkvæmdum, enda hafi ekki verið gert ráð fyrir neinum byggingum á svæði því, sem um var að tefla, samkvæmt teikningunni frá 1956, en hún lýsti ómótmælt því, að önnur teikning hefði eigi verið sýnd henni, er kaupin fóru fram. Þrátt fyrir greind mótmæli Þ lét S hefja grunngröft fyrir hinum fyrirhugaða bílskúr, en hinn 20. júní 1962 var samkvæmt kröfu Þ lagt lögban við byggingu hans. Hlutfallslegur réttur Þ yfir lóðarhluta þeim, sem S hugðist reisa bílskúr á og taka þannig til einkanota sinna, átti stoð í samningsgerð hans og Á. Af því leiddi samkvæmt 2. gr. laga nr. 19/1959, að 1. mgr. 10. gr. laganna átti ekki við um réttarsamband aðilja, og aðrar ástæður leiddu ekki til þess, að Þ væri skylt að hlíta bílskúrsbyggingunni. Lögbannið var því staðfest og S dæmt, að viðlögð-

- um dagsektum til Þ, að færa lóðina í fyrra horf 79
- H leigði Á íbúð með samningi 27. júlí 1962. Skyldi leigutíminn hefjast 1. ágúst 1962 og honum lúka án uppsagnar 1. ágúst 1963. Á fluttist ekki úr íbúðinni á tilskildum tíma, og hinn 2. ágúst 1963 tók H við húsaleigu fyrir þann mánuð án fyrirvara. Að svo vöxnu hafði um íbúðina stofnast nýr leigumáli aðilja 174
- Í ársbyrjun 1960 tókust samningar milli A/B Skandiaverken, Svíþjóð, fyrir milligöngu söluumboðsmanns þess fyrirtækis hér á landi (B) og Haralds Böðvarssonar & Co (H), Akranesi, um sölu á vél í fiskibát H. Verð vélarinnar var ákveðið 140000 krónur sænskar, og skyldi það greiðast að fullu eigi síðar en 15. apríl 1960. Kaup þessi voru staðfest skriflega hinn 15. janúar 1960, og kom vélin til landsins í febrúarmánuði 1960. H efndi eigi ákvæði samningsins um greiðslu kaupverðsins, og eftir ýmsar tilraunir til lausnar þeirri hlið viðskiptanna varð loks síðla árs 1961 að samkomulagi, að kaupin gengju til baka og að vélin yrði endursend. Af þessum málalokum taldi B sig hafa beðið tjón, sem H bæri ábyrgð á. Í máli, sem B af þessu efni höfðaði gegn H með stefnu 10. nóvember 1961, gerði B þær kröfur, að H yrði dæmt að greiða honum: 1) Umboðslaun, 5% af söluverði vélarinnar, kr. 59.620.00, 2) váttryggingar-iðgjald, er hann hafði lagt út fyrir tryggingu vélarinnar, kr. 7.108.00, og 3) bætur fyrir óbeint tjón, kr. 100.000.00, þ. e. samtals kr. 166.728.00. Þessar kröfur B voru ekki teknar til greina, enda var B eigi sjálfur aðili að umræddum sölusamningi, og eigi var í ljós leitt, að stofnast hefði neitt það réttarsamband hans og H, er rennt gæti stoðum undir kröfurnar 219
- Hinn 1. maí 1947 strandaði á Fljótafjöru í Meðallandi þýzki togarinn Barmen. Fjórtán menn, þar á meðal K, tóku að sér björgun togarans og náðu honum á flot seint í júní-mánuði 1947. Samningaumleitanir um björgunarlaun leiddu til þess samkomulags, að váttryggjandi skipsins afhenti það björgunarmönnum til eignar sem fullnaðargreiðslu björgunarlauna. Eftir að skipið hafði hlotið íslenskt nafn, Jón Steingrímsson (J), og skrásetningu hér á landi, var það gert út á veiðar. Hinn 2. ágúst 1950 varð árekstur nefnds togara og vélbátsins Þorsteins (Þ) frá Akranesi í eigu Á h/f, sem af því efni voru dæmdar skaðabætur, kr. 489.056.67, úr hendi eigenda J og sjóveð í því skipi til tryggingar bótafénu. Að sögn eigenda J höfðu þeir áður veitt tveimur aðiljum, sameigandanum K og svo G, skriflegt umboð til að selja J úr landi sem brotajárn, en skjal þetta kom ekki fram í málaferlum þeim, er síðar greinir.

Við þessa fyrirætlan hafi verið hætt, er upp var kveðinn dómur í skaðabótamáli því, er getið var. En þá var þeim K og G hins vegar veitt „fullt og ótakmarkað umboð til að ganga frá tjóni“ því, sem varð af árekstrinum og eigendum J var dæmt að bæta. Að samkomulagi hafi orðið, að váttryggingarfélag það, sem tryggt hafði J, greiddi fyrir skipið kr. 400.000.00, er þeir K og G veittu viðtöku, en það var síðan afhent Á h/f sem fullnaðargreiðsla dæmdra tjónbóta. Umrætt fé, kr. 400.000.00, sem fyrir togarann kom, töldu eigendur hans eign sína. Þeir K og G skiluðu þeim kr. 250.000.00, en neituðu að láta af hendi eftirstöðvarnar, kr. 150.000.00. Þá höfðu eigendur J, er þeir K og G ásamt tveimur öðrum nafngreindum mönnum gerðu togarann út samkvæmt leigusamningi 18. júlí 1951, lánað til þeirrar útgerðar kr. 18.350.00 gegn skriflegri kvittun þeirra K og G. Skuld þessa töldu K og G hafa verið gefna upp af hendi lánveitenda, en því neituðu þeir. Vegna ágreinings um öll þessi efni höfðuðu ellefu eigenda J með stefnu 4. október 1960 mál gegn sameigandanum K til greiðslu greindra fjárhæða, kr. 150.000.00 og kr. 18.350.00, að $1\frac{1}{4}$ hlutum, þ. e. samtals kr. 132.275.00. K krafðist sýknu og hafði uppi þessar málsástæður: 1) Hann og G hefðu haft heimild til að selja J sem brotajárn fyrir kr. 250.000.00 og eigi verið skylt að skila eigendum hærri fjárhæð. Er hætt hefði verið við slíka sölu skipsins, sem þeir hefðu gert samning um við ákveðinn kaupanda, hefðu þeir til að firra eigendur bótakröfu hans keypt annað skip honum til handa, en kostnaður af þessum skipakaupum hefði numið kr. 149.679.31, og hlyti sú fjárhæð eiga að koma til frádráttar, ef þeir K og G væru í þessu sambandi taldir hafa verið umboðsmenn. 2) Hann og G hefðu keypt togarann á £5000-0-0. Miðað við það hefðu eigendur togarans, þeir er að málssókn stóðu, fengið sitt, sbr. greiðslu þá, er áður getur og nam kr. 250.000.00. 3) Lán það, að fjárhæð kr. 18.350.00, sem um var að tefla, hafi verið eftir gefið, en til vara, að hann hafi samkvæmt ákvæðum 14. gr. siglingalaga nr. 56/1914 aðeins orðið ábyrgur fyrir greiðslu $\frac{1}{4}$ hluta lánsins. Hvorki tókst K að sanna, að hann og G hefðu fyrir samninga orðið eigendur togarans J né heldur, að þeir hefðu verið búnir að gera bindandi samninga um sölu togarans sem brotajárns, er hætt var við slíka sölu hans úr landi vegna dóms í skaðabótamáli því, er áður getur. Umrætt lán, að fjárhæð kr. 18.350.00, var eigi veitt félagsútgerð eigenda togarans, og átti 14. gr. siglingalaganna því ekki við um þau skipti. Samkvæmt því, sem nú var rakið, voru dómkröfur stefnenda í héraði teknar til greina

Í októbermánuði 1960 leitaði MF, kaupmaður í Vestmannaeyjum, til MÓ, kaupmiðlara í Reykjavík, og pantaði hjá honum netjakúlur frá Nordisk Kamfabrik Aktieselskab, Danmörku, og að eigin sögn MF tók hann fram, að netjakúlurnar skyldi senda sem fyrst með skipi frá Eimskipafélagi Íslands (E), er tæki sama farmgjald til allra hafna landsins, enda væri varan ekki samkeppnishæf, ef leggja þyrfti á hana aukafarmgjald fyrir flutning frá Reykjavík til Vestmannaeyja. Kveður MF greind fyrir mæli um flutning vörunnar hafa verið samþykkt af MÓ. Með bréfi 7. nóvember 1960 tilkynnti MÓ, að netjakúlurnar hefðu verið sendar áleiðis til landsins með skipi E, Tungufossi. En eigi komu þær með því skipi, heldur með einu skipa Sameinaða gufuskipafélagsins danska (S). Var þeim skipað upp í Reykjavík, og voru þær síðan sendar til Vestmannaeyja, en farmgjald fyrir þann flutning nam kr. 797.74 dönskum. MF neitaði að leysa til sín fylgiskjöl vörusendingarinnar, nema greint aukafarmgjald yrði felld niður, og tjáist hann hafa tilkynnt MÓ þetta skömmu eftir áramót 1960/1961. Hafi MÓ lofað að greiða flutningskostnað þenna til innheimtubankans, en á því hefðu engar efndir orðið. MÓ kannaðist ekki við áskilnað MF um sendingu vörunnar með skipi frá E. Er MF kvartaði, eins og áður greinir, hefði hann hins vegar boðizt til að greiða sjálfur helming aukafarmgjaldsins og stuðla auk þess að því, að N og S greiddu hinn helminginn. Er engin slík greiðsla hafði verið innt af hendi í lok vetrarvertíðar 1961, kveðst MF hafa tilkynnt innheimtubankanum, að hann mundi ekki leysa til sín vöruna. Haustið 1961 fékk N loks vitneskju um, hvernig komið var málum þessum, og gerði MF þá með bréfi 27. nóvember 1961 tilboð um að falla frá kröfu um greiðslu aukafarmgjaldsins, en MF hafnaði því tilboði með bréfi 5. desember 1961. Höfðaði N því næst mál með stefnu 15. desember 1961 og krafðist úr hendi MF greiðslu andvirðis vörunnar, þar á meðal aukafarmgjaldsins. Þegar virt voru málsatvik, var við það miðað, að áskilnaður hefði af hendi MF verið gerður um sendingu vörunnar með skipi E frá Kaupmannahöfn til Vestmannaeyja. Þeim áskilnaði var ekki fullnægt, og MÓ efndi eigi það loforð, sem hann að eigin sögn hafði gefið, varðandi greiðslu aukafarmgjaldsins. Er N hins vegar að lokum bauð MF þau kjör, sem hann hafði í upphafi krafizt, var dráttur á því að veita honum umráð vörunnar orðinn svo mikill, að riftun kaupsins var honum heimil. Samkvæmt þessu voru dómkröfur N ekki teknar til greina 258

J, framkvæmdastjóri G h/f, sem hafði með höndum pípulagningar í húsinu nr. 3 við Vatnsstíg í Reykjavík, leitaði hinn

22. maí 1959 eftir því við Ó byggingameistara, að hann tæki að sér að brjóta niður reykhláf í greindu húsi. Ó, sem um þessar mundir stóð að byggingaframkvæmdum, svaraði því til, að hann gæti ekki komið því við að láta vinna verk þetta í dagvinnutíma, en í yfirvinnutíma gæti hann ekki skipað mönnum sínum til vinnu. Hins vegar mætti vel vera, að þeir væru fúsir til að vinna verkið á eigin spýtur eftir vinnutíma hjá honum. Ó ræddi þetta því næst við tvo starfsmenn sína, G og V, sem gáfu kost á sér til verksins. Nefndan dag, kl. 2000, komu þeir á vinnustað ásamt Ó, sem veitti þeim leiðbeiningar um framkvæmd verksins og lét þeim í té verkfæri, en hvarf við svo búð af vettvangi. Þeir G og V hófu því næst að brjóta reykhláfinn, sem var múrhúðaður, en er inn úr múrskelinni kom, sást, að hann var hlaðinn. Er þeir höfðu næstum þverbrotið reykhláfinn með stórum loftbor, hélt G múrbrotinu áfram með minni bor, en V tók að hreinsa til og moka frá múrbrotum. Hrundi þá reykhláfurinn og lenti á vinstra fæti V, sem tókst ekki að forða sér, vegna þess að hann hrasaði um ofn þarna á gólfinu. V, sem hlaut lemskur og 20% varanlega örorku, sótti G h/f og Ó til greiðslu slysabóta. Með hliðsjón af sambandi Ó og greindra starfsmanna, ráðningu þeirra til verksins og fyrirmælum Ó um framkvæmd þess þótti Ó hafa mátt treysta því, að verkið væri unnið á vegum Ó sem vinnuveitanda. Og þar sem Ó bar því gegnt V ábyrgð á þeim mistökum G, sem verkinu stjórnaði, að halda því áfram án öryggisráðstafana, eftir að í ljós hafði komið, að reykhláfurinn var hlaðinn, var honum dæmt að bæta tjón V, þó aðeins að ½ hlutum, þar sem V hafði einnig sýnt nokkurt gáleysi. Á hinn bóginn hafði eigi stofnast milli V og G h/f neitt það réttarsamband, er veitti honum rétt til slysabóta úr hendi þess. Hins vegar varð af gögnum málsins ráðið, að G h/f hefði gegnt Ó tekið á sig ábyrgð á framkvæmd verksins, en eins og málið hafði verið lagt fyrir dómstóla, varð dómSORði eigi lokið á skipti þeirra aðilja .. 268

Hinn 21. ágúst 1961 seldi S og afsalaði fjórum ófjárráða börnum og fósturbarni Á tiltekinni fasteign sinni og lausafé gegn því endurgjaldi einu, að þau greiddu hans vegna að hluta vistgjald til Hrafnistu, Dvalarheimilis aldraðra sjómanna. Samkvæmt 37. gr. laga nr. 95/1947 samþykkti Dómsmálaráðuneytið gerning þenna hinn 14. október 1961. Var því næst gefið út nýtt afsal hinn 2. nóvember 1961, er Á ritaði á sem sjálfskuldarábyrgðarmaður og samþykkjandi vegna viðtakenda, og var skjalinu þinglýst 3. nóvember 1961. Hinn 27. s. m. andaðist S í sjúkrahúsi í Reykjavík, og var bana-mein hans krabbamein. Sonur S og einkaerfingi krafðist

riftunar greindrar eignarráðstöfunar, „dags. 2. nóvember 1961“. Þessi krafa var ekki tekin til greina, enda varð S með afsalsgerningnum frá 21. ágúst 1961, sem Dómsmálaráðuneytið samþykkti, eins og áður greinir, bundinn um afhendingu umræddra eigna, en afsalið frá 2. nóvember 1961 var í öllum atriðum, er máli skiptu, endurnýjun og staðfesting hins fyrra gernings 406

Landskipti voru gerð á löndum jarðanna Seljateigs og Seljateigshjáleigu í Reyðarfjarðarhreppi hinn 6. júní 1945, en námuréttur í landi hvorrar jarðar hélzt í óskiptri sameign eigenda beggja jarðanna. Hinn 9. nóvember 1949 sömdu eigendur um makaskipti á tilteknum lendum úr jörðum þessum, en eigi breytti sá gerningur neinu um hinn gagnkvæma námurétt. Var því staðfest með dómi, að malaránám í landi téðra jarða væri í óskiptri sameign eigenda þeirra í rétttri tiltölu við eignarhluta hvers þeirra og að réttilega hefði verið lagt lögbann við einkanýtingu námuréttar á vegum eins eigandans að hinum forspurðum 417

Ó hóf á árinu 1953 byggingu tveggja hæða íbúðarhúss í svenfndu Smáíbúðahverfi. Samkvæmt bókum byggingafulltrúa Reykjavíkur voru meistarar hússins skráðir S húsa-smíðameistari og H múrarameistari. Í júnímánuði 1955, áður en húsið var fullgert, keypti Á húsið fyrir umsamið kaupverð, kr. 230.000.00. Á hélt síðan áfram smíði hússins, og um haustið sama ár fluttist hann inn á efri hæð þess, en neðri hæðin var þá enn ekki fullgerð. Með kaupsamningi 7. nóvember 1955 keypti konan J húsið af Á fyrir kr. 400.000.00, en jafnframt skuldbatt Á sig til að lúka á sinn kostnað innanbúnaði þess. J fluttist því næst á neðri hæð hússins ásamt fjölskyldu sinni, en brátt varð hún vör óeðlilegs raka í húsinu. Bar hún fram kvartanir af þessu efni og fór fram á riftun kaupanna, en Á kvaðst hvorki vilja né geta orðið við þeim tilmælum. Eftir að framkvæmdar höfðu verið ýmsar matsgerðir dómkvaddra manna, höfðaði J hinn 19. júlí 1956 mál gegn Á og krafðist riftunar húskaupanna, endurgreiðslu kaupverðs og skaðabóta. Með héraðsdómi 26. ágúst 1959 var riftunarkrafan tekin til greina og svo endurgreiðslukrafan. Þá var Á og dæmt að greiða skaðabætur, kr. 80.000.00, og málskostnað, kr. 27.000.00. Til tryggingar dæmdum fjárhæðum fékk J síðan gert fjárnám í húsinu. Dómsathöfnum þessum var áfrýjað af hendi Á með stefnu 25. nóvember 1959, en af hálfu J með stefnu 28. marz 1960, og voru þær staðfestar í Hæstarétti 24. júní 1960. Var Á dæmt að greiða áfrýjunarkostnað, kr. 9.000.00, enda hafði hann ekki fylgt fram áfrýjunarmáli sínu. Að afstöðnu nauðungaruppboði var J því næst lögð út hús-

eignin á kr. 320.000.00. Á og eiginkona hans, S, sem skilið höfðu að borði og sæng 15. júlí 1960, höfðuðu í febrúarmánuði 1961 mál gegn þeim Ó og H til greiðslu skaðabóta vegna galla á húsinu og tjóns af þeim sökum, samtals kr. 248.997.00. Var þeim dæmt að greiða bætur vegna byggingargalla á húsinu, sem ósannað var, að Á hefði verið eða mátt vera kunnugt um, er kaupsamningur var gerður. Efni voru hins vegar ekki til að dæma bætur vegna kostnaðar Á af málaferlum hans og J né húsaleigukostnaðar hans, eftir að hann seldi henni húsið 474

Hinn 1. janúar 1957 gerði K samning við varnarlið Bandaríkjanna hér á landi um flutninga fólks og varnings á báti sínum milli Ísafjarðar og Aðalvíkur, en í Aðalvík var í smíðum ratsjárstöð varnarliðsins. Í samningi þessum var m. a. kveðið svo á, að varnarliðið skyldi hafa einkaafnot af báti K til flutninga á nefndri leið. Íslenzkir aðalverk-takar s/f önnuðust mannvirkjagerð við ratsjárstöðina, og í verksamningi þeirra og varnarliðsins var ákvæði þess efnis, að flutningatæki á sjó í eigu eða leigu varnarliðsins mættu þeir „nota eftir þörfum og án nokkurs endurgjalds“. K annaðist flutninga fyrir hinn íslenska verktaka og krafðist eftir á endurgjalds úr hendi hans. K hafði ekki verið tilkynnt um ákvæði greinds verksamnings, er getið var, en eins og réttarsambandi aðilja og framkvæmd flutninganna var háttað, þóttu eigi efni til að taka kröfu K til greina .. 734

Samvinnufélög. Sjá félög.

Sératkvæði.

Hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í skaðabótamáli	138
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði, varðandi kröfu-gerð málsaðilja	197
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði um forsenduatriði	385
Tveir dómendur Hæstaréttar greiða sératkvæði í skaðabótamáli	513
Tveir dómenda Hæstaréttar greiða hvor um sig sératkvæði í máli, varðandi veðréttindi	638
Einn dómenda Hæstaréttar greiðir sératkvæði í skaðabótamáli	680
Hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í lögtaksmáli	687
Hæstaréttardómari greiðir sératkvæði um ómerkingu dóms í opinberu máli	777
Hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í máli til lögræðissvipt-ingar	802

Sjó- og verzlunardómur.

Um varnarþing skaðabótamáls vegna spjalla á hafnarmann-virkjum af völdum strandaðs skips	74
--	----

Krafa söluumboðsmanns um sölubókun og bæt看ur vegna starfa að vélarkaupum, sem látin voru ganga til baka	219
Dráttaraðstoð	389
Björgun	536, 872, 912, 925
Vátrygging fiskiskips	818

Sjóveð.

Sjóveðréttur dæmdur til tryggingar bjarglaunum	536, 912, 925
Hinn 6. nóvember 1960 var fiskiskipið H að síldveiðum. Er síldarnótin var dregin inn, festist hún í sknúfu skipsins, og var kvatt til hjálpar varðskip, sem dró H í höfn. Hjálpar varðskipins var björgun í merkingu X. kafla siglingalaga nr. 56/1914, er þá giltu, og sjóveðréttur var í héraði dæmdur til tryggingar björgunarlaunum. Málinu var áfrýjað, en áður en dómur var á það lagður í Hæstarétti, fórst H, og ónýttist þar með sjóveðið, án þess að réttur til tryggingar- fjár skipsins kæmi í staðinn, sbr. 2. málslið 238. gr. laga nr. 56/1914 og 2. málslið 1. mgr. 54. gr. laga nr. 20/1954 ..	872

Skaðabætur.

a) Innan samninga.

Skömmu eftir að kaupandi húseignar tók að nýta hana, kom í ljós, að þak hússins lak. Af þessu efni krafðist kaupandi skaðabóta úr hendi seljanda. Skaðabætur voru ekki dæmdar, enda ekki sannað, að seljandi hefði beitt blekkingum í sambandi við kaupin	108
Í ársbyrjun 1960 tókust samningar um kaup H á vél í fiskibát frá sænska fyrirtækinu S fyrir milligöngu umboðsmanns S hér á landi, B, og var kaupverðið ákveðið sænskar kr. 143.000.00. Eftir langvarandi þjark um efndir kaupanna af hendi H varð það samkomulag aðilja, að þau gengju til baka og vélin yrði endursend, en hún hafði verið flutt til landsins, en eigi tekin í notkun. B taldi sig hafa beðið tjón vegna samningsrofa H, sem væri bótaskyldur af þeim sökum. Höfðaði B því mál gegn H og krafðist umboðslauna, 5% af söluverði vélarinnar, kr. 59.620.00, vátryggingarið- gjalds, er hann hafði greitt vegna tryggingar vélarinnar, kr. 7.108.00, og bóta fyrir miska og óbeint tjón, kr. 100.000.00. B var söluumboðsmaður S, og var sölusamningurinn um vélarkaupin milli S og H gerður fyrir milligöngu hans. Hins vegar var B eigi sjálfur aðili að samningnum, og eigi var í ljós leitt, að milli hans og H hefði stofnast neitt slíkt réttar- samband, er renndi stoðum undir greindar kröfur hans. Að svo vöxnu var H dæmd sýkna	219
Ó hóf á árinu 1953 byggingu tveggja hæða íbúðarhúss að Soga-	

vegi 32 í Reykjavík, innan svonefnds Smáfúbúðahverfis. S húsasmíðameistari og H múrarameistari árituðu bækur byggingarfulltrúa Reykjavíkur sem meistarar hússins. Ó, sem eigi var iðnlærður, vann mikið að gerð hússins með aðstoð verkamanna. Þar á meðal hlóð hann útveggi úr svonefndum Arco-holsteinum, er eigi höfðu hlotið samþykki byggingaryfirvalda sem byggingarefni, enda af þeim taldir óhæfir til þeirra nota. H annaðist hins vegar múrhúðun hússins og hleðslu milliveggja. Í júnímánuði 1955, áður en húsið var fullgert, seldi Ó húsið Á, sem síðan hófst handa um að lúka smíði þess. Um haustið sama ár fluttist Á í húsið, á efri hæð þess, en neðri hæð var enn eigi fullgerð. Hinn 7. nóvember 1955 seldi Á húsið konunni J. Samkvæmt kaupsamningi var söluverð hússins kr. 400.000.00, og skuldbatt Á sig til á sinn kostnað að lúka innansmíði þess. J fluttist ásamt fjölskyldu sinni inn á neðri hæðina hinn 19. nóvember 1955. Að tveimur vikum liðnum kvartaði hún við Á undan óeðlilegum raka í húsinu og krafðist riftunar kaupsins, en Á vísaði þeirri kröfu á bug. Í ársbyrjun 1956 hófst J handa um ýmsar mats- og skoðunargerðir dómkvaddra manna um gerð hússins, kostnað við að lúka smíði þess og kostnað við að bæta úr göllum á því og svo um rannsóknir á hleðslusteinum þeim, er að framan greinir. Þá voru og að tilhlutan J dómkvaddir menn til að meta, hvert hefði verið hæfilegt söluverð hússins í nóvembermánuði 1955, miðað við byggingarstig þess og galla á gerð þess samkvæmt greindum athugunum, og töldu matsmenn það kr. 320.000.00. Hinn 19. júlí 1956 höfðaði J mál gegn Á og krafðist riftunar kaupanna, endurgreiðslu kaupverðs og skaðabóta. Í héraði var dómur í máli þessu kveðinn upp hinn 26. ágúst 1959. Var riftunarkrafan tekin til greina og Á dæmt að endurgreiða það, sem honum hafði verið goldið upp í kaupverðið, og greiða skaðabætur, kr. 80.000.00, auk málskostnaðar, kr. 27.000.00. Til tryggingar dómskuld þessari lét J hinn 14. október 1959 gera fjárnám í umræddri húseign. Á áfrýjaði hins vegar dóminum ásamt fjárnámsgerð 25. nóvember 1959 og J gagnáfrýjaði dómsathöfnum þessum 28. marz 1960. Voru þær staðfestar með dómi Hæstaréttar 24. júní 1960 og Á dæmt að greiða málskostnað þar fyrir dómi, kr. 9.000.00, enda hafði Á eigi fylgt fram áfrýjun sinni. Nauðungaruppboð á húseigninni fór síðan fram að kröfu J, sem varð hæstbjóðandi, og var henni lögð út eignin sem ófullnægðum veðhafa á kr. 320.000.00. Hinn 21. júlí 1960 taldi J til skuldar hjá Á samtals kr. 149.845.31, og voru honum þá reiknaðir vextir til þess tíma. Með stefnu, birtri 28. febrúar 1961, höfðuðu þau Á og B mál gegn þeim Ó

og H, er áður getur, og kröfðust skaðabóta, að fjárhæð kr. 248.997.00, er sundurliðast þannig:

1. Mismunur á söluverði hússins og uppboðs-verði þess kr. 80.000.00
2. Málskostnaður Á í áðurgreindu dómsmáli, samtals — 36.000.00
3. Kostnaður vegna flutnings málsins í héraði og fyrir Hæstarétti — 11.000.00
4. Dæmdar skaðabætur til handa J, er áður getur — 80.000.00
5. Kostnaður vegna fjárnáms og uppboðs — 9.797.00
6. Húsaleigukostnaður — 32.200.00

Þau Á og B höfðu verið gift, en skilið að borði og sæng 15. júlí 1960 og þá samið svo, að helmingaskipti skyldu vera með þeim á skaðabótafé, er þau kynnu að vinna úr hendi Ó og H. Báðir voru þeir Ó og H taldir bera ábyrgð á múrverksgöllum hússins og Ó á vansmíði hitakerfis. Þar sem eigi var sannað, að Á hefði verið kunnugt um byggingargalla þessa, er hann keypti húsið, var Ó og H dæmt að greiða honum og B bætur samkvæmt 1. kröfulið þeirra, óskipt kr. 50.000.00 og Ó einum kr. 15.000.00. Málaferli Á og J mátti að nokkru rekja til vanefnda Á sjálfs á kaupsamningi þeirra og hann hafði ekki fylgt fram áfrýjunarmáli því, er áður greinir, og voru kröfuliðir nr. 2—5 því eigi teknir til greina. Loks var sýknað af 6. kröfulið, þar sem hann var engum haldbærum rökum studdur 474

Hinn 9. apríl 1957 keypti H af A h/f, byggingarfélagi í Reykjavík, íbúð í sambýlishúsi. Samkvæmt samningi aðilja skyldi allur frágangur á íbúðinni vera vandaður og tvöfalt gler í gluggum, sem gert var ráð fyrir, að fengið yrði í tiltekinni verzlun í Reykjavík. H kveðst á árinu 1958 hafa veitt því athygli, að móða settist á rúður í gluggum íbúðarinnar, og í matsgerð dómkvaddra manna er orsök þess sögð sú, að rúðurnar séu óþéttar. Af þessu efni höfðaði H skaðabótamál gegn A h/f. Samkvæmt gögnum málsins varð við það að miða, að sök á umræddum göllum ættu eigi aðiljar sem A h/f bæri ábyrgð á, og eigi tókst H að sanna gegn andmælum A h/f, að hann hefði kvartað fyrr en um áramótin 1960/1961. Með hliðsjón af 52. gr. laga nr. 39/1922 þótti sú kvörtun of seint gerð. Þegar að svo vöxnu var A h/f dæmd sýkna af kröfum H 892

Utanríkisráðuneytið ræð A hleðslustjóra í flugvélaafgreiðslu á Keflavíkurflugvelli frá 1. júlí 1957 að telja, og var í ráðningarbrefi ráðuneytisins tekið fram, að uppsagnarfrestur A skyldi vera 3 mánuðir. Með bréfi, dags. 20. janúar 1961, tilkynnti flugmálastjórnin A, að vegna skipulagsbreytingar

yrði starfsheiti hans eftirleiðis *verkstjóri*, en verksvið hans svipað og verið hefði. Þá hefði Utanríkisráðuneytið falið flugvallarstjóra að afturkalla ráðningarbref A og gefa út nýtt, og í hinu nýja ráðningarbrefi var tekið fram, að A væri ráðinn verkstjóri flugumsjónardeildar frá 1. febrúar 1961 að telja, að uppsagnarfrestur skyldi vera 3 mánuðir af beggja hálfu og laun samkvæmt launalögum. Er ríkisstjórnin hafði ákveðið að hætta rekstri flugumsjónardeildar frá 1. júní 1962, ritaði flugvallarstjóri A bréf hinn 26. maí 1962 og tilkynnti honum, að hann væri leystur frá störfum frá og með 1. júní 1962 og að honum yrðu greidd 3 mánaða laun frá þeim tíma. A vildi ekki una þessu og krafðist launa 6 mánuði, frá því hann lét af störfum, sbr. 14. gr. laga nr. 38/1954. Á þessa kröfu A var fallizt, en nefnt lagaboð var eigi talið taka til aukagreiðslna, er starfanum fylgdu, né orlofsfjár. Hins vegar skyldu A reiknuð laun fyrir hvern hinna 6 mánaða um sig, eins og þau voru greidd samkvæmt ákvæðum laga nr. 92/1955 og öðrum gildandi reglum á hverjum tíma starfsmanni í launaflokki þeim, sem um var að tefla 936, 942, 948, 954

b) Utan samninga.

Hinn 3. marz 1956 varð árekstur mjólkurbifreiðarinnar R 6202 og fólksbifreiðarinnar R 3422 á vegamótum Flókagötu og Rauðarárstígs í Reykjavík. Akbrautin, þar sem bifreiðunum lenti saman, var malbikuð, en snjór var á og hálka. R 6202 hafði snjókeðjur á afturhjólum, og var henni ekið suður Rauðarárstíg, en R 3422, sem eigandi hennar, S, ók austur Flókagötu, var keðjulaus. S, sem á hvíldi biðskylda við vegamótin, þótti vegna vangæzlu þeirrar skyldu sinnar og gálauss aksturs að öðru leyti eiga meginsök á árekstrinum. Ökumaður R 6202 þótti og eiga nokkra sök hér á vegna ógætilegs aksturs, miðað við aðstæður. Var ábyrgð á tjóni af árekstri þessum metin S til sakar að $\frac{3}{4}$ hlutum, en ökumanni R 6202 að $\frac{1}{4}$ hluta. S, sem hlaut lemtur af árekstrinum, krafðist skaðabóta af eiganda R 6202, er hann sundurliðaði þannig: 1. Atvinnutjón kr. 189.578.00, 2. Þjáning og röskun á stöðu og högum kr. 60.000.00. 3. Viðgerðarkostnaður á bifreið hans, kr. 5.023.87. 4. Aðstoð við ákvörðun tjónbóta kr. 1.850.00. S, sem var starfandi læknir, var talinn hafa vegna slyssins misst 15% orku sinnar til framþúðar. Tjón hans samkvæmt 1. kröfulið var metið kr. 50.000.00 og samkvæmt 2. kröfulið kr. 30.000.00. Fjárhæðir 3. og 4. kröfuliðar sættu eigi andmælum stefnda 19

Miskabætur dæmdar vegna ærumeiðandi ummæla á prenti 96

Steinvala hrökk í framrúðu bifreiðar í akstri, og brótnaði

rúðan. Leitt þótti í ljós, að steinvalan hefði spyrnt undan hjóli annarrar bifreiðar, er ók fram hjá í andstæða átt. Eigandi þeirrar bifreiðar var samkvæmt 67. gr. umferðarlaga nr. 26/1958 dæmt að bæta tjón, er af rúðubrotinu leiddi, enda voru ákvæði 68. gr. sömu laga eigi talin eiga hér við 138

Í desembermánuði 1950 vann S vélvirki að því að setja upp eimketil í vélsmiðjunni K, en S var starfsmaður K og flokkstjóri. Eimketill þessi, sem framleiða átti eim til hitunarkerfis vélsmiðjunnar, var hitaður með olíubruna. Brennsluolían rann um stút inn í eldhólf ketilsins, og skyldi kveikt í henni með kyndli, um leið og rennsli hennar hæfist. Er S hóf prófun hitunarkerfisins og kynnti ketilinn í því skyni, reyndist eimframleiðsla hans of mikil, eins og á stóð. Að svo vöxnu var því slökkt á katlinum. Nokkru síðar hugðist S kveikja upp af nýju. Að sögn sjónarvotta opnaði hann fyrir olíurennslíð og brá síðan kyndli inn í eldhólfið um op, er var framan á katlinum neðarlega. Varð þá mikil sprenging í katlinum, sóthurðir hrukku upp, og slóst sót-hurð í höfuð S, sem stóð hálfboginn framan við ketilinn, af slíku afli, að S féll aftur á bak á gólfið. Hlaut S mikil lemstur, og var hann fluttur í sjúkrahús, þar sem hann andaðist að kvöldi sama dags. Ekkja S krafðist vegna sjálfrar sín og ófjárráða barns dánarbóta úr hendi K. Samkvæmt gögnum málsins hafði S á eindæmi sitt annazt uppsetningu hitunarkerfisins án sérstakra fyrirsmæla um framkvæmd verksins frá öðrum starfsmönnum K. Að vætti sjónarvotta höfðu honum orðið þau mistök að láta olíu renna inn í eldhólf ketilsins nokkra stund, áður en hann bar kyndil að henni. Eigi var í ljós leiddur neinn sá vanbúnaður tækja, er K bæri ábyrgð á og slysið yrði rakið til. Skaðabótakrafan var því ekki tekin til greina 167

Á mótum Miklubrautar og Stakkahlíðar í Reykjavík var unnið að vegabótum. Miklabraut greinist á þessum slóðum í tvær akbrautir. Vegna þessara framkvæmda voru sett upp merki um lokun syðri akbrautar Miklubrautar og um tvístefnuakstur nyrðri akbrautar sömu götu vestan Stakkahlíðar. A ók bifreið sinni R 2189 vestur Miklubraut um syðri akbraut að nefndum vegamótum og hugðist halda áfram vestur þá akbraut þrátt fyrir merki um lokun hennar, er áður greinir. B ók í sama mund bifreiðinni R 10559 austur nyrðri akbraut Miklubrautar og beygði til hægri suður Stakkahlíð. Á mótum þeirrar götu og syðri akbrautar Miklubrautar varð árekstur bifreiðanna. A krafðist skaðabóta vegna tjóns síns af árekstrinum. Eins og á stóð, var A talinn hafa átt biðskyldu að gæta gegnt B og meginsök á umferðarslys-

inu. B taldist eigi hafa gætt fyllstu varúðar í akstri sínum, sbr. 49. gr. umferðarlaga nr. 26/1958, og var honum dæmt að bæta A tjón hans að $\frac{1}{4}$ hluta 206

G h/f hafði með höndum pípulögn í hús eitt í Reykjavík og í sambandi við það verk niðurrif reykháfs í húsinu. Reykháfur þessi, sem stóð í horni í gegnum tvær hæðir hússins, var hlaðinn úr múrsteini, en múrhúðaður, og varð því ekki séð fyrirfram, að hann var hlaðinn. Framkvæmdastjóri G h/f fór þess á leit við Ó múrarameistara, að hann annaðist rof reykháfsins. Ó vékst undan að láta vinna verk þetta í dagvinnu, en á öðrum tíma dags gat hann ekki skipað starfsmönnum sínum til verka. Hann féllst hins vegar á að leita eftir því við tvo starfsmenn sína, G og V, hvort þeir vildu taka þetta að sér í næturvinnu, og voru þeir fúsir til þess, enda léti Ó þeim í té verkfæri. Hinn 22. maí 1959, kl. 2000, komu þeir G og V til verksins. En þar sem þeir voru ókunnugir staðhättum, en Ó vissi þar deili á, kom hann einnig á vettvang, leiðbeindi og gaf fyrirmæli um, hvar hefja skyldi reykháfsbrotið. Hvarf Ó síðan af vinnustað. Hóst nú verkið, og var beitt loftbrjót, unz reykháfurinn hafði verið brotinn „næstum þvert yfir“. Tók G þá að beita minni múrbrjót við brotið, en V að moka frá. Hrundi þá reykháfurinn og lenti á vinstri fótlegg V, er eigi tókst að forða sér, þar sem hann hrasaði um ofn á gólfinu. Hlaut V lemtur og 20% varanlega örorku. Hann sótti G h/f og Ó um greiðslu bóta, sem hann sundurliðaði þannig: 1. Örorkubætur, kr. 237.461.00, 2. þjáningabætur, kr. 80.000.00 og 3. kostnaður hans, kr. 2.000.00. Slysð mátti rekja til vangæzlu við framkvæmd verksins. G, sem stjórnaði múrbrjótnum og var vanur slíkri vinnu, hélt henni áfram án öryggisráðstafana, eftir hann varð þess vísari, að reykháfurinn var hlaðinn. Átti hann því meginsök á slysinu. En V, sem einnig varð kunnugt um hleðslu reykháfsins og fylgdist með framkvæmd verksins, þótti og hafa sýnt nokkurt gáleysi. Samkvæmt því, sem rakið var um samband Ó og greindra starfsmanna, ráðningu þeirra af hans hendi til verksins og fyrirmæli hans um framkvæmd þess, mátti V treysta því, að verkið væri unnið á vegum Ó. Bar hann því gegnt V ábyrgð á mistökum G. Hins vegar hafði eigi stofnast neitt það réttarsamband milli G h/f og V, er veitti honum rétt til bóta úr hendi G h/f. Eins og málið lá fyrir dómstólum, varð dómsorði eigi lokið á skipti G h/f og Ó, en leggja mátti þann skilning í skýrslu framkvæmdastjóra G h/f í málinu, að G h/f hefði tekizt á hendur gegnt Ó ábyrgð á framkvæmd verksins. V var dæmt að bera að $\frac{1}{3}$ hluta tjón sitt sjálfur, en Ó að bæta það að $\frac{2}{3}$ hlutum og greiða

samtals kr. 114.666.67 268

Hinn 16. marz 1958 varð þess vart, að vatn seytilaði gegnum brunagöfl austurhluta hússins nr. 114 við Hverfisgötu í Reykjavík, eign G, og við eftirgrennslan kom í ljós, að vatnsrennsli þetta kom frá húsinu nr. 105 við Laugaveg, eign L h/f, og stafaði af því, að vatn hafði runnið í stíflaða þvottaskál á 4. hæð hússins. Tjón af þessum völdum í húsinu nr. 114 við Hverfisgötu nam samkvæmt mati dómkvaddra manna kr. 5.104.00. Krafðist G þessarar fjárhæðar úr hendi L h/f auk kr. 3.000.00 fyrir óþægindi. Pípulagn-ingamenn unnu um þessar mundir í húsinu nr. 105 við Laugaveg. Húsvörður þar og pípulagningarmeistarinn urðu samferða brott af vinnustað á 4. hæð hússins, er vinnu lauk hinn 15. marz 1958. Kvað húsvörðurinn pípulagningamennina hafa sett „texplötu“ yfir umrædda þvottaskál, svo að mulningur félli ekki ofan í hana. En daginn eftir „hafi texplatan verið sporðreist og mikill mulningur í vaskinum, svo að hann var stíflaður, og rann vatnið viðstöðulaust úr kalda krananum“. Pípulagningarmeistarinn og húsvörðurinn sýndu báðir af sér vangæzlu í starfi með viðskilnaði á vinnustað, og mátti rekja tjón það, sem um var að tefla, til þeirrar háttsemi þeirra. Bar L h/f ábyrgð á tjóninu, þar sem húsvörðurinn var starfsmaður þess. Kröfur G voru því teknar til greina 497

Járnsmiðurinn Í, starfsmaður í áhaldahúsi Vegagerðar ríkisins, vann hinn 18. janúar 1961 að viðgerð á ljósavél í eigu vegagerðarinnar. Er Í var að stilla „magnetu“ vélarinnar, sem var í gangi, og hugðist herða festingu hennar með lykli, hrökk lykillinn af festiboltanum. Við það varð vinstri hönd Í fyrir viftuspaða vélarinnar, og skaddaðist höndin. Þess var eigi gætt af hendi verkstjóra, að öryggishlíf um viftuna væri sett á sinn stað, áður en vinna var hafin við vélina í gangi. Í, sem var lærður iðnaðarmaður og verkvanur, sýndi og af sér vangæzlu. Hann hlaut því að bera tjón sitt af slysinu sjálfur að $\frac{1}{3}$ hluta, en ríkissjóði var dæmt að bæta það að $\frac{2}{3}$ hlutum. Varanleg örorka Í var metin 15% og atvinnutjón hans kr. 140.000.00, að frádregnum tryggingarbótum. Þjáningabætur voru ákveðnar alls kr. 20.000.00 513

G hóf rekstur sundmarðabús í Kópavogi árið 1939. Á árinu 1947 lét hann gera teikningu að sundmarðahúsi þar, og lýsti loðdýraræktarráðunautur ríkisins því 15. október s. á., að hið fyrirhugaða hús yrði viðurkennt „sem lögmæt varzla á minkabúi“. Reisti G síðan hús þetta og tók það í notkun til sundmarðaeldis ásamt marðabúrum og tækjum. En vegna ákvæða laga nr. 32/1951 um bann gegn sundmarðaeldi hætti G rekstri bús síns, og með stefnu, birtri 8. des-

- ember 1960, höfðaði hann af þessu efni mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs til greiðslu eignartjónsbóta, kr. 424.400.00, og atvinnutjónsbóta, kr. 1.053.056.04. Dómkvaddir menn töldu verðmæti sundmarðahússins til fyrirhugaðra nota nema kr. 380.000.00, en húsið einskis virði til annarra nota. Sundmarðabúr, 112 að tölu, virtu matsmenn á kr. 28.900.00 til fyrirhugaðra nota, en einskis virði til annars. Verðýrnun á vélum og öðru, er búinu heyrði til, töldu matsmenn nema kr. 15.500.00 í þessu sambandi. Mat þetta lagði G til grundvallar kröfu sinni um eignartjónsbætur. Sú krafa var tekin til greina, þar sem G hafði reist sundmarðahúsið og aflað greindra eigna í réttmætu trausti þess, að hann fengi að lögum heimild til að reka sundmarðabú, og af banni laga nr. 32/1951 við eldi sundmarða leiddi, að greind hús hans, búr og tæki urðu honum ónothæf eign. Hins vegar var krafa G um bætur vegna atvinnuspjalla eigi tekin til greina, enda var eldi umræddra loðdýra bannað vegna hættu á tjóni af völdum dýra þeirra, er úr haldi sleppa 573
- Hinn 22. maí 1962 ók B bifreiðinni R 11 austur Hringbraut í Reykjavík um hægri akrein nyrðri akbrautar. Ó ók hins vegar bifreiðinni R 8427 af Laufásvegi suður yfir nefnda akbraut Hringbrautar, sem er aðalbraut, og hugðist aka vestur syðri akbraut. Vegna umferðar þar staðnæmdist hann milli reita þeirra, er skilja akbrautirnar, og nam þá afturendi bifreiðarinnar inn á nyrðri brautina. Var það gáleysi af hendi Ó að leggja bifreiðinni þannig. Er R 11 kom á vegamótin, rakst hún á hægri hlið R 8427, þar sem hún stóð, eins og áður greinir. Samkvæmt játningu B og vætti vitna ók hann bifreiðinni R 11 of hratt umrætt skipti. Ábyrgð á tjóni af völdum árekstrarins var að jöfnu felld á eigendur nefndra bifreiða 680
- Hinn 31. maí 1963 varð árekstur bifreiðanna A og B á vegamótum Túngötu og Aðalgötu í Keflavík, er E ók bifreiðinni A suður Túngötu, sem var aðalbraut, en G bifreiðinni B austan Aðalgötu. G var með áhrifum áfengis og gætti ekki biðskyldu sinnar við vegamótin, heldur ók áfram aðgæzlaust og án stöðvunar andstætt skýrum umferðarmerkjum og varð hinnar bifreiðarinnar ekki var, „fyrir en hann fann höggið af árekstrinum“, eins og hann sjálfur orðaði það. Hins vegar var eigi í ljós leitt, að E hefðu orðið nein mistök í akstri. Samkvæmt þessu var felld á eiganda bifreiðarinnar B ábyrgð á öllu tjóni, sem af árekstrinum hafði hlotizt. Var honum dæmt að greiða bætur vegna skemmda á bifreiðinni A, kr. 8.600.00, fyrir afnotamissi bifreiðarinnar kr. 5.000.00, þjáningabætur E, sem slasaðist, kr. 25.000.00,

og svo kostnað vegna læknishjálpar og annan kostnað E, er af slysinu leiddi, kr. 7.000.00, samtals kr. 45.600.00. Hins vegar var vísað frá dómi kröfu um bætur fyrir muni, sem stolið hafði verið úr bifreiðinni A eftir áreksturinn, enda ekki nægilega í ljós leitt, hvernig háttað hefði verið vörzlu bifreiðarinnar

704

Hinn 2. ágúst 1959 varð árekstur á Sogsvegi í Árnessýslu milli bifreiðanna R 9695, er H ók norður veginn, og bifreiðarinnar R 5362, en henni ók S sama veg suður á bóginn. Þar sem áreksturinn varð, var vegurinn sléttur og nægilega rúmur fyrir bifreiðarnar að mætast trafalalaust, miðað við breidd þeirra. Leitt þótti í ljós, að H hefði ekið mjög hægt, en of innarlega á veginum án þess að gæta þess að víkja í tæka tíð til vinstri, er bifreið S bar að. S hafði hins vegar ekið of hratt, miðað við aðstæður, og láðst að hægja á bifreið sinni með því að skipta aflvél hennar í lægra gir, áður en bifreiðarnar mættust. Að svo vöxnu var ábyrgð á tjóni af slysinu lögð að jöfnu á eigendur bifreiðanna. H krafði S um greiðslu viðgerðarkostnaðar bifreiðar sinnar, kr. 13.406.64, flutningsskostnaðar hennar af slystað, kr. 778.42, og svo kostnaður vegna afnotamissis hennar, kr. 5.601.00. Fjárhæðir fyrstu kröfuliðanna tveggja sættu ekki andmælum. Þriðja kröfuliðnum var mótmælt, og var hann tekinn til greina með kr. 5.412.50, en greiðsla þeirrar fjárhæðar var sönnuð með framlögðum reikningum. Samkvæmt þessu var S dæmt að greiða H kr. 9.798.78

783

Aðfaranótt 26. ágúst 1962 ók J bifreiðinni R 6853 norður Grensásveg í Reykjavík. Er hann nálgadist vegamót þeirrar götu og Breiðagerðis, kom H prentari gangandi suður Grensásveg á móti bifreiðinni, varð fyrir henni og féll á götuna. Var H fluttur slasaður í sjúkrahús, þar sem hann andaðist sama dag af völdum slyssins. J var ölvaður, og reyndist áfengismagn í blóði hans 2.04%. Hann kvaðst hafa ekið allgreitt, haft útvarp bifreiðarinnar í gangi, litið skömmu fyrir slysið niður og slökkt á útvarpinu, en séð H framundan bifreiðinni, er hann leit upp aftur, og þá hemlað, án þess að honum auðnaðist að afstýra slysinu, enda voru hemlar óvirkir á afturhjólum. Ekkja H, A, krafðist dánarbóta úr hendi J, sem bar óskipt ábyrgð á tjóni hennar, enda var ekki í ljós leitt, að H hefði verið meðvaldur að slysinu. Þau A og H höfðu gengið að eigast 12. nóvember 1960. A var 27 ára að aldri og H 25 ára, er slysið varð. Þau voru barnlaus. Þau gegndu bæði launuðum störfum, H sem prentari og A í þjónustu pósthússins í Reykjavík. Með hliðsjón af högum A og öllum málavöxtum voru bætur henni

til handa fyrir missi framfæranda ákveðnar kr. 240.000.00	
og bætur fyrir röskun á högum kr. 60.000.00	805

Skattar.

A. Aðstöðugjald.

Sjómannadagsráð rekur kvikmyndahús í sambandi við Dvalarheimili aldraðra sjómanna, og rennur hagnaður af kvikmyndahúsinu til nefnds elliheimilis. Aðstöðugjald samkvæmt lögum nr. 69/1962 var lagt á rekstur kvikmyndahússins fyrir árið 1962. Er neitað var um greiðslu þess, krafðist Gjaldheimtan í Reykjavík lögtaks. Rekstur kvikmyndahúss til tekjuöflunar elliheimili var eigi talinn sá eðlisþáttur í starfrækslu slíkrar stofnunar, að undanþeginn væri aðstöðugjaldi samkvæmt III. kafla nefndra laga, sbr. 2. mgr. 8. gr. sömu laga. Var lögtak til heimtu gjaldsins því heimilað	309
Samband íslenzkra berklasjúklinga (SÍBS) rekur í Reykjavík stofnunina Múlalund í þeim tilgangi að þjálfa sjúkt fólk og örkumla til hagnýtrar vinnu. Fá öryrkjar í því skyni í hendur hæfileg verkefni, sem þeir vinna að undir umsjón lækna, hjúkrunarliðs og þjálfunar, en framleiðsla stofnunarinnar er seld. Rekstur þessarar stofnunar var talinn þáttur í líknarstarfsemi og því undanþeginn aðstöðugjaldi, sbr. 2. mgr. 8. gr. laga nr. 69/1962	687

B. Eignarskattur.

Samlag skreiðarframleiðenda, sem stofnað var af ýmsum skreiðarframleiðendum í þeim tilgangi að selja framleiðslu félagsmanna á erlendum markaði og beita sér fyrir vöruvöndun, talið félag í merkingu c-liðs 3. gr. laga nr. 46/1954, sbr. 15. gr. sömu laga, og eigi í hópi þeirra félaga, sem undanþegin voru skattskyldu samkvæmt 4. gr. sbr. 16. gr. laganna. Var samlaginu réttilega gert að greiða skatta, þar á meðal eignarskatt	159
Stofnunin Múlalundur, sem Samband íslenzkra berklasjúklinga starfrækir í því skyni að þjálfa sjúkt fólk og örkumla til hagnýtrar vinnu, eigi talin skattskyld, sbr. 4. gr. laga nr. 46/1954, 6. gr. laga nr. 70/1962 og 29. gr. laga nr. 69/1962. Var því synjað um framkvæmd lögtaks, sem krafizt var, m. a. til heimtu álagðs eignarskatts	687
Skattstjórnvöld áætluðu H tekjur og eign umfram það, sem hann hafði talið fram til skatts. Áætlun þessi hafði eigi við rök að styðjast, og var því synjað um framkvæmd lögtaks, sem krafizt var, meðal annars til heimtu eignarskattsviðauka ..	887

C. Tekjuskattur.

- Samlag skreiðarframleiðenda, sem stofnað var í þeim tilgangi að stuðla að vöruvöndun og afurðasölu erlendis talið félag í merkingu 3. gr. sbr. 15. gr. laga nr. 46/1954 og eigi í hópi þeirra félaga, sem undanþegin voru skattskyldu samkvæmt 4. gr. sbr. 16. gr. sömu laga. Lögtak var því heimilað til heimtu álögðum sköttum, þar á meðal tekjuskatti 159
- J seldi íbúð, sem hann bjó í, og byggði aðra íbúð til eigin afnota innan tveggja ára, og var fasteignamat þeirrar íbúðar hærra en hinnar seldu. Að svo vöxnu og þar sem eigi voru færðar sönnur á, að J hefði byggt hina seldu íbúð í atvinnurekstri sínum eða til að selja hana aftur með hagnaði, þá brast heimild til að gera honum tekjuskatt af söluhagnaði, sbr. 2. mgr. e-liðs 7. gr. laga nr. 46/1954 337
- Stofnunin Múlalundur er starfrækt í því skyni að þjálfa sjúkt fólk og örkumla til hagnýtrar vinnu. Rekstur stofnunarinnar er því eðlisþáttur í líknarstarfsemi, en eigi atvinnurekstur í merkingu 4. gr. laga nr. 46/1954, 6. gr. laga nr. 70/1962 og 29. gr. laga nr. 69/1962. Synjað var því um framkvæmd lögtaks til heimtu álögðum skatti 687
- G, skipstjóri á fiskiskipi í eigu hlutafélags, þar sem hann var formaður og aðalhluthafi, reiknaði sér lægri skipstjóra-laun en kjarasamningur stéttarfélags skipstjóra sagði til um. Ríkisskattanefnd hækkaði þenna tekjulið til samræmis við kjarasamninginn. Þetta var ekki heimilt að lögum og skatthækkun því felld niður 887

D. Útsvör.

Niðurfjölfunarnefnd S-kaupstaðar ákvað á fundi sínum hinn 11. ágúst 1960, að niðurfjölfun útsvara fyrir árið 1960 skyldi fara eftir álagningarreglum „kaupstaðaskala útsvarslaganna“, þ. e. 6. gr. laga nr. 43/1960, sem gengu í gildi 9. júní 1960. Útsvar af veltu í verzlun og iðnaði skyldi vera 1½%, og kæmi til lækkunar útsvara, skyldi hún einungis reiknast af útsvörum einstaklinga, en eigi af veltugjöldum. Er niðurfjölfunarnefnd hafði lokið niðurfjölfun hinn 13. ágúst 1960, var ákveðið, að útsvör skyldu lækka um 38% frá útsvarsstiga. Meðal gjaldenda var kaupfélag (K). Til útsvarsálagningar voru tekjur þess samkvæmt framtali hækkaðar úr kr. 94.054.27 í kr. 105.901.27 vegna offærðs frádráttar samvinnuskatts og tekjuútsvar samkvæmt 6. gr., a, 2, laga nr. 43/1960 ákveðið kr. 24.300.00. Veltuútsvar var reiknað 1½% af heildarveltu K samkvæmt framtali þess, kr. 27.408.312.64, þ. e. kr. 411.100.00. Nam útsvarið því alls kr. 435.400.00, en tilkynnt var, að gjaldandi, sem skuldlaus yrði við bæjar-sjóð 15. október 1960, fengi 10% afslátt af útsvari sínu.

K kærði álagninguna til niðurjöfnunarnefndar 1. september 1960. Eigi barst K svar við kærinni að sinni, en hinn 17. desember 1960 var því af hendi niðurjöfnunarnefndar tjáð, að athugun á bókhaldi þess hefði verið falin endurskoðanda, sem í skýrslu 26. desember 1960 taldi framtali K áfátt í ýmsum greinum. Hinn 30. desember tók niðurjöfnunarnefndin útsvar K til meðferðar af nýju og hækkaði það í kr. 726.200.00. K kærði þessa útsvarsálagningu. Niðurjöfnunarnefnd synjaði um lækkun útsvarsins, yfirskattanefnd lækkaði það í kr. 638.400.00, og Ríkisskattanefnd staðfesti niðurstöðu yfirskattanefndar, en hún var þessi: Gjaldstofn tekjuútsvars var ákveðinn kr. 1.000.630.95 og tekjuútsvar, að frádregnum 38%, kr. 181.527.00, gjaldstofn veltuútsvars kr. 29.273.954.88 og veltuútsvar kr. 439.100.00, gjaldstofn eignarútsvars kr. 1.989.373.90 og eignarútsvar, að frádregnum 38%, kr. 17.773.00, þ. e. samtals kr. 638.400.00, eins og áður greinir. K greiddi upphaflegu útsvarsfjárhæðina hinn 14. október 1960, að frádregnum 10%, þ. e. kr. 43.540.00, sem draga bar frá endanlegri útsvarsfjárhæð, sem þá varð kr. 594.860.00, en þar af greiddi K kr. 391.860.00 hinn 14. október 1960, svo sem getið var, en eftirstöðvarnar, kr. 203.000.00, hinn 3. október 1961. K höfðaði mál gegn S-kaupstað og krafðist endurgreiðslu: 1) á samvinnuskatti, er á var lagður fyrir árið 1959 og greiddur 10. febrúar 1960, kr. 71.689.00, og 2) á ofgreiddu útsvari, þ. e. kr. 594.860 ÷ kr. 305.877.00, er K taldi rétta útsvarsfjárhæð = kr. 288.983.00. Samkvæmt lögum nr. 43/1960 var heimilt að gera K að greiða veltuútsvar af rekstri ársins 1959, en skýra bar lögin þannig, að fyrir sama tímabil væri óheimilt að reikna K samvinnuskatt eftir eldri lögum. Fjárhæð samvinnuskatts, er K hafði greitt fyrir nefnt ár, bar því að draga frá útsvari, er á var lagt árið 1960. Eigi var gætt ákvæða 1. mgr. 22. gr. laga nr. 66/1945 um að tilkynna K fyrirhugaða útsvarshækkun eftir aðalniðurjöfnun í ágústmánuði 1960, og var hækkunin, sem nam kr. 203.000.00, því ógild. Þar sem K fékk að draga samvinnuskatt fyrir árið 1959 í heild frá útsvari 1960, var óheimilt að draga hann einnig frá tekjum, svo sem gert hafði verið. Samkvæmt framtali var tekjuútsvar K, að frádregnum 38%, réttilega ákveðið kr. 23.844.00. Veltuútsvar K mátti nema 2% á veltu, að frádregnum 38%, þ. e. kr. 339.863.00. Tekjuútsvar og veltuútsvar námu því samtals kr. 363.700.00, en, að frádregnum 10% afslætti, kr. 327.330.00. K hafði hins vegar greitt samvinnuskatt og útsvar, samtals kr. 666.549.00, og var því dæmd endurgreiðsla á kr. 339.219.00, sbr. 27. gr. laga nr. 66/1945 296

Skattstjórnin í Reykjavík krafði með bréfi 8. desember 1961 I,

sem stundaði húsbyggingar, skýringar á því, að hagnaður hans af sölu íbúða árið 1960 virtist vera „óeðlilega litill“. Skattstjóri, sem taldi skýringar, er fram komu af hendi I, ófullnægjandi, áætlaði því tekjur hans nefnt ár kr. 100.000.00 hærri en fram hafði verið talið. Samkvæmt þessari tekjuáætlun hækkaði niðurbjórðunarnefnd útsvar I úr kr. 40.600.00 í kr. 67.000.00. Tekjuáætlun skattstjóra og hækkun útsvarsins voru innan löglegra starfsmarka skattstjórnvalda og svo í hóf stillt, að þeim varð eigi hnekk af dómstólum .. 314

Skilorðsbundnir refsidómar.

Manni dæmt fangelsi 30 daga samkvæmt 246. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 fyrir ólöglega meðferð á fundnu fé og ákveðið, að refsingin skyldi vera skilorðsbundin og hún niður falla eftir 3 ár frá uppsögu dóms Hæstaréttar, ef haldið yrði almennt skilorð 57. gr. nefndra hegningarlaga, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955 1

Skiptamál.

Á hendur dánarbúi, sem var undir opinberum skiptum, var víxilmál höfðað með stefnu, birtri 1. nóvember 1962. Búið var skuldaviðgöngubú, um skipti þess fór eftir 4. og 5. kapitula skiptalaga nr. 3/1878, innköllun til skuldheimtumanna hafði verið gefin út og birt, innköllunarrestur hafði verið liðinn hinn 8. september 1962 og umræddri víxillkröfu hafði verið lýst í búið 16. október 1962. Að svo vöxnu skorti heimild að lögum til að stefna skiptaráðanda fyrir hönd dánarbúsins fyrir almenna dómstóla, og var málinu því vísað frá héraðsdómi 350, 353

M andaðist 2. nóvember 1962, en kona hans (K) 25. s. m. Arfur eftir Ó féll við andlát hans, og mátti þá bú hans koma til skipta milli K og barna hans samkvæmt erfðaskrá og fyrir-mælum laga um skylduarf. Þeir, sem í hlut áttu, voru sam-mála um, að búi beggja hjónanna væri skipt í einu lagi. Og þar sem þeir höfðu forræði á, að búskiptum væri hagað með þeim hætti, bar eftir því að fara 462

Dánarbú sætti opinberum skiptum, og var við skiptin skorið úr ágreiningi um gildi erfðaskrár 462

Kona (K) og maður (M) bjuggu saman ógift. Þau gerðu 5. desember 1935 sameiginlega erfðaskrá þess efnis, að það þeirra, er lengur lifði, skyldi eignast allar eigur hins, að skuldum frádregnum. K andaðist 29. febrúar 1960. Voru þá á lífi niðjar hennar, en hún hafði alið börn, áður sambúð þeirra M hófst. Samkvæmt 20. gr. erfðalaga nr. 42/1949 var erfðaskráin því metin gild, einungis að því er tók til ¼ hluta eigna K. Hins vegar þótti M, eins og á stóð, eiga rétt

til nokkurrar þóknunar af eign K vegna vinnu sinnar sameiginlegu heimili þeirra í hag 843

Skipulagsmál.

Stjórnvöld skipulagsmála völdu væntanlegu ráðhúsi Ísafjarðar-kaupstaðar stað á svæðinu milli Fjarðarstrætis og Austurvallar og tilkynnti bæjarstjórn þá ákvörðun með bréfi skipulagsstjóra 12. nóvember 1948. Byggingarnefnd kaupstaðarins og bæjarstjórn voru samþykkar þessari skipan, og sendi bæjarstjórn skipulagsstjóra tilkynningu þar að lútandi. Á árinu 1963 leitaði bæjarstjórn hins vegar eftir því við skipulagsstjóra, að ákvörðunum um ráðhúsið yrði breytt og leyfð yrði bygging íbúðarhúsa á umræddu svæði. En með bréfi 13. maí 1963 lýsti skipulagsstjóri því, að skipulagsnefnd væri andvíg breytingu í þessu efni. Bæjarstjórn ákvað samt sem áður á eindæmi sitt breytinguna og hóf þegar úthlutun byggingarlóða, þar sem ráðhúsinu hafði verið ætlaður staður, og fékk S selda á leigu lóðina nr. 23 við Fjarðarstræti. Hóf S síðan byggingu íbúðarhúss á lóðinni, en byggingarnefnd, sem var ósamþykk gerðum bæjarstjórnar, kærði málið til Félagsmálaráðuneytisins. Að tilhlutan ráðuneytisins var hinn 12. september 1963 lagt lögbann við byggingarframkvæmdum S. Félagsmálaráðuneytið, sem fer með yfirstjórn skipulagsmála, sbr. 14. gr. laga nr. 55/1921 og 4. gr. laga nr. 64/1938, hafði samkvæmt grundvallarreglum skipulagslaga heimild til að stöðva byggingu húss S. Var honum því dæmd óheimil bygging hússins, unz til lykta yrði leitt, hvort ráðhús skyldi reist á lóðinni 561

Skjalafals.

Manni dæmt fangelsi 5 mánuði samkvæmt 1. mgr. 155. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 fyrir að falska nafn manns sem útgefanda á víxil, að fjárhæð kr. 10.000.00, og selja víxilinn síðan í banka 797

Skuldamál.

Mál til skuldaskila í viðskiptum, varðandi þýzkan togara, er strandaði hér við land og var afhentur björgunarmönnum til lúkningar björgunarlaunum, en síðan gerður út til fiskveiða um skeið. Sjá samninga 229

Manni dæmt að greiða Landsbanka Íslands andvirði tékkávisana, er bankinn hafði keypt, en innstæðulausar reyndust. Fjárnám til tryggingar skuldinni staðfest 606

Útgerðarmanni, H, dæmt að greiða bátaábyrgðarfélagi vangreidd váttryggingariðgjöld af fiskibátum 818

R greiddi andvirði bifreiðar, er hann keypti af G, með víxlum,

og hafði R samþykkt þá vixla. Er vanskil urðu á greiðslu vixlanna, varð það úr, að G tók við vixlum á annan aðilja í stað þeirra, sem R hafði samþykkt. Þá vixla reyndi G að innheimta með málssókn, en án árangurs. Höfðaði G þá mál til innheimtu skuldarinnar á hendur R, sem m. a. hafði uppi þá vörn, að með afhendingu vixlanna hefði verið um að ræða fullnaðargreiðslu, sem hann bæri ekki frekari ábyrgð á. Talið var, að G hefði tekið við vixlum þessum á þeirri forsendu, að þeir fengjust greiddir hjá samþykki- anda þeirra, og að honum hefði verið heimilt að höfða mál til innheimtu þeirra. En að því leyti sem vixlarnir greidd- ust ekki, hefði upphaflegt skuldasamband aðiljanna orðið virkt af nýju. Samkvæmt þessu var R dæmt að greiða vixilfjárhæðirnar ásamt vöxtum og kostnaði, að frágægnu lítilræði, sem vixilskuldari hafði borgað 900

Stjórnarskráin.

Ákvæði 4. gr. laga nr. 4/1960 um reikningsskil vegna banka- ábyrgðar eigi talin brjóta í bága við 67. gr. stjórnarskrár- innar 366

Af hendi B bifreiðarstjóra, sem sóttur var um brot gegn 1. mgr. 2. gr. reglugerðar um takmörkun leigubifreiða í Reykjavík og ráðstöfun atvinnuleyfa, sbr. 3. gr. laga nr. 40/1957 og lög nr. 29/1958, var því honum til sýknu haldið fram, að almenningssheill krefðist ekki takmarkana nefndra ákvæða á leigubifreiðum og brytu þau því í bága við 69. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944. En þar sem almenni lög- gjafinn hafði metið takmarkanir þær, sem um var að tefla, til almenningseilla, varð því mati ekki hnekk 960

Stjórnsýsla. Sjá byggingaryfirvöld, skipulagsmál.

Utanríkisráðuneytið réð A hleðslustjóra í flugvélaafgreiðslu á Keflavíkurflugvelli frá 1. júlí 1957 að telja, og var í ráðn- ingarbréfi A svo kveðið á, að uppsagnarfrestur hans væri 3 mánuðir. Flugmálastjórnin tilkynnti A með bréfi 20. janúar 1961, að vegna skipulagsbreytinga yrði starfsheiti hans eftirleiðis *verkstjóri*, en verksvið hans hins vegar lítið breytt. Enn fremur hefði flugvallarstjóra verið falið að afturkalla ráðningarbréf A. Í nýju ráðningarbréfi, sem út var gefið, var A ráðinn verkstjóri í flugumsjónardeild frá 1. febrúar 1961 að telja og uppsagnarfrestur ákveðinn 3 mánuðir, en laun skyldu greidd samkvæmt launalögum. Ríkisstjórnin ákvað að hætta rekstri flugumsjónardeildar frá 1. júní 1962. Af því efni ritaði flugvallarstjóri A bréf hinn 26. maí 1962 og tilkynnti honum, að hann væri leystur frá störfum frá og með 1. júní 1962, en honum yrðu greidd 3 mánaða

laun frá þeim tíma. Á vildi ekki una þessu og krafðist launa 6 mánuði, sbr. 14. gr. laga nr. 38/1954. Á þessa kröfu Á var fallt, en ákvæði nefndrar 14. gr. voru eigi talin taka til aukagreiðslna, er starfanum fylgdu, né orlofsfjár. Hins vegar skyldu launin reiknuð fyrir hvern hinna sex mánaða um sig eftir ákvæðum gildandi launalaga og annarra reglna um launaflokk þann, sem um var að tefla .. 936, 942, 948, 954

Sundmarðaelði.

G rak sundmarðabú í Kópavogi. Á árinu 1947 lét hann gera teikningu að sundmarðahúsi, og lýsti loðdýraræktarráðunautur ríkisins því, að hið fyrirhugaða hús yrði viðurkennt „sem lögmæt varzla á minkabúi“. Er hús þetta hafði verið reist, tók G það í notkun ásamt marðabúrum og tækjum. Vegna ákvæða laga nr. 32/1951 um bann við sundmarðaelði varð G að hætta rekstri bús síns. Af því efni höfðaði hann mál til greiðslu eignatjónsbóta úr ríkissjóði, að fjárhæð kr. 424.400.00, og atvinnutjónsbóta, að fjárhæð kr. 1.053.056.04. Dómkvaddir menn töldu verðmæti hússins til fyrirhugaðra nota kr. 380.000.00, en húsið einskis virði til annarra nota. Aðra verðmætisýrnum eigna vegna rekstrarstöðvunar töldu matsmenn nema kr. 44.400.00. Ríkissjóði var dæmt að greiða eignatjónsbætur samkvæmt greindu mati, þar sem G hafði komið upp eldihúsi sínu með búnaði í trausti þess, að hann fengi að lögum heimild til að reka sundmarðabú, og af þanni laga nr. 32/1951 leiddi, að umrædd verðmæti urðu honum ónothæf eign. Hins vegar var bótakrafa G vegna atvinnuspjalla eigi til greina tekin, enda var lagabann lagt við sundmarðaelði vegna hættu á tjóni af völdum þeirra dýra, er úr haldi kynnu að sleppa .. 573

Sönnun.

a) Einkamál.

Mál var höfðað gegn útlendingi, búsettum erlendis, og var hæstaréttarlögmanni í Reykjavík stefnt fyrir hans hönd. Gegn andmælum hæstaréttarlögmannsins var eigi sannað, að hann hefði aðiljaumboð í því máli 34

Kaupandi fasteignar krafðist skaðabóta af seljanda eignarinnar vegna galla á henni. Eigi var sannað, að seljandi hefði blekkt viðsemjanda sinn eða umboðsmann hans í sambandi við kaupin 108

Í þann mund, er bifreiðar mættust, hrökk steinn í framrúðu annarrar bifreiðarinnar og braut hana. Samkvæmt skýrslum málsins þóttu yfirgnæfandi líkur fyrir því, að steinninn hefði hrokkið undan hjóli hinnar bifreiðarinnar, og var það

lagt til grundvallar	138
Er sprenging varð í eimkatli vélsmiðju, varð vélvirki fyrir slysi, sem leiddi hann til bana. Elgi var sannað, að tæki vélsmiðjunnar hefðu verið haldin neinum þeim göllum, er leitt gætu til fébótaábyrgðar hennar á slysinu	167
Málsaðili (K) var krafinn um skil á eftirstöðvum skipsverðs. Hann hafði m. a. uppi þá vörn, að hann hefði ásamt nafngreindum manni keypt skipið og þeir því verið eigendur þess á þeim tíma, sem máli skipti. Þetta tókst K ekki að sanna, enda bentu málsatvik til hins gagnstæða	229
A, kaupmaður í Vestmannaeyjum, pantaði í október 1960 netjakúlur hjá N, hlutafélagi í Danmörku, um hendur M, kaupmiðlara í Reykjavík. Kveðst A hafa tekið fram, að netjakúlnar skyldi senda sem fyrst með skipi H/f Eimskipafélags Íslands (E), þar sem við það sparaðist aukafarmgjöld frá Reykjavík til Vestmannaeyja. M tilkynnti A því næst með bréfi 7. nóvember 1960, að varan væri á leið til landsins með einu skipa E, sem farið hefði frá Kaupmannahöfn 5. s. m. Þetta reyndist rangt, og kom varan með skipi Sameinaða gufuskipafélagsins til Reykjavíkur, þar sem hún var sett á land og síðan send til Vestmannaeyja með öðru skipi. A var krafinn um aukafarmgjald frá Reykjavík til Vestmannaeyja, sem hann neitaði að greiða, og í ársbyrjun 1961 tilkynnti hann M, að hann mundi ekki leysa til sín vöruna, nema aukafarmgjald þetta yrði felit niður. M kannaðist ekki við það skilyrði A, að vöruna skyldi flytja með skipi E. Hann játaði hins vegar að hafa, er A kvartaði, boðið til að greiða helming aukafarmgjaldsins og stuðla að greiðslu þess að fullu. Þegar öll atvik voru virt, var við það miðað, að A hefði, er hann samdi um kaupin, sett það skilyrði, er að framan greinir, um flutning vörunnar	258
Heimalöndum jarða var skipt, en í fjalllendi hafði, svo lengi sem vitni mundu, verið sambeitt jarðanna. Einn jarðeigenda taldi í gildi vera sérstök landamerki á beitarsvæðinu, en tókst ekki að færa fram nein haldbær gögn né rök til stuðnings þeirri staðhæfingu sinni	284
Með rannsóknargerð Atvinnudeildar háskólans og öðrum gögnum í skaðabótamáli út af byggingargöllum á húsi í Reykjavík var í ljós leitt, að hleðslusteinn, sem notaður hafði verið í vegg hússins, fullnægði ekki ákvæðum byggingarsamþykktar um burðarþol og einangrunarhæfi byggingarefnis	474
Einn sameigenda húseignar í Reykjavík krafðist þess, að hún yrði seld á opinberu uppboði til slita á sameigninni. Samkvæmt álitserð dómkvaddra manna og öðrum gögnum þótti sýnt, að sala einstakra eignarhluta væri tiltölulega óhagkvæmari en sala eignarinnar í heild	528

Samkvæmt virðingargerð dómkvaddra manna var sundmarðahús óhæft til annarra nota en eldis sundmarða. Var virðingargerðin lögð til grundvallar skaðabótum úr ríkissjóði til handa sundmarðabónda, er sundmarðaelði var bannað með lögum nr. 32/1951 573

b) Opinber mál.

- Samkvæmt matsgerð dómkvaddra sérkunnáttumanna og öðrum sakargögnum varð við það að miða, að erlendur togari, sem sakaður var um landhelgisveiðar og tekinn hafði verið af varðskipi á úthafinu að lokinni eftirfór, hefði verið kominn út fyrir fiskveiðimörk, er varðskipið gaf honum stöðvunarmerki. Samkvæmt alþjóðareglu, sem Ísland verður að hlíta, brast íslenska dómstóla því að svo vöxnu lögsöguvald í máli togarans 10, 44
- A neytti áfengis að kvöldi dags og kvaðst þá hafa fundið til vínáhrifa. Hann ók bifreið nóttina eftir, en eigi var í ljós leitt, að hann hefði þá enn verið með áhrifum áfengis 91
- Samkvæmt staðarákvörðunum varðskipsmanna, skýrslum þeirra um athuganir á aðgerðum erlends togara, skýrslu togarskipstjórans sjálfs og vélstjóra hans þótti sannað, að togarinn hefði verið að veiðum innan fiskveiðimarka 144
- Manni, sem hafði meðferðis í leigubifreið 12 flöskur af brennivíni, tókst ekki að færa að því nægar líkur, að vínið hefði eigi verið ætlað til sölu, og var honum því dæmd refsing .. 323
- Bifreið I, sem hann ók á leið til Reykjavíkur, fór út af vegnum í Kömbum, valt einu sinni og stöðvaðist síðan á hjólum. Vitni, sem komu á vettvang, báru um fas I og útlit. Tvö vitni töldu I með áfengisáhrifum, en eitt kvað framkomu hans hafa verið undarlega án þess að vilja fullyrða um áfengisáhrif. Telja mátti víst, að I hefði verið stórlega miður sín eftir háska þann, sem hann hafði lent í, og að framkoma hans hefði mótast af því. Þegar öll atvik voru virt, taldist ekki sannað, að I hefði verið með áhrifum áfengis við aksturinn 326
- Lögreglumaður stóð M að því að bera 12 brennivínsflöskur úr vinnubúð í leigubifreið, og sætti M ákæru samkvæmt 19. og 42. gr. áfengislaga nr. 58/1954 af þessu efni. M kvaðst hafa ætlað nokkurn hluta brennivínsins til eigin neyzlu, en að öðru leyti hefði hann haft í hyggju að gefa það föður sínum til veitinga í fyrirhugaðri afmælisveizlu hans. Að svo vöxnu var refsing ekki dæmd 363
- Með kaupskipi var fluttur varningur frá New York til Reykjavíkur í fjórum kössum. Aðeins tveggja kassanna var getið á farmskrá. Innihald hinna kassanna var því smygflutningur. Tveir heildsalar stóðu að innflutningi þessum. Skýrsl-

ur þeirra voru sundurleitar og ósamhljóða. En af þeim og öllum atvikum mátti ráða, að heildsalarnir áttu báðir sök á misferli því, sem um var að tefla 742

- A vélbátsstjóri setti ákæru um fiskveiðabrot í landhelgi samkvæmt einni staðarákvörðun gæzluflugvélar yfir bátnum. Dómkvaddir voru sérfróðir menn til „að láta upp álit sitt á því, hvort ein mæling, slík sem gerð var í flugvélinni, veiti öryggi um staðinn“. Svar þeirra var á þessa leið: „Hvort sem um mælingu er að ræða á landi, af sjó eða úr lofti, teljum við, að öryggis vegna sé jafnan sjálfsagt, að staðarákvörðunarmæling sé endurtekin eða sannprófuð með öðrum viðurkenndum staðarákvörðunaraðferðum, og teljum við því ekki, að ein mæling, slík sem gerð var í flugvélinni, veiti fullkomið öryggi um staðinn“. Að svo vöxnu var ósannað, að A hefði verið að veiðum innan fiskveiðimarka .. 833, 851

Tekjuskattur. Sjá skattar.

Tékkar.

Landsbanki Íslands keypti af S tékka, samtals að fjárhæð kr. 1.925.000.00, sem innstæða var engin fyrir, er þeim var fram vísað. S var dæmt að greiða fjárhæð tékka þessara, að undanskildum kr. 100.000.00, sem hann hafði borgað áður 606

Tolllagabrot.

E og K stóðu að innflutningi vöru frá Bandaríkjunum með skipi til Reykjavíkur í 4 kössum, merktum I, II, III og IV. Á farmskrá voru aðeins greindir 2 kassar, og mátti af gögn- um málsins ráða, að þar væri átt við kassa nr. III og IV. Verðmæti vöru í þeim kössum nam samkvæmt mati \$ 3.569.00, en í kössum nr. I og II \$ 533.08. Samkvæmt þessu töldust kassar nr. III og IV ekki innfluttir sem smyglvarningur, en innflutningur kassa nr. I og II varðaði hins vegar við lög nr. 68/1956 um tollheimtu og tolleftirlit. K hafði á vegum einkafyrirtækis síns í Bandaríkjunum annazt pökkun vörunnar, reikningsgerð um sölu hennar og sendingu hennar til fyrirtækis E í Reykjavík. E var innflytjandi vörunnar og átti því megin sök á misferli því, sem um var að tefla. En sýnt var af skýrslum málsins, að K hafði meiri hagsmuna að gæta af innflutningnum en áður greinir, og var honum dæmd sekt, kr. 45.000.00, samkvæmt nefndum lögum. E var af hendi ákærvalds einungis sóttur til upptöku, en eigi refsingar, og varð hann að þola upptöku varnings í nefnd- um kössum nr. I og II. Skipstjóra skips þess, sem varninginn flutti, var dæmd sýkna af ákæru um brot gegn 1. mgr. 22.

gr. sbr. 42. gr. laga nr. 68/1956, þar sem ábyrgð varð komið fram gegn fremjendum tolllagabrotsins, þeim E og K 742

Tómlæti.

Byggingafélagið A seldi B hinn 9. apríl 1957 íbúð í húsi, sem byggingafélagið hafði reist í Reykjavík, og var íbúðin afhent B í maímánuði s. á. Samkvæmt samningi skyldi allur frágangur á hinu selda vera vandaður og tvöfalt gler í öllum gluggum íbúðarinnar. B kvaðst á árinu 1958 hafa tekið eftir því, að móða settist á rúður í gluggum íbúðarinnar, og í matsgerð dómkvaddra manna 7. júlí 1961 segir, að móða sé þar á öllum rúðum, en orsök þess sé sú, að þéttingu sé áfátt. Með stefnu 13. september 1961 höfðaði B því næst skaðabótamál á hendur A af þessu efni. Samkvæmt gögnum málsins varð við það að miða, að hvorki fyrirsvarsmenn né starfsmenn A ættu sök á göllum þeim, sem fram komu á rúðunum. Fyrirsvarsmaður A staðhæfði, að B hefði eigi kvartað undan göllunum fyrr en um áramótin 1960/1961, og tókst B ekki að sanna, að hann hefði kvartað fyrr. Eftir málavöxtum og samkvæmt 52. gr. laga nr. 39/1922 var talið, að kvörtunin hefði verið gerð of seint. Þegar af þeirri ástæðu var A dæmd sýkna af bótakröfum B 892

Umboð. Sjá málflutningsmenn.

Málsaðili (K) hélt því fram, að hann hefði ásamt G keypt skip, sem deilur risu síðar um. Þetta sannaðist ekki, og var samkvæmt gögnum málsins lagt til grundvallar, að þeir K og G hefðu einungis fengið umboð eigenda skipsins til að selja það úr landi sem brotajárn 229

Umferð. Sjá áfengislagabrot, bifreiðar.

Umferðarréttur. Sjá innsetningargerðir.

Uppboð.

Staðfestur úrskurður uppboðsdóms um sölu fasteignar á opinberu uppboði til slita sameignar. Sjá enn fremur sameign .. 528

Uppboðshaldara, sem vegna væntanlegs uppboðs á skipi samkvæmt kröfu skuldheimtumanna hafði bannað vörzlumanni skipsins að afhenda það eiganda þess, dæmt rétt að létta af því banni gegn tryggingu fyrir uppboðskröfum 613

Á uppboðsþingi krafðist uppboðspolandi þess, að uppboði yrði frestað. Uppboðshaldari sinni ekki kröfunni, og kærði uppboðspolandi þá málsmeðferð samkvæmt 21. gr. laga nr. 57/1962. Var uppboðshaldara dæmt skylt að taka afstöðu til kröfunnar í formi úrskurðar, sbr. 190. gr. laga nr. 85/1936 .. 965

Upptaka eignar.

Afli og veiðarfæri fiskiskips gerð upptæk	144, 838
Áfengi gert upptækt	323
Smyglvarningur gerður upptækur	742

Úrskurðir.

Úrskurður Hæstaréttar um öflun málgagna í einkamáli ..	73, 355
Úrskurður Hæstaréttar um öflun sakargagna í opinberu máli ..	205
Með úrskurði Hæstaréttar hrundið kröfu um frest í einkamáli	214, 215, 216, 572
Með úrskurði Hæstaréttar hrundið kröfu um frávisun einkamáls	217
Með úrskurði Hæstaréttar veittur frestur í einkamáli	245

*Útburðargerðir. Sjá húsaleiga.**Útivist aðilja.*

Áfrýjandi sótti ekki þing.

Útivistardómur 1, 101, 102, 103, 205, 282, 283, 284, 370, 534, 535	671, 672, 673, 674, 675, 676, 801, 896
--	--

*Útsvar. Sjá skattar, D.**Vanhæfi. Sjá dómamar, landskipti.**Varnarlið Bandaríkjanna á Íslandi.*

K gerði hinn 1. janúar 1957 samning við varnarlið Bandarík- anna hér á landi um flutninga fólks og varnings á báti sínnum milli Ísafjarðar og Aðalvíkur, en á síðar greinda staðnum átti varnarliðið ratsjárstöð í smíðum. Í samningi þessum var m. a. ákveðið, að varnarliðið skyldi hafa einka- afnot af báti K til flutninga nefnda leið. Íslenskur verk- taki annaðist mannvirkjagerð við ratsjárstöðina, og í verk- samningi hans og varnarliðsins var ákvæði þess efnis, að flutningatæki á sjó í eigu eða leigu varnarliðsins mætti hann „nota eftir þörfum og án nokkurs endurgjalds“. K annaðist flutninga fyrir hinn íslenska verktaka og krafðist eftir á endurgjalds úr hendi hans. K hafði eigi verið gert kunnugt ákvæði nefnds verksamnings, er getið var, en eins og öllum atvikum var háttað, voru eigi efni til að taka kröfu K til greina	734
--	-----

Varnarþing.

Er belgiskur togari var að láta úr höfn í Vestmannaeyjum hinn
10. janúar 1961, varð hann fyrir áföllum og rak síðan að
nyrðri hafnargarðinum, þar sem hann strandaði. Brotnaði
hann þar smám saman og sökk að lokum. Af þessu urðu

- miklar skemmdir á hafnargarðinum, og samkvæmt matsgerð vorið 1961 var viðgerðarkostnaður talinn nema kr. 2.900.000.00. Í máli gegn eiganda togarans, sem búsettur var í Belgíu, krafðist hafnarsjóður Vestmannaeyjakaupstaðar þessarar fjárhæðar sem bóta. Umboðsmaður togara-eigandans krafðist frávísunar málsins, þar sem íslenska dómstóla brysti dómsöguvald í því. En þar sem málið samkvæmt eðli sínu og 84. gr. laga nr. 85/1936 bar undir sjó- og verzlunardóm Vestmannaeyja, sem málinu hafði verið stefnt til, var frávísunarkröfunni hrundið 74
- E, búsettur í Stykkishólmi, höfðaði á bæjarþingi Reykjavíkur mál til greiðslu skuldar, að fjárhæð kr. 14.000.00, og lagði fram víxileyðublað Landsbanka Íslands, Reykjavík, sem M hafði ritað á sem samþykkjandi, en enginn sem útgefandi, og var því eigi um víxil að tefla, sbr. 1. og 2. gr. víxillaga nr. 93/1933. Þar sem málið var ranglega höfðað á víxilvarnarþingi, sbr. 3. mgr. 82. gr. laga nr. 85/1936, var því vísað frá bæjarþinginu 726

Vátrygging.

- Útgerðarmanni dæmt að greiða bátaábyrgðarfélagi vátryggingariðgjald af fiskiskipum 818
- Samábyrgð Íslands á fiskiskipum greiddi H, útgerðarmanni í Vestmannaeyjum, kr. 19.890.00 hinn 21. ágúst 1961 sem iðgjaldsstyrk vegna fiskibáts hans fyrir árið 1949. H hafði eigi áður greitt iðgjald þetta og skuldbatt sig því með viðtöku nefndrar fjárhæðar til að skila henni til Bátaábyrgðarfélags Vestmannaeyja, og var honum samkvæmt því dæmt að greiða hana félaginu 818
- Fiskibátur H strandaði hinn 1. febrúar 1956, og var metið, að nýja vindudælu þyrfti að setja í bátinn. Var það gert og greiddi bátaábyrgðarfélag verð hinnar nýju dælu að $\frac{1}{10}$ hlutum, sbr. 8. mgr. 11. gr. laga nr. 61/1947 og lög nr. 35/1956. Dælu þá, sem áður var í bátnum og varð eign bátaábyrgðarfélagsins að $\frac{1}{10}$ hlutum samkvæmt 73. gr. laga nr. 20/1954, nýtti H án samráðs við bátaábyrgðarfélagið, og var honum dæmt að greiða því verð hennar að $\frac{1}{10}$ hlutum 818

Veðréttindi.

- Útgerðarfélagið í h/f hafði veðsett ríkissjóði fiskiðjuver sitt fyrir lánum, samtals að fjárhæð kr. 1.750.000.00. Hinn 2. september 1960 heimilaði fjármálaráðherra í h/f með veðleyfi að veðsetja Landsbanka Íslands téða eign með forgangsveðrétti á undan greindum veðsetningum til tryggingar láni, að fjárhæð kr. 2.000.000.00, og gaf í h/f samkvæmt því út tryggingarbréf hinn 5. september 1960. Veð-

leyfi ríkissjóðs bar, eins og á stóð, að skýra þannig, að veðsetning samkvæmt því væri einungis fyrir nýju láni og að greiðslur til bankans af hendi í h/f vegna fjárafla fyrir útgáfu þess kæmu eigi til lækkunar láni, sem veðtryggt var samkvæmt veðleyfinu. Þá leiddu réttarreglur og skýring veðleyfisins enn fremur til þess, að greiðslur til bankans vegna fjárafla í h/f eftir útgáfu leyfisins, er eigi gengu til lúkningar sérstakra lána eða forgangskrafna, skyldu í skiptum umræddra veðhafa teljast lækka hlutfallslega öll lán í h/f hjá bankanum, þó þannig að óveðtryggð ný lán greiddust niður á undan því láni, sem veðtryggt var samkvæmt veðleyfi ríkissjóðs 638

Veiðiréttur. Sjá landamerkmál.

Verkföll. Sjá vinnudeilur.

Verksamningar. Sjá samningar.

Vettvangsmál.

Landamerkmál	284
Eftir að landskipti höfðu verið framkvæmd á jörð þeirra A og B samkvæmt lögum nr. 46/1941, deildu þeir um það, hvort umferðarkvöð til handa A hvíldi á úrskiptu landi B, og krafðist A þess, að girðing, sem B hafði gert um þvera heimreið yrði rofin með fógetavaldi. En þar sem eigi var þörf slíkra bráðabirgðaaðgerða, að innsetningargerð yrði heimiluð, án þess að kveðið væri á um efnislegan rétt aðilja, og málið bar að því leyti undir vettvangsdóm samkvæmt 16. gr. laga nr. 41/1919, var synjað um framkvæmd fógetagerðar	344
Námaréttindi í óskiptri sameign landeigenda	417
Mörk lands og veiðiréttar	618

Vinnudeilur.

Í maímánuði og júnimánuði 1961 var háð verkfall af hendi Verkamannafélagsins Dagsbrúnar gegnt atvinnurekendum í Reykjavík. Kassagerð Reykjavíkur h/f er iðnfyrirtæki, sem hafði starfsstöðvar á tveimur stöðum í Reykjavík og flutti efnivörur í milli þeirra staða með eigin bifreiðum. Starfsmenn iðnfyrirtækis þessa voru að mestu eða öllu leyti félagsmenn í Iðju, félagi verksmiðjufólks, er eigi var í verkfalli. En fyrirsvarsmenn Dagsbrúnar töldu ökumenn bifreiðanna tilheyra því félagi, og á tímabilinu frá 29. maí til 21. júní 1961 hindruðu þeir nefnda flutninga. Hinn 21. júní 1961 fékk iðnfyrirtækið lagt lögbann við atferli verk-

fallsmanna, er greint var. Lögbannið var staðfest, enda veittu hvorki lög um stéttarfélög og vinnudeilur nr. 80/1938 né aðrar réttarreglur heimild til þeirrar valdbeitingar af hendi verkfallsmanna, sem um var að tefla 596

Vinnulaun.

- Verkfræðingur (M) réðst með samningi 11. júní 1956 í þjónustu Landssíma Íslands til ársloka 1958. Samkvæmt ráðningar-samningnum var vinnutími M ákveðinn 38 stundir á viku. Enn fremur var svo samið, að M skyldi vinna 260 stundir á ári gegn tiltekinni greiðslu. Í reyndinni varð yfirvinna M mun meiri. Fyrir slíka yfirvinnu reiknaði M sér kaup samkvæmt kjarasamningi verkfræðinga, og var það greitt ágreiningslaust til 1. september 1957. En fyrir yfirvinnu M frá þeim tíma til ársloka 1958, sem samkvæmt skýrslum Landssímans nam samtals 218¼ vinnustund, neitaði stjórn fyrirtækisins að greiða. Yfirmaður M játaði, að M hefði innt umrædda yfirvinnu af hendi ýmist eftir ósk hans eða hann hefði haft um hana vitneskju. Samkvæmt þessu og öðrum gögnum málsins mátti M treysta því, að yfirvinnan greint tímabil yrði reiknuð og greidd með sama hætti sem fyrr. Var Landssíma Íslands því dæmt að grein hin van-greiddu yfirvinnulaun, kr. 16.603.48 192
- U, fædd 31. janúar 1878, fluttist til Vestmannaeyja árið 1912. Á árinu 1920 kom hún sér upp litlu íbúðarhúsi. Um 1924 fluttist G til hennar í húsið, og bjuggu þau saman þar ógift. Þau stækkuðu húsið og unnu heimilinu bæði, meðan líf og orka entist. U andaðist 29. febrúar 1960. Með hliðsjón af stöðu G á heimili þeirra U og vinnu hans í þágu þess, þótti G eiga rétt til nokkurrar þóknunar af eignum U, sem skráð var eigandi hússins. Töldust laun G, sem samkvæmt 1. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905 voru ófyrnd, hæfilega ákveðin kr. 20.000.00 843

Vinnusamningar. Sjá samningar, vinnulaun.

Vitni.

Sagt, að hvorki í lögum nr. 85/1936 né öðrum réttarfyrirmælum sé það gert að skilyrði fyrir framkvæmd vitnaleiðslu af hálfu annars málsaðilja, að gagnaðilja hafi verið tilkynnt með tilteknum fyrirvara nöfn vitna þeirra, sem fyrir dóm eiga að koma. En þegar vitni sé komið fyrir dóm, meti dóm-ari samkvæmt 133. gr. laga nr. 85/1936 atriði, er vitna-leiðsluna varða, þar á meðal hvort fresta skuli vitnaleiðslu eftir kröfu vitnastefnda, sem kann að telja sið vanbúinn að taka afstöðu til spurninga vitnastefnanda eða til að bera

fram gagnspurningar	866
Sagt, að engin ákvæði í lögum standi því í vegi, að sá, sem hefur uppi bótakröfu í opinberu máli, staðfesti vætti sitt, enda hafi sá háttur verið hafður á um rannsókn þeirra mála og dómari meti síðar gildi slíks vættis	869

Víxilmál. Víxlar.

Í skiptum A og B samdist svo með þeim, að A skyldi samþykkja eins árs víxil til handa B, að fjárhæð kr. 100.000.00. Þeir rituðu síðan á víxileyðublað frá Iðnaðarbanka Íslands dagsetningu 1. júní 1961, gjalddaga 1. júní 1962 og fjárhæðina kr. 100.000.00. A ritaði nafn sitt sem samþykkjandi, og einnig ritaði hann af vangá eða vanþekkingu nafn sitt, þar sem nafn útgefanda átti að standa. Af sams konar mistökum ritaði B nafn sitt í víxilávarpið. Eftir ábendingu lögfræðings strikaði B út þessar misritanir og skrifaði síðan nafn A í víxilávarpið, en sitt nafn sem útgefanda. Með áritun lét B þess jafnframt getið, að leiðréttingarnar væru af honum gerðar. B voru heimilar þessar leiðréttingar, og var skjalið metið gildur víxill	197
A hafði samþykkt víxil til handa B, að fjárhæð kr. 100.000.00, með gjalddaga 1. júní 1962, og skyldi víxillinn greiðast í Iðnaðarbanka Íslands. B sýndi eigi víxilinn samkvæmt 38. gr. sbr. 4. gr. víxillaga nr. 93/1933 til greiðslu í nefndum banka dagana 1., 2. eða 4. júní 1962 né lét hann sanna greiðslufall í bankanum með afsagnargerð dagana 2. eða 4. sama mánaðar samkvæmt 3. mgr. 44. gr. og 91. gr. i. f. sömu laga. A lagði fjárhæð víxilsins hinn 5. júní 1962 inn í Landsbanka Íslands, sbr. 42. gr. víxillaganna, á nafn B, og var umboðsmanni hans hinn 6. s. m. afhent kvittun fyrir innborgun geymslufjárins, en því veitti umboðsmaðurinn viðtöku hinn 8. s. m. Samkvæmt þessu höfðu eigi orðið vanskil á greiðslu víxilfjárhæðarinnar	197
R höfðaði mál til greiðslu víxils, sem G hafði gefið út og H samþykkt. Þau höfðu uppi þá vörn í málinu, að R væri ekki eigandi víxilsins og því eigi réttur aðili málsins. En handhöfn R á víxlinum var til komin fyrir eyðuframsál til innheimtu, og var honum því rétt að innheimta víxilinn í sjálfs sín nafni	242
Höfðað var mál til greiðslu tveggja víxla. Hvor þeirra var að fjárhæð kr. 40.000.00 og út gefinn 13. október 1962 af „pr. pr. Rafblik h/f Jón Ólafsson“. Samþykkjandi víxilsins, sem málið var höfðað gegn, taldi engan víxilrétt hafa stofnast, þar sem hlutafélagið Rafblik hafði eigi verið skrásett. Á þessa málsástæðu var ekki fallið, sbr. 1. og 7. gr. víxillaga nr. 93/1933	677

Yfirvinna. Sjá vinnulaun.

Þjóðaréttur. Sjá alþjóðalög.

Þjófnaður.

E dæmt fangelsi 8 mánuði samkvæmt 244. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 fyrir 1) að brjótast aðfaranótt 17. janúar 1963 inn í úra- og skartgripaverzlun í Reykjavík og stela þar varningi, að verðmæti kr. 110.227.00, 2) að brjótast aðfaranótt 1. september 1963 í þjófnaðarskyni inn í verzlun í Reykjavík, og var það brot auk 244. gr. laga nr. 19/1940 fært til 1. mgr. 20. gr. sömu laga, og 3) að stela frakka úr fatageymslu veitingahúss í Reykjavík að morgni 1. september 1963. Til frádráttar refsingu E kom 29 daga gæzluvarðhald hans 777

Ærumeiðingar.

Í grein í dagblaðinu Þjóðviljanum, sem út kom 13. maí 1961, komst greinarhöfundur, E, svo að orði: „Það er ekki lengra frá Eykon til Eichmann en frá Göbbels til Gyðingamorða“. Í ritsmið þessari fólst ádeila á Morgunblaðið, en einn ritstjóra þess var Eyjólfur Konráð Jónsson, og var við hann átt með heitinu Eykon. Höfðaði hann meiðyrðamál gegn E út af hinum tilvitnuðu ummælum, sem fólu í sér aðdróttun, er varðaði við 235. gr. laga nr. 19/1940. Samkvæmt 1. mgr. 241. gr. nefndra laga voru ummælin ómerkt. E var dæmt að greiða sekt, kr. 5.000.00, birtingarkostnað, kr. 500.00, og miskabætur, kr. 12.000.00 96

Ökuleyfi. Sjá atvinnuréttindi.

Ölvun. Sjá áfengislagabrot.

Örorka.

Örorkumat framkvæmt af læknum 19, 268, 513

Öryggiseftirlit ríkisins.

Álitsgerð um orsakir slyss í vélsmiðju, sem mannsbani hlaut af, og um búnað eimketils þar 167
Vanrækt að tilkynna Öryggiseftirliti ríkisins um slys samkvæmt 26. gr. laga nr. 23/1952. Var til þessa litið um sönnunarbyrði í skaðabótamáli 513
Starfsmaður Öryggiseftirlits ríkisins lýsir álitinu sínu á notkun tækja við vélarviðgerð, sem slys hlaut af 513

